

Miljøgodkendelse af

**Vester Bordinggaard,
Vester Bordingvej 1, 8600 Silkeborg**

- **efter § 12 i lov om miljøgodkendelse m.v.
af husdyrbrug**

Godkendelsesdato: 5. februar 2010

**Silkeborg Kommune
Teknik- og Miljøafdelingen
Søvej 1
8600 Silkeborg
Telefon nr. 8970 1000
teknisk@silkeborg.dk
www.silkeborgkommune.dk**

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indholdsfortegnelse	2
0 Indledning	5
1 Resumé og samlet vurdering	6
1.1 Ansøgning om miljøgodkendelse	6
1.2 ikke teknisk resumé.....	6
1.3 Afgørelse om miljøgodkendelse	7
1.4 Vilkår	9
1.5 Offentlighed.....	15
1.6 Klagevejledning.....	15
2 Generelle forhold	20
2.1 Beskrivelse af husdyrbruget	20
2.2 MEDDELELSESPLIGT – anlæg, arealer, ejerforhold.....	20
2.3 Gyldighed	21
2.4 RETSBESKYTTELSE	21
2.5 REVURDERING af miljøgodkendelsen.....	21
3 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold.	22
3.1 Bygge- og beskyttelseslinier, fredninger mv.	22
3.2 Placering i landskabet.....	25
4.1 HUSDYRHOLD og staldindretning.....	28
4.2 Ventilation	31
4.3 Fodring.....	33
4.4 Ensilage	34
4.5 Energi- og vandforbrug	34
4.6 SPILDEVAND herunder regnvand.....	36
4.7 AFFALD	37
4.8 Råvarer og hjælpestoffer.....	38
4.9 Driftsforstyrrelser eller uheld.....	40
5 Gødningsproduktion og – HÅNTERING	42
5.1 Gødningstyper og mængder.....	42
5.2 Flydende husdyrgødning.....	43
5.3 Gylleforsuring	44
5.4 Gylleseparering	45
5.6 Fastgødning inkl. dybstrøelse.....	47
5.7 Anden organisk gødning	48
6 Forurening og gener fra husdyrbruget	49
6.1 AMMONIAK og natur	49
6.2 Lugt.....	57
6.3 Fluer og skadedyr.....	61
6.4 Transport	62
6.5 Støj fra anlæg og maskiner.....	64
6.5 Støv fra anlæg og maskiner.....	65
6.7 Lys	65
7. Påvirkning fra arealerne	67
7.1 Udbringningsarealerne.....	67

7.2 PÅVIRKNINGER af søer og vandløb	67
7.3 Kvælstof og fosfor til fjord & hav	75
Miljøteknisk redegørelse	75
7.4 Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)	79
7.5 Kvælstof til grundvand	79
7.6 AREALER I ANDEN KOMMUNE.....	81
8. Bedste tilgængelige teknik (BAT)	82
9 Alternative løsninger og 0-alternativet	92
9.1 Alternative løsninger.....	92
9.2 0-alternativ	93
10. Husdyrbrugets ophør	94
11 Egenkontrol og dokumentation	95

Bilag 1:	Driftinstruks
Bilag 2:	Situationsplan over eksisterende og nye bygninger, samt beskrivelse af anlægget.
Bilag 3:	Flowdiagram for husdyrgødning
Bilag 4:	Transportveje
Bilag 5:	De nordligste arealer
Bilag 6:	De sydligste arealer
Bilag 7:	Aftale med biogasanlæg
Bilag 8:	Situationsplan

Datablad

Landbrugets navn og beliggenhed	Vester Bordinggaard Vester Bordingvej 1, 8600 Silkeborg
Matrikel nr. Ejerlav	2a, V. Bording, Balle 6e og 6p, Ø. Bording By, Balle, 4m og 3f, Sinding By, Sinding,
Cvr. nummer P-nummer CHR-nummer Ejendomsnummer	12 335 687 1000370659 39914 7400016316
Ejer af ejendommen/ansøger Adresse Tlf. Mobil E-mail	Knud Thomsen, Vester Bordingvej 1, 8600 Silkeborg 8685 5547 4143 5547 info@vesterbordinggaard.dk
Driftsansvarlig	Knud Thomsen
Brugstype	Svinebrug med produktion af smågrise og Polte.
Godkendelsesbetegnelse	§ 12 husdyrbrug for mere end 250 dyreenheder
Sags nr.	07 / 60995
Dato for godkendelse	5. februar 2010
Tilsynsmyndighed	Silkeborg Kommune
Næste revurdering af godkendelsen	år 2018

Ansøgers Konsulent:

Navn: Kjartan Einarson, LMO
 Adresse: Samsøvej 33, 8382 Hinnerup
 Tlf.nr. 87 28 22 65
 E-mail: kje@lmo.dk

0 INDLEDNING

Når et svinebrug ønskes udvidet til mere end 250 dyreenheder (DE), skal anlægget med tilhørende udbringningsarealer til den producerede husdyrgødning godkendes i henhold til § 12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Denne miljøgodkendelse er således udarbejdet efter lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, der har indarbejdet EU's VVM-direktiv¹ og IPPC-direktiv².

Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Silkeborg Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem, første gang den 29. februar 2008.

I dialog med ansøger om projektet er ansøgningen senere ændret og suppleret med yderligere oplysninger. Senest er indsendt, Version 4, modtaget d. 26. oktober 2009.

I miljøgodkendelsen er der redegjort for miljøkonsekvenserne af at udvide husdyrholdet på bedriften og for påvirkningen af miljøet i bred forstand. Bedriften har ikke biaktiviteter, der i sig selv er omfattet af IPPC-direktivet.

---

¹ Rådets direktiv 85/337/EØF om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet med senere ændringer (VVM: Vurdering af Virkninger på Miljøet)

1 RESUMÉ OG SAMLET VURDERING

1.1 ANSØGNING OM MILJØGODKENDELSE

Silkeborg Kommune har modtaget en ansøgning fra Knud Thomsen som ønsker, at øge produktionen af årssøer, smågrise og polte på Vester Bordinggaard, Vester Bordingvej 1, 8600 Silkeborg.

Miljøgodkendelsen af husdyrbruget regulerer driften i 8 år, hvorefter den skal revurderes på baggrund af de erfaringer der har været med driften, og den udvikling der har været i metoder til reduktion af miljøpåvirkningen.

Miljøgodkendelsen omfatter kun Vester Bordingvej 1, 8600 Silkeborg.

Kommunen har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte ændring og udvidelse af husdyrbruget i henhold til de gældende regler². Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen samt efterfølgende beregninger og betinget af de fastsatte vilkår til drift og egenkontrol, se afsnit 1.4.

1.2 IKKE TEKNISK RESUMÉ

På Vester Bordinggaard er der i dag tilladelse til en produktion på 550 årssøer og smågrisene til 30 kg (213 DE). Tilladelsen stammer fra 1997.

Knud Thomsen søger om 2100 årssøer med smågrise til fravæning og polte svarende til 537 DE.

Der opføres 3 nye stalde, 3 gyllebeholdere og 4 kornsiloer; der nedlægges tilsvarende en del nuværende bygningsmasse.

Gylle separeres i en fiberfraktion og en væskefraktion. Fiberfraktionen afsættes til Green Farm Energy til afgasning. Væskefraktionen udbringes på egne udspretningsarealer og aftalearealer.

Miljøgodkendelsen omfatter ejendommen Vester Bordinggaard, Vester Bordingvej 1, 8600 Silkeborg. Desuden omfatter miljøgodkendelsen alle dyrkningsarealer tilknyttet CVR nr. 12 335 687

Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Silkeborg Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem første gang den 6. december 2007.

---

² Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug.

1.3 AFGØRELSE OM MILJØGODKENDELSE

Silkeborg Kommune vurderer på baggrund af det oplyste:

- At ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbruget og til at modvirke eventuelle skadelige virkninger på miljøet.
- At husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.
- At de kort- og langsigtede miljøpåvirkninger og den samlede miljøpåvirkning fra husdyrbrugets produktion vil begrænses til et acceptabelt niveau, når de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen overholdes.
- At husdyrbruget - under overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen - vil anvende den bedste tilgængelige teknik.
- At produktionen ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af bl.a.:
  - o Nabobeboelser
  - o Natura 2000-områder³ og natur i øvrigt
  - o Overfladevand
  - o Nitratfølsomme indvindingsområder
  - o Landskabelige værdier og værdifulde kulturmiljøer

Silkeborg Kommunes afgørelse begrundes med ovenstående vurdering, og med at øvrige generelle afstandskrav samt de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* overholdes. Se endvidere vedlagte "*Baggrund for miljøgodkendelse*" med tilhørende bilag.

Silkeborg Kommune godkender hermed udvidelsen af det ansøgte husdyrhold på bedriften Vester Bordinggard, Vester Bordingvej 1, 8600 Silkeborg, matr. nr. 2a, V. Bording, Balle By med 324 DE, svarende til maksimalt 537 DE efter udvidelsen.

Udover miljøgodkendelse af bedriftens nuværende og planlagte produktionsanlæg og besætning meddeles der ved denne skrivelse:

- Miljøgodkendelse til udbringning af husdyrgødningen fra produktionen på de arealer – og i det omfang – som fremgår af bilagene.
- Miljøtilladelse til forlængelse af en eksisterende staldbygning og etablering af 2 nye staldbygninger. Udvidelsen sker syd for de nuværende staldbygninger.

---

³ Natura 2000-områder: Internationale naturbeskyttelsesområder udpeget på baggrund af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver.

Byggeriets udformning og materialevalget vil være identisk med det nuværende byggeri.

- Miljøtilladelse til etablering af 3 overdækkede gylletanke på hver især 3900 m³. Gylletankene placeres vest for de nye staldbygninger.
- Miljøtilladelse til etablering af 4 nye kornsiloer a 180 m³/stk.

Den nærmere placering af bygningerne og opbevaringsanlæg fremgår af bilag 2 og 8.

Miljøgodkendelsen omfatter alene ejendommen Vester Bordingvej 1 med de angivne udbringningsarealer, som fremgår af bilag 5 og 6.

Afgørelsen om miljøgodkendelse er truffet på grundlag af oplysningerne i den tilrettede IT-ansøgning, Version 3, modtaget d. 26. oktober 2009.

Miljøgodkendelsen meddeles i henhold til § 12 stk. 2 i husdyrloven⁴, samt reglerne i godkendelsesbekendtgørelsen⁵, og omfatter de miljømæssige forhold, det vil sige forhold af betydning for det omgivende miljø som beskrevet i loven og bekendtgørelsen.

Miljøgodkendelsen fritager ikke fra krav om eventuelle tilladelser, godkendelser, dispensationer eller lignende efter anden lovgivning og efter andre bestemmelser som f.eks. Museumslovens⁶ bestemmelser vedrørende fund af fortidsminder i forbindelse med jordarbejde.

Etablering af de nye anlæg må ikke igangsættes, før der er givet en byggetilladelse fra Silkeborg Kommune og eventuelle andre nødvendige tilladelser fra kommunen eller andre relevante myndigheder.

Dyreenheder er beregnet efter de nugældende omregningsfaktorer i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Miljøvurderingerne er gennemført i forhold til antal dyr og den faktiske størrelse og sammensætning af dyreholdet, og miljøgodkendelsen tager derfor afsæt heri, uagtet at der på et senere tidspunkt måtte ske ændringer i beregning af antal dyreenheder.

---

⁴ Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

⁵ Bekendtgørelse nr. 648 af 18. juni 2007 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug

⁶ Lovbekendtgørelse nr. 1505 af 14. december 2006 af museumsloven.

1.4 VILKÅR

Formålet med at fastsætte konkrete vilkår for husdyrbrugets drift og indretning er at sikre,

- at husdyrbruget drives og indrettes i overensstemmelse med ansøgningsmaterialet og miljøredegørelsen,
- at kravet om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager overholdes,
- at yderligere miljøkrav fastsat på grundlag af kommunalbestyrelsens vurdering overholdes og,
- at risikoen for forurening eller gener ud over de forventede ifølge miljøvurderingen nedsættes.

Miljøgodkendelsen meddeles under forudsætning af overholdelse af den til enhver tid gældende husdyrgødningsbekendtgørelse⁷, øvrige til enhver tid gældende generelle miljøregler og nedenstående, supplerende vilkår:

Nummereringen af vilkårene er den samme, som nummereringen af de enkelte afsnit i miljøgodkendelsen. Den nærmere beskrivelse og vurdering for fastsættelse af vilkårene kan findes under det samme afsnit i nærværende miljøgodkendelse.

Følgende vilkår er stillet til drift og egenkontrol.

3 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

- Det eksisterende læhegn vest for gyllebeholderne der er 4. rækket, skal bevares. Der skal desuden nord for gyllebeholderne etableres afskærmning i form af enten læhegn eller en jordvold med buske og mindre træer.
- Der skal etableres en stedse vedligeholdt beplantning syd for husdyrbruget samt strække sig lidt mod nordøst, som giver en vedvarende, effektiv afskærmning. Beplantning skal etableres på en sådan måde, at de nye driftsbygninger ikke ændrer væsentligt på oplevelsen af landskabet i området. Beplantningsbæltet skal bestå af min. 5 rækker, og være plantet senest 1 år efter bygningerne er opført.
- Den eksisterende allé nord for anlægget skal bevares.
- Inden beplantningen etableres skal der indsendes en beskrivelse og et oversigtskort, som viser hvilke typer af beplantning der anvendes, samt hvor der etableres beplantning. Planen og beskrivelsen skal godkendes af Silkeborg Kommune inden projektet udføres.

4.1 Husdyrhold og staldindretning

Dyreholdets størrelse

- Der må maksimalt være et dyrehold på 2100 årssøer med smågrise op til gennemsnitligt 8,5 kg og 1200 stk. polte pr. år, svarende til maksimalt 537 dyreenheder (DE).

---

⁷ Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.

- Husdyrbruget skal på Silkeborg Kommunes forlangende fremvise dokumentation for størrelsen af den årlige husdyrproduktion.
- Husdyrbruget skal indrettes og drives i overensstemmelse med det, der er beskrevet i ansøgningen og i miljøgodkendelsen med tilhørende bilag. Fremtidige drifts-, bygnings- og arealmæssige ændringer skal anmeldes til og godkendes af Silkeborg Kommune.
- Vilkårerne i denne godkendelse skal være opfyldt fra den dato, hvor godkendelsen træder i kraft, hvis ikke andet er anført.
- Der skal til stadighed tilstræbes en god staldhygiejne, bl.a. skal sti-arealer og båse holdes tørre, og stalde og fodringsanlæg holdes rene.
- Den driftsansvarlige skal underrette kommunen om eventuelle ændringer i ejerforhold eller i, hvem der er ansvarlig for husdyrbrugets drift. Det gælder også indstilling af driften for en længere periode.
- Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at unødigt spild undgås, og risikoen for uheld minimeres. Automatisk udpumpning af gylle fra gyllekanaler til gyllebeholdere kan dog ske om natten uden opsyn, hvis pumpen er udstyret med en anordning, som sikrer, at pumpen maksimalt kører i 20 minutter pr. nat – eller svarende til en udpumpning på 60 m³ gylle pr. nat. Det skal i dagtimerne kontrolleres, at der er plads i den pågældende gyllebeholder til den mængde gylle, der udpumpes den følgende nat.

Driftsjournal:

- Følgende skal registreres i driftsjournal, der skal opbevares på bedriften.
  - Hvornår der er foretaget fluebekæmpelse, med hvad og hvordan.
  - Hvornår der er foretaget rengøring / desinfektion af de enkelte staldafsnit og med hvilke midler, mængder og hvordan.
  - Hvornår der er foretaget aflæsning af el-forbrug / vandforbrug samt aflæsningsværdier og hvad evt. der er foretaget for at reducere forbruget.
  - Hvornår, der er foretaget aflæsning af gyllekøleanlæggets effektivitet. Hvornår der er foretaget kontrol og justering af gyllekøleanlægget, og hvad der er evt. er udført af vedligehold.
  - Aflæsningsdata for timetæller på gyllekøleanlæg, samt hvad der evt. er foretaget for at rette fejl og mangler

Information af ansatte mv.

- Der skal til enhver tid forefindes et eksemplar af miljøgodkendelsen på ejendommen. Relevante vilkår, som vedrører husdyrbrugets drift, skal være kendt af den driftsansvarlige og den eller de personer, der arbejder med den pågældende del af driften.
- Beredskabsplanen skal være kendt af husdyrbrugets personale.

4.2 Ventilation

- Ventilationssystemet i alle stalde skal rengøres og efterses mindst hver 12. måned. Der skal føres logbog over hvilke datoer de enkelte stalde er rengjort og efterset.
- Ventilationsanlægget skal vedligeholdes og efterses i henhold til producentens anvisninger for det pågældende anlæg.
- Der skal på bedriften foretages et service eftersyn, af leverandøren af ventilationssystemet eller en med tilsvarende ekspertise, mindst hvert 2. år til sikring af at ventilationsanlægget fungerer optimalt. Der skal udarbejdes en rapport som beskriver ventilationsanlæggets stand, er anlægget rengjort og vedligeholdt korrekt

4.3 Fodring

- Foderblandinger til søer må gennemsnitligt indeholde 131 g råprotein pr FE og 4,3 g P/FE.
- I beregningerne er anvendt normen for antal smågrise som er 24,6/årsso for N og 25,6/årsso for P.
- Der skal anvendes fasefodring med gennemsnitligt 1014 FE pr. årsso.

4.5 Energi- og vandforbrug

- Der skal på bedriften foretages et energieftersyn, af et energiselskab eller – konsulent, mindst hvert 4. år, hvor de energiforbrugende processer i virksomheden gennemgås. Der skal udarbejdes en rapport som indeholder resultater og evt. konkrete energispareforslag. Rapporten skal indsendes som kopi til tilsynsmyndigheden.
- Bedriften skal tilknyttes et energistyringsmodul med automatisk fjernaflæsning af elforbruget. I samme system skal forbrug af vand, varme samt foder registres månedligt og gemmes i 5 år.
- Vandforbruget skal registreres mindst 1 gang om måneden. Vandforbruget skal indføres i et skema, således at forbruget kan sammenlignes med tidligere års forbrug.

4.6 Spildevand herunder regnvand

- Faskinen til nedsivning af tagvand skal være på minimum 450 m³ og skal placeres mindst 15m fra dræn og vandløb. Der skal fremsendes en detaljeret afløbsplan som beskriver rørføring for overfladevand, mål og dimensioner på ledninger og faskinen. Afløbsplanen skal godkendes af Silkeborg Kommune inden arbejdet udføres.

4.7 Affald

- Der må ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen. Det gælder dog ikke afbrænding af affald, der er tilladt i medfør af kommunernes affaldsregulativ (haveaffald og skovaffald).

- Rester af lægemidler og kanyler fra dyrehold betragtes som "særligt affald" og skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald. Medicin (lægemidler) må ikke opbevares sammen med levnedsmidler eller foderstoffer.

4.8 Råvarer

- Tankpistol må ikke kunne fastlåses under påfyldning medmindre den selv stopper når tanken er fuld.
- Opbevaring af dieselolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- Medicinrester og rester af sprøjtemidler samt emballage skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald, herunder reglerne om olie- og kemikalieaffald.
- Påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler må ikke ske ved direkte opsugning fra søer, vandløb eller brønde/boringer. Der må ikke være risiko for afløb til dræn eller vandløb.
- Påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler skal sikres mod tilbageløb, således at der ikke kan opstå forurening af drikkevand

4.9 Driftsforstyrrelser eller uheld

- Der skal udarbejdes en beredskabsplan, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø.
- Beredskabsplanen skal som minimum indeholde:
  - Procedurer, som beskriver relevante tiltag med henblik på at "stoppe ulykken/uheldet" og begrænse udbredelsen.
  - Oplysninger om hvilke interne/eksterne personer og myndigheder, der skal alarmeres og hvordan.
  - Kortbilag over bedriften med angivelse af miljøfarlige stoffer, afløbs- og drænsystemer og vandløb mm.
  - En opgørelse over materiel der er tilgængeligt på bedriften, eller som kan skaffes med kort varsel, der kan anvendes i forbindelse med afhjælpning, inddæmning og opsamling af spild/lækage, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø.
- Planen skal indsendes til tilsynsmyndigheden ca. én måned inden det nye byggeri er opført.

5.2 Flydende husdyrgødning

- Der skal sendes en plan for byggeriets gennemførelse inden byggeriet startes op. Planen skal beskrive i hvilken rækkefølge bygninger nedrives og hvornår nye bygninger opføres. Planen skal sendes til Kommunen inden byggeprojektet igangsættes.

5.4 Gylle separering

- Ved anvendelse af mobilt gylleseparationsanlæg skal det sikres, at alt eventuelt spild opsamles på støbt plads og føres tilbage til gyllesystemet.
- Separationsanlægget skal vedligeholdes og kontrolleres ifølge producentens anvisninger herom.
- Inden gylleseparationsanlægget etableres skal fremsendes dokumentation for, at betonpladsen dimensioneres til den maksimale oplagrede fiberfraktion. Der skal desuden indsendes projekttegninger afløbsplan.

5.5 Gyllekøling

- Gyllekøleanlægget etableres med en køleeffekt på 15 W/m² gyllekumme.
- Anlægget udstyres med timetæller til registrering af anlæggets faktiske antal driftstimer.
- Der installeres en kølemaskine med en køleeffekt på mindst 66,5 kW. Dokumentation for den installerede køleeffekt leveres af det firma, som leverer gyllekøleanlægget.
- Anlæggets faktiske driftstimer styres af varmemeforbruget i stalde og øvrige varmeaftagere. Såfremt den gennemsnitlige driftstid på varmepumpen er under de beregnede 5684 timer pr. år, skal der kunne redegøres for denne afvigelse.
- Den månedlige driftstid, hvor varmepumpen kører, skal indføres i en driftsjournal.
- Anlægget til gyllekøling skal mindst én gang årligt efterses af en sagkyndig i anlægstypen. Nødvendige reparationer og justeringer skal foretages.

6.2 Lugt

- Sammensætningen af dyr på stald må på intet tidspunkt medføre en lugtemission, der medfører øget lugtgener for de omkringboende.
- Der må ikke køres gylle ud i weekender på mark nr. 12-0, 12-1 og 34-1.

6.3 Fluer og Skadedyr

- Der skal mindst en gang om året foretages hovedrengøring af stalde og staldinventar med henblik på at højne den generelle staldhygiejne. Ved rengøring er det vigtigt, at der sker en iblødsætning inden rengøring med f.eks. højtryksrensere. Tidspunkt for rengøring af de enkelte stalde skal registreres skriftligt.
- Der skal løbende foretages biologisk fluebekæmpelse i gyllekanalerne i alle staldafsnit. Tidspunkterne for biologisk bekæmpelse skal registreres i driftsjournalen.
- Såfremt der efter Silkeborg Kommunes vurdering opstår væsentlige gener for omgivelserne fra opformering af fluer eller skadedyr på husdyrbruget, kan

Silkeborg Kommune meddele påbud om, at der skal udarbejdes og gennemføres et projekt med foranstaltninger, som minimerer generne.

6.4 Transport

- Ved transport af gylle på offentlige veje skal gylle vognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, således at spild ikke kan finde sted. Skulle der alligevel ske spild, skal dette straks opsamles.
- Ved tilsmudsning af offentlig vej, som følge af landbrugsmæssige aktiviteter herunder kørsel med markmaskiner og udkørsel til og fra markarealer, skal vejen rengøres umiddelbart efter ophør af aktiviteten.

6.4 Støj fra anlæg og maskiner

- Såfremt der vælges centrifugeanlæg til gylleseparering skal denne placeres i et lukket, støjisoleret rum, således at støjen begrænses.

6.6 Støv fra anlæg og maskiner

- Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.

7.1 Udbringningsarealerne

- Udbringningsarealerne må ikke uden Silkeborg Kommunes forudgående godkendelse tilføres husdyrgødning fra andre bedrifter eller anden organisk gødning.

7.3 Kvælstof og fosfor til fjord og hav

- Fosforoverskuddet må ikke overstige 1,5 kg P/ha/år. Det forudsættes at der ikke tilføres fosfor med handelsgødning/uorganisk gødning, såfremt der er balance eller fosforoverskud på arealerne (startgødning til majs undtaget). Der må ikke tilføres arealerne anden organisk gødning med indhold af fosfor.

7.5 Kvælstof til grundvandet

- Udvaskning af Nitrat fra mark nr. 24-0, 27-0 og 27-1 må ikke overstige 60 mg/l.
- På bedriftens marker nr. 24-0, 27-0 og 27-1, skal der anvendes et "grundvandssædskifte" med et udvaskningsindex på højst 95 (grundvandssædskifte G3 med 30 % miljøgræs). De nævnte marker fremgår af figur 7.2.1.

10 Husdyrbrugets ophør

- Ved ophør af driften skal produktionsanlæg, husdyrgødnings- og foderopbevaringsanlæg tømmes og rengøres grundigt. Ejendommens bygninger skal vedligeholdes eller fjernes. Gyllebeholdere skal fjernes, når de ikke længere anvendes til jordbrugsmæssige formål, med mindre andet aftales med kommunen. Alt miljøfarligt affald skal bortskaffes for egen regning i henhold til affaldsregulativerne.

1.5 OFFENTLIGHED

Forudgående offentliggørelse af § 12-ansøgning

Offentligheden er blevet inddraget gennem annoncering i Ekstra Posten i perioden fra den 26. august 2009, med frist for bemærkninger frem til den 11. september 2009.

I offentlighedsfasen modtog Kommunen ingen henvendelse fra naboer eller andre interesserede.

Partshøring, Nabohøring

Udkastet til miljøgodkendelse blev den 18. november 2009 udsendt i høring hos naboer og skønnede parter i sagen, ansøger selv og organisationer og private, der har anmodet herom med frist for afgivelse af bemærkninger på 6 uger frem til den 4. januar 2010.

De omkringboende ejendomme som er beliggende indenfor lugtgeneafstanden for byzone betragtes som parter i sagen.

Der indkom ingen bemærkninger og der er derfor ikke foretaget justeringer af projektet:

Offentliggørelse

Godkendelsen bekendtgøres ved annoncering på kommunens hjemmeside og i Ekstraposten onsdag den 10. februar 2010.

Følgende er samtidig underrettet om godkendelse:

Ansøger

Knud Thomsen, Vester Bordingvej 1, 8600 Silkeborg.

Konsulent:

Kjartan Einarson, LMO, Samsøvej 33, 8382 Hinnerup, E-mail: kje@lmo.dk

1.6 KLAGEVEJLEDNING

Der kan efter kapitel 7 i *Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* klages over Kommunens afgørelse. Klagefristen udløber 4 uger efter offentliggørelsen, det vil sige den 10. marts 2010.

Klageberettigede omfatter ansøger, Miljøministeren, Sundhedsstyrelsen samt enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Der kan desuden klages af visse organisationer, som angivet i §§ 85-87 i *Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*.

Eventuel klage skal være skriftlig og stiles til Miljøklagenævnet, men skal indsendes til Silkeborg Kommune, Søvej 1, 8600 Silkeborg, som sender den videre med sagens øvrige oplysninger. Klagen skal være kommunen i hænde senest den 10. marts 2010 kl. 15:30 ved kontortids ophør. Såfremt godkendelsen bliver påklaget, vil det straks blive meddelt ansøger.

En klage over godkendelsen har ikke opsættende virkning, med mindre Miljøklagenævnet bestemmer andet. Det betyder, at godkendelsen kan tages i brug fra godkendelsens dato, men det sker på eget ansvar, da klageinstansen eventuelt kan ændre eller ophæve godkendelsen.

Ifølge § 90 i *Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* kan afgørelsen desuden prøves ved domstolene. Et eventuelt sagsanlæg skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er offentliggjort.

Med venlig hilsen

Morten Horsfeldt Jespersen
Afdelingsleder

Peter Fabrin
Ingeniør

Kopi af udkast til afgørelse inkl. bilag er sendt til:

Ansøger:

Knud Thomsen, Vester Bordingvej 1, 8600 Silkeborg

Konsulent:

Kjartan Einarson, LMO, Samsøvej 33, 8382 Hinnerup, E-mail: kje@lmo.dk

Ejer og lejere af beboelser indenfor det såkaldte "konsekvensområde".

Konsekvensområdet for lugt, som det er defineret i FMK-vejledningen, er et område, "hvor det erfaringsmæssigt har vist sig, at lugt i det væsentlige kan observeres. Konsekvensområdet er beregnet til 786 m målt fra det vægtede lugtcentrum for husdyrbruget.

Erik Nedergård, Vester Bordingvej 4, 8600 Silkeborg

David Sørensen, Vester Bordingvej 5, 8600 Silkeborg

Gitte Sørensen & Jes Jacobsen, Nørhedevej 45, 8600 Silkeborg

N. Norlund & Lisa Quinn, Nørhedevej 47, 8600 Silkeborg

Knud Erik Christensen Hesel, Nørhedevej 7, 8600 Silkeborg.

Christina & Rasmus Grann, Kragelundvej 2, 8600 Silkeborg

J P Nielsen, Nørhedevej 57, 8600 Silkeborg

Karsten Dam Nielsen, Peder Nielsens Vej 22, 8600 Silkeborg, Ejer af Nørhedevej 57

Tage Henning Andersen, Kragelundvej 3, 8600 Silkeborg

Kurt Pedersen, Kragelundvej 4, 8600 Silkeborg

Arne Møller Sørensen, Kragelundvej 5, 8600 Silkeborg

Hans Christian Birch Knudsen, Kragelundvej 6, 8600 Silkeborg

Mogens Sterndorf, Kragelundvej 7, 8600 Silkeborg

Anne Lægdsgaard Madsen, Kragelundvej 8, 8600 Silkeborg

Jette & Allan Huus, Kragelundvej 11, 8600 Silkeborg

Martin Ladegaard Nielsen, Kragelundvej 13, 8600 Silkeborg

Knud Morten Overgaard, Kragelundvej 15, 8600 Silkeborg

Marianne Christensen, Kragelundvej 15B, 8600 Silkeborg

Henning Leisgaard, Jordkærvej 6, 8600 Silkeborg

Personer som har anmodet herom i forbindelse med offentliggørelse af ansøgningen:

Ingen

Bortforpagtere af arealer:

Niels Laursen, Ellingvej 22, 8600 Silkeborg
Karsten Dam Nielsen, Nørhedevej 57, 8600 Silkeborg (også nabo)
Kurt Pedersen, Kragelundvej 4, 8600 Silkeborg (også nabo)
Lars Sejer Nielsen, Vester Bordingvej 12, 8600 Silkeborg
Else Bay Drejer, Jordkærvej 8, 8600 Silkeborg
Flemming Thomsen, Øster Bordingvej 41, 8600 Silkeborg
Lars Mogensen, Mausingvej 8, 8600 Silkeborg
Torben Jørgensen, Sinding Hovvej 9, 8600 Silkeborg
Bjarne Morsing, Hingeballevej 9, 8620 Kjellerup
John Rasmussen, Tøndborgvej 48, 8620 Kjellerup
Jens Erling Overgaard, Tøndborgvej 46, 8620 Kjellerup
Svend Lørup, Tøndborgvej 47, 8620 Kjellerup

Modtagere af husdyrgødning

Henning Busch, Nørhedevej 59, 8600 Silkeborg
Johnny Veng Nielsen, Brunbakkevej 12, 8600 Silkeborg.
Jens Hestbæk, Øster Bordingvej 20, 8600 Silkeborg.
Jan Willumsen, Vester Bordingvej 6, 8600 Silkeborg.
Ole Sørensen, Sinding Hedevej 16, 8600 Silkeborg.
David Sørensen, Vester Bordingvej 5, 8600 Silkeborg. (også nabo)
Erik Sørensen, Lemmingvej 10, 8600 Silkeborg.
Brian Frank Pedersen, Astrupvej 28, 8620 Kjellerup
Henning Leisgaard, Jordkærvej 6, 8600 Silkeborg. (også nabo)
Frands Krogh, Bangshåbvej 15, 8620 Kjellerup.

Kopi af endelig afgørelse med bilag er sendt til:

Ansøger:

Knud Thomsen, Vester Bordingvej 1, 8600 Silkeborg

Konsulent:

Kjartan Einarson, LMO, Samsøvej 33, 8382 Hinnerup, E-mail: kje@lmo.dk

Organisationer:

Fremgår af nedenstående skema.

Kopi af afgørelsen er via e-mail sendt til:

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 Kbh. Ø - via e-mail:	dn@dn.dk
Danmarks Sportsfiskerforbund, Skyttevej 4 - Vingsted - 7182 Bredsten - via e-mail	jkt@sportsfiskerforbundet.dk
Det økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N - via e-mail	info@ecocouncil.dk
Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 Kbh. V - via e-mail:	natur@dof.dk
Sundhedsstyrelsen, Embedslægerne Midtjylland, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg - via e-mail	midt@sst.dk
Miljøcenter Århus, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg - via e-mail	post@aar.mim.dk
Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, Taulov, 7000 Fredericia - via e-mail	mail@dkfisk.dk
Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Formand: Niels Barslund - via e-mail	nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14, 1 sal, 1651 Kbh. V - via e-mail:	ae@aeraadet.dk
Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, Postbox 2188, 1017 Kbh. K - via e-mail	fbr@fbr.dk

Baggrund for Miljøgodkendelsen

2 GENERELLE FORHOLD

2.1 BESKRIVELSE AF HUSDYRBRUGET

Miljøgodkendelsen omfatter landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen Vester Bordingvej 1, 8600 Silkeborg. Til ejendommen er tilknyttet husdyrproduktionen med CHR nr. 39914 . Ejendommen har CVR nr. 1233 5687.

Knud Thomsen ønsker at udvide den nuværende besætning på 550 årssøer med smågrise til 30 kg til 2100 årssøer med smågrise til fravæning og polte svarende til en udvidelse fra ca. 213 DE til 537 DE. (præcisering af husdyrholdets størrelse og afvigelser ses af fremgår af afsnit 4.1)

I forbindelse med udvidelsen skal der opføres nye sostalde samt nye gyllebeholdere og kornsiloer. Der vil endvidere blive etableret gyllesepareringsanlæg.

Nærmeste nabo bor ca. 165 m vest for nærmeste punkt på det ansøgte anlæg.

Udbringningsarealerne ligger primært i oplandet til Randers Fjord samt delvist i nitratfølsomt indvindingsopland, hvor indsatsplan har vist at området er velbeskyttet.

2.2 MEDDELELSESPLIGT – ANLÆG, AREALER, EJERFORHOLD

Inden etablering eller ændring af anlæg som fx stalde, afløb og anlæg til gødningsopbevaring skal der indgives anmeldelse til kommunen. Der skal ligeledes indgives anmeldelse, inden der foretages ændringer i dyrehold, drift eller udbringningsarealer. Kommunen tager herefter stilling til, om ændringen udløser krav om tillæg til miljøgodkendelsen.

Knud Thomsen vil gerne har 5 år til sin udvidelse. I første etape af byggeriet opføres den ene klimastald på Tøndborgvej og en ny gyllebeholder med telt på Vester Bordinggaard. Dette byggeri kan tidligst påbegyndes i foråret 2011 og forventes at tage ca. 1 år. Derefter må forventes en periode til at indkøre produktionen i den nye klimastald.

Herefter påbegyndes resten af byggeriet som logistisk er en betydelig udfordring i forhold at så stor en del af den nuværende produktion som muligt skal opretholdes. Byggeriet og efterfølgende indkøring af soholdet, herunder opformering af besætningen, vurderes at tage op til de samlede 5 år.

Det er ansøgers ønske, at processen kan afbrydes efter step 1, dvs. når klimastald og gylletank står færdig. Ansøger ønsker, såfremt processen afbrydes efter step et, ikke at separere gyllen; der vil i øvrigt også være jord nok til rådighed og ansøger er naturligvis indstillet på at fosforoverskuddet ikke må være større end anført i godkendelsen. Med udgangspunkt i et forventet krav til ammoniakreduktion på 30 % (Grøn Vækst) er det beregnet, at ansøgningen udmærket også opfylder et sådant krav.

Silkeborg Kommune accepterer ovennævnte periode til udvidelse af dyreholdet, Det forventes at step 1 udføres senest 2 år fra vedtagelse af miljøgodkendelsen, samt at den samlede udvidelse er sket senest 5 år fra vedtagelse af miljøgodkendelsen.

Det er ansøgers ønske, at processen kan afbrydes efter step 1, dvs. når klimastald og gylletank står færdig. Ansøger ønsker, såfremt processen afbrydes efter step 1, ikke at separere gyllen. Der vil være jord nok til rådighed og ansøger er naturligvis indstillet på at fosforoverskuddet ikke må være større end anført i godkendelsen

Udskiftning af arealer inden for samme kategori (ejede/forpagtede og tredjemands arealer) kan ske uden en ny godkendelse, såfremt kommunen vurderer, at de nye arealer ikke er mere sårbare, jf. § 15 i ovennævnte bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

2.3 GYLDIGHED

Godkendelsen skal være fuldt udnyttet inden 5 år fra dato for meddelelse af miljøgodkendelse jf. § 33 stk. 1 i husdyrloven. Med udnyttet menes, at ansøgt byggeri er opført og taget i brug, og at der er indsat et dyrehold svarende til ansøgt produktion.

Der er i denne miljøgodkendelse givet tilladelse til forlængelse af projektet i faser udover de 2 år. Tilladelsen er givet ud fra den fremsendte tidsplan, samt ansøgers ønske om, at opdele projektet i faser.

Hvis miljøgodkendelsen ikke har været helt eller delvist udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder ifølge § 33 stk. 2 den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet i de seneste 3 år. Denne regel må vurderes i forhold til tidsplanen ved de kommende tilsyn på husdyrbruget.

2.4 RETSBESKYTTELSE

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Dato for retsbeskyttelsens udløber den 10. februar 2018. Kommunen kan i særlige tilfælde meddele forbud eller påbud for godkendelser efter § 12, før der er forløbet 8 år, jf. § 40, stk. 2 i husdyrloven.

2.5 REVURDERING AF MILJØGODKENDELSEN

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i år 2017.

3 HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD.

3.1 BYGGE- OG BESKYTTELSESLINIER, FREDNINGER MV.

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Overordnet beskrivelse af afstande til naboer:

- ❖ Nærmeste bolig uden landbrugspligt: ca. 353 m mod øst (Vester Bordingvej 2) fra nærmeste punkt på anlægget
- ❖ Nærmeste nabo med landbrugspligt: Ca. 171 m mod vest (Vester Bordingvej 5) fra nærmeste punkt på anlægget
- ❖ Nærmeste samlede bebyggelse: Sinding ca. 1200 m mod nord og Øster Bording ca. 1300 m mod øst
- ❖ Der ligger ca. 900 m mod nordøst et udpeget boligområde i landzone i en grusgrav (15-D-99).
- ❖ Nærmeste byzone eller sommerhusområde: Silkeborg, ca. 2100 m mod øst

Kort med nærmeste naboer

Generelle afstandskravl:

- ❖ Ikke-almene vandforsyningsanlæg (25 m) > 25 m
- ❖ Almene vandforsyningsanlæg (50 m) > 50 m
- ❖ Vandløb (herunder dræn) og søer (15 m) > 15 m
- ❖ Offentlig vej og privat fællesvej (15 m) > 15 m
- ❖ Levnedsvirksomhed (25 m) > 25 m
- ❖ Beboelse på samme ejendom (15 m) > 15 m
- ❖ Naboskel (30 m) < 30
- ❖ Nabobeboelse (50 m) > 50 m

Anlægget overholder alle de nævnte afstandskrav undtagen afstanden fra gylletank til naboskel, afstanden er her 15 m. Der søges om dispensation fra afstandskravet.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Ifølge § 20 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug skal kommunen sikre sig, at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne begrænses, hvis et anlæg ligger mindre end 300 m fra:

- En beboelsesbygning på en ejendom uden landbrugspligt, der ligger i en samlet bebyggelse i landzone, og som har en anden ejer end driftsherren.
- Et eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde.
- Et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.

Husdyrbruget ligger mere end 300 m fra ovenstående områder og bebyggelser.

Derudover gælder en række generelle afstandskrav - se tabel 3.1.1. og 3.1.2. I følge § 6 i Husdyrloven er der forbud mod etablering af anlæg samt udvidelser og ændringer af eksisterende husdyrbrug for mere end 3 dyreenheder, der medfører forøget forurening, se tabel 3.1.1.

Tabel 3.1.1. Afstandskrav - jf. § 6 i *Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* - samt aktuelle afstande fra produktionsanlægget

	Afstandskrav meter	Afstand fra nærmeste staldhjørne meter	Afstand fra nærmeste gylletank meter
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde	50	Ca. 2100 Silkeborg BY	Ca. 2100 Silkeborg BY
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.	50	Ca. 2600 Kragelund By	Ca. 2600 Kragelund By
Nabobeboelse	50	230 Vester Bordingvej 5	170 Vester Bordingvej 5

Der etableres ikke byggeri indenfor forbudszonerne i henhold til § 6 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

I følge § 8 i Husdyrloven må der ikke etableres stalde og gødningsopbevaringsanlæg på husdyrbrug for mere end 3 dyreenheder, inden for følgende afstande: se tabel 3.1.2

Tabel 3.1.2. Afstandskrav - jf. § 8 i *Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* - samt aktuelle afstande fra husdyrproduktionsanlægget.

	Afstandskrav meter	Afstand fra nærmeste staldhjørne meter	Afstand fra nærmeste gylletank meter
Ikke-almene vandforsyningsanlæg	25	> 600	> 600
Almene vandforsyningsanlæg	50	> 1000	> 1000
Vandløb (herunder dræn) og søer	15	> 15	> 15
Offentlig vej og privat fællesvej	15	50	75
Levnedsmiddelvirksomhed	25	> 100	> 100
Beboelse på samme ejendom	15	15	150
Naboskel	30	75	15

Det fremgår af tabellen, at de generelle afstandskrav er overholdt undtagen afstand til naboskel. Der skal i den forbindelse søges om dispensation.

Silkeborg kommune har i henhold til Forvaltningsloven sendt ansøgningen om dispensation i høring hos ejeren af naboejendommen, Vester Bordingvej 5, i perioden fra den 9. juli til den 10. august 2009 og bedt om deres bemærkninger.

Silkeborg kommune har ikke modtaget nogen bemærkninger i høringsperioden og meddeler hermed dispensation fra afstandskravet på de 25 m mellem skel og gødningsopbevaringsanlæg.

Dispensation meddeles i henhold til § 9 stk. 3 i Husdyrloven. (Lov nr. 1572 af 20/12 – 2006 om miljøgodkendelse af husdyrbrug)

Dispensationen meddeles med følgende begrundelse:

Da afstanden til nabobeboelsens stuehus fra gyllebeholderen er ca. 150 m vurderes det, at selve problematikken omkring afstanden til naboskel ikke udgør nogen gene for naboen. Det vil visuelt være det samme om beholderen placeres 150 m eller 165 m fra stuehuset. Det vil nærmere være eventuelle lys-, lugt- og støjgener samt de landskabelige forhold som kan genere naboen.

For at sikre, at naboen ikke føler sig generet af de forholdsvis store gylletanke med tilhørende teltoverdækning har Silkeborg kommune stillet følgende vilkår:

- Der skal etableres en stedse vedligeholdt beplantning, som giver en vedvarende, effektiv afskærmning. Beplantningsbæltet skal etableres langs med skellet til matr. nr. 1a Vester Bording, Balle inde på Vester Bordingvej 1 grund. Beplantningen skal strække sig fra indkørselsvejen til Vester Bordingvej 5 og mod syd til minimum 10 m syd for gyllebeholderne. Beplantningsbæltet skal bestå af min. 4 rækker, og være plantet senest ét år efter bygningerne er opført.

Kommunen vurderer, at de generelle afstandskrav til vandforsyning, vej og vandløb m.v. i henhold til § 8 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er overholdt.

Ifølge Orbicons drænkort er der dræn under det planlagte byggeri. Ifølge ansøger fjernes de dræn som ligger tættere end 15 m på staldbygningerne. Tagvand bortledes ligeledes i tætte ledninger til mindst 15 m fra staldbygninger.

Ved overholdelse af ovennævnte vilkår vurderer Silkeborg kommune, samlet set, at der ikke vil forekomme væsentlige gener for de omkringboende som følge af udvidelsen.

3.2 PLACERING I LANDSKABET

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I den nordligste del af anlægget fjernes nogle ældre bygninger og erstattes delvist med ny serviceafdeling på ca. 245 m².

De to eksisterende bygninger øst herfor beholdes og den eksisterende stald mod syd udbygges i begge ender med henholdsvis ca. 320 m², i alt ca. 1500 m².

Der opføres ny farestand på ca. 3727 m² og ny drægtighedsstald længst mod syd på ca. 4541 m².

Endeligt bygges tre gylletanke på hver 3900 m³ samt en mindre tank på 500 m³ – de to eksisterende fjernes. Der laves en betonplads til separeringsanlægget og lidt dybstrøelse og endelig asfalteres rundt om bygningerne. Overskudsjord fra byggeriet vil blive udjævnet på de tilstødende arealer. For detaljer se situationsplan figur 4.1.1 samt bilag 8.

Der er ingen konflikter med landskabsudpegninger efter hverken Miljøportalen eller ansøgningssystemet.

Udbygningen af anlægget sker i tilknytning til det eksisterende anlæg, som delvist fjernes.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Landskabet er et morænelandskab, svagt bølgende med kun små niveauforskelle.

Det er landbrugsland på en god jord og med store marker adskilt af levende hegn. Landskabet er ikke særegent, men et normalt dyrkningslandskab som de ser ud i et sådant område. Ejendommen er ikke en del af et særligt kulturgeografisk mønster. Synligheden af ejendommen er stor fra alle sider i nærheden af ejendommen.

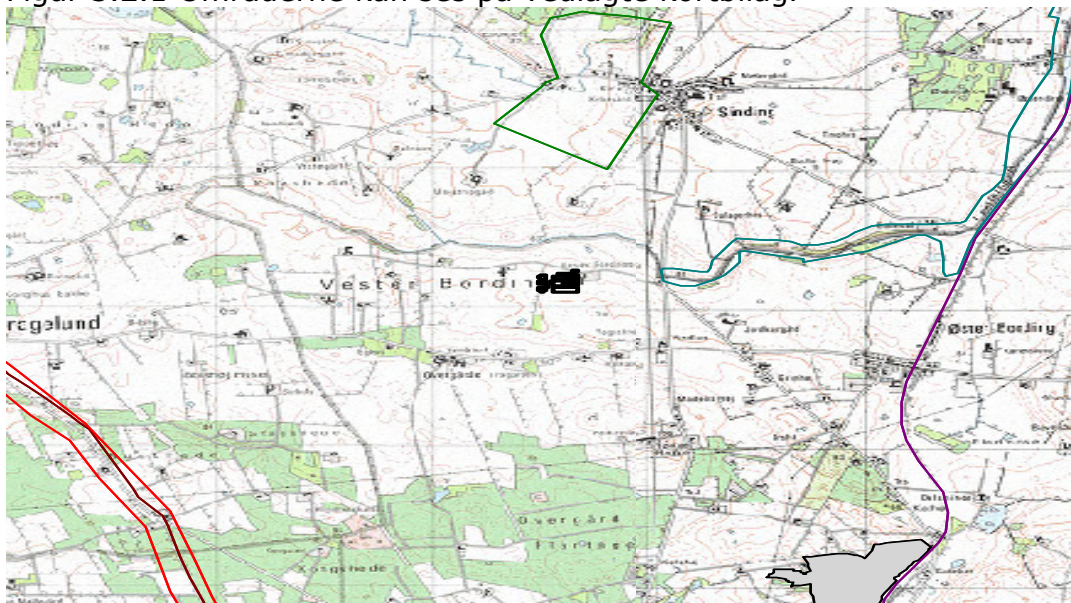
Bebyggelsen ligger alene midt i et markområde uden tilknytning til en landsby eller andre tekniske anlæg. Det ansøgte vil have en relativ stor synlighed fordi landskabet er åbent og der kan forventes stor kontrast mellem bebyggelsen og landskabet.

Det vurderes ikke at særlige landskabelige værdier går tabt ved det ansøgte, men det er ret vigtigt at der kræves beplantning omkring både det nye byggeri.

Med sådanne industribygninger bør der stilles vilkår om mindst fem- eller seks-rækkede hegn.

Figur 3.2.1 Områderne kan ses på vedlagte kortbilag:

Figur 3.2.2 Visualisering af husdyrbruget, set fra Vester Bordingvej.

Det vurderes, at beliggenheden og udformningen af det ansøgte ikke visuelt vil ændre på området, da der samtidig skal etableres afskærmende bevoksning omkring en del af gården.

Kommunen vurderer, at det samlede bygningsanlæg – efter udbygningen – vil fremstå som en driftsmæssig enhed. Det vurderes tillige, at de nye driftsbygninger ikke ændrer væsentligt på oplevelsen af landskabet.

VILKÅR

- Det eksisterende læhegn vest for gyllebeholderne der er 4. rækket, skal bevares. Der skal desuden nord for gyllebeholderne etableres afskærmning i form af enten læhegn eller en jordvold med buske og mindre træer.
- Der skal etableres en stedse vedligeholdt beplantning syd for husdyrbruget samt strække sig lidt mod nordøst, som giver en vedvarende, effektiv afskærmning. Beplantning skal etableres på en sådan måde, at de nye driftsbygninger ikke ændrer væsentligt på oplevelsen af landskabet i området. Beplantningsbæltet skal bestå af min. 5 rækker, og være plantet senest 1 år efter bygningerne er opført.
- Den eksisterende allé nord for anlægget skal bevares.
- Inden beplantningen etableres skal der indsendes en beskrivelse og et oversigtskort, som viser hvilke typer af beplantning der anvendes, samt hvor der etableres beplantning. Planen og beskrivelsen skal godkendes af Silkeborg Kommune inden projektet udføres.

4. Husdyrhold, staldanlæg og drift

4.1 HUSDYRHOLD OG STALDINDRETNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er nu tilladelse til 543 årssøer (126,3 DE) og tilhørende smågrise (p.t. 28/årsso = 15204 stk.) til ca. 30 kg (86,9 DE). I alt 213,2 DE. Det ansøgte projekts dyre hold er angivet i Tabel 4.1.1.

Tabel 4.1.1 angiver det ansøgte projekts dyrehold.

DYREHOLD OG STALDTYPE FOR ANSØGT DRIFT	Staldafsnit nr.	Vægt-/aldersgrænser	Antal årsdyr	Stipladser	DE
Årssøer, løbe- og drægtighedsstald, løsgående, delvist spaltegulv	1.1.5 og 1.1.7		2100	1533	353,3
Årssøer, farestald, kassestier, delvist spaltegulv,	1.1.6			567	152,5
Polte, dybstrøelse	1.1.2	45-107	1200	250	31,9
Dyreenheder i alt					537,7

Der forventes produceret 30 smågrise/årsso og der forventes en produktionsfremgang på 0,4 smågris/årsso pr. år. Fravænningsvægten for smågrisene kan variere, men vil som gennemsnit max. blive ca. 8,5 kg. I ansøgningssystemet er derfor indtastet 8,5 kg som fravænningsvægt.

Poltene planlægges indkøbt ved 45 kg. Poltene opstaldes i karantænedelen mod vest og flyttes derefter til den midterste del af stalden. I disse dele af stalden er der nu både dybstrøelse og spalter i stierne.

Der ændres ikke på gulvet i ansøgt drift. Med adgang til lejeareal som dybstrøelse og spalter til at gøde på er erfaringen, her på ejendommen, at langt hovedparten af gødningen afsættes på spalterne.

I den østlige del af stalden er der nu smågrise på delvist spaltegulv. Det ønskes ændret til polte- og løbestald. Fra løbning indgår polte i årssøerne, hvorfor der ikke specifikt er indtastet dyr i denne del af stalden i IT-ansøgningssystemet

Staldene rengøres ved iblødsætning, rensning og desinfektion efter behov.

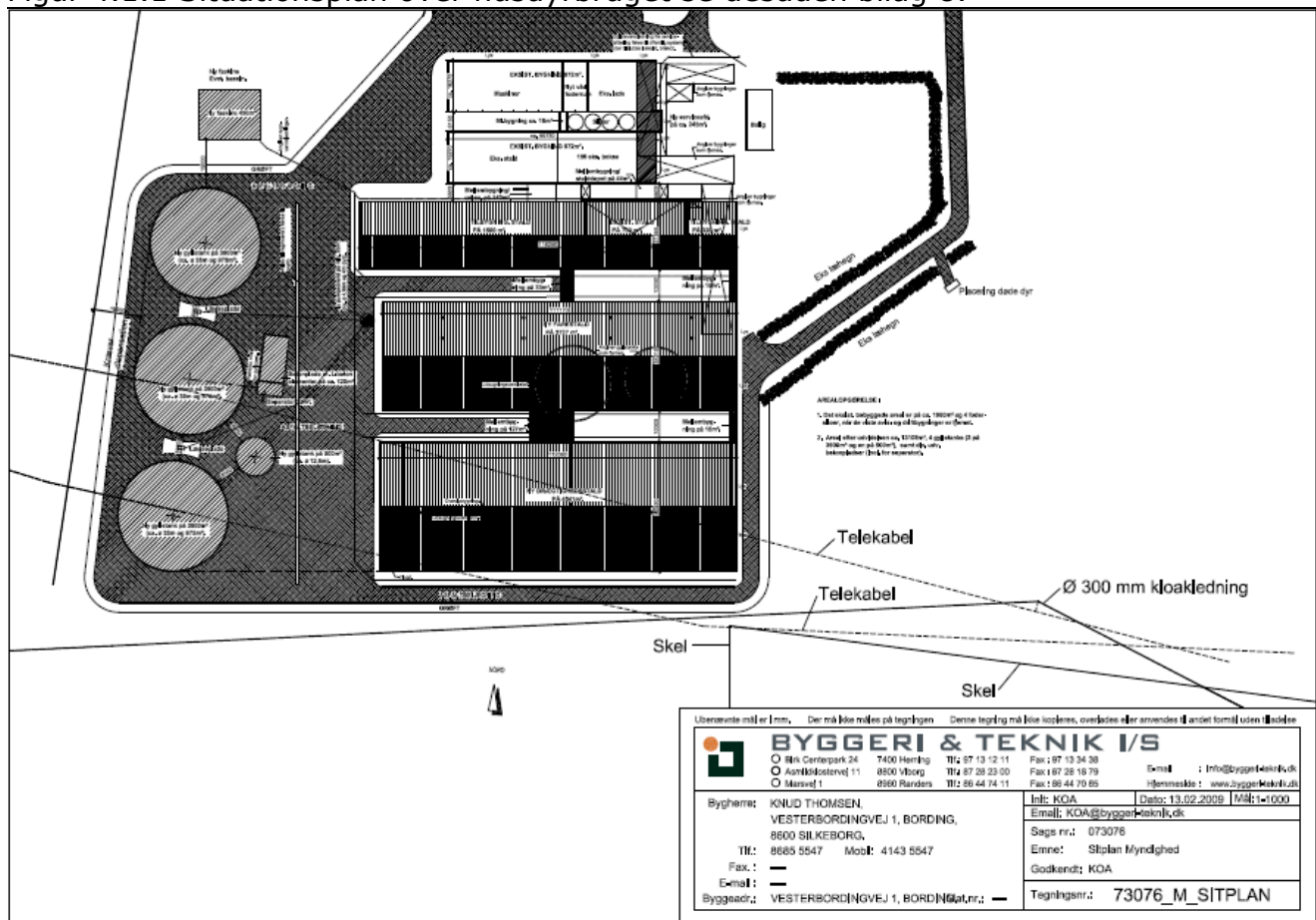
Der etableres overbrusningsanlæg, sandsynligvis højtryksanlæg.

Der benyttes drikkekopper, som placeres således at evt. vandspild kan konstateres.

Bygningerne er detaljeret beskrevet i bilag 2.

Figur 4.1.1 Situationsplan over husdyrbruget se desuden bilag 8.

Se desuden Bilag 2 som er en mere detaljeret plan for indretning af de enkelte staldafsnit med tilhørende beskrivelse.

Med hensyn til BAT og staldsystemer så er der flere forskellige definitioner på, hvad BAT er. Dels er der referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF), dels er der BAT-byggebladene og dels er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger. I BREF står der, at følgende staldsystemer er BAT for løbe- og drægtighedsstalde for søer:

- "Fully- or partly-slatted floors with a vacuum system underneath for frequent slurry removal, or
- Partly-slatted floors and a reduced manure pit."

Her ønskes etableret et delvist spaltegulv med henholdsvis et vakuumsystem og linespil og skraber. Hvor ofte "hyppig fjernelse" er, er ikke nærmere defineret i BREF. Her påtænkes udslusning af gyllen ca. hver anden uge. For farestalde er både fuldspaltede- og delvist spaltet gulv BAT.

Endvidere findes der 3 BAT-byggeblade:

- Køling af gylle
- Luftvasker med syre
- Svovlsyrebehandling af gyllen i slagtesvinestalde

Her etableres gyllekøling i alle de nye stalde. Den producerede varme fra gyllekøling kan genanvendes på ejendommen og gyllekøling er derfor en økonomisk og miljømæssig fordel. Når den eksisterende del af løbestalden skal renoveres om 15 – 20 år vil nye teknologier også blive inddraget her.

Luftvaskeren med syre er så dyr at etablere og drive, at det vurderes at være uproportionalt ved høje rensningsprocenter. Ved de lave rensningsprocenter vil gyllekøling rense luften lige så godt og samtidig producere varme som kan bruges. Luftvaskeren er i øvrigt efter byggebladets oplysninger ikke færdigudviklet og i byggebladet sammenlignes med et drænet gulv, hvor der her vil blive etableret et delvist spaltegulv, hvorved ammoniakfordampningen allerede er væsentligt reduceret. Gyllekøling er altså samlet set at foretrække.

Tilsvarende gælder for svovlsyrebehandling af gyllen, som heller ikke p.t. kan konkurrerer med gyllekøling. For dette byggeblad er yderligere gældende at økonomien kun kan vurderes i forhold til slagtesvin.

Endelig fodres der med mindre råprotein til dyrene, hvorved ammoniakfordampningen sænkes. Det giver naturligvis samtidig en mindre effekt af indførte teknologier, hvorved teknologierne med de højeste virkningsgrader og som også er de dyreste ikke her er BAT.

Ud over BREF og BAT-byggebladene er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger. Med de angivne fodertilpasninger, kommer systemet til den konklusion, at ammoniakreduktionskravet er mere end overholdt. Ammoniakreduktionskravet er politisk vedtaget og indarbejdet i www.husdyrgodkendelse.dk. På baggrund heraf, må vi antage, at det ønskede system er BAT.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Der er ikke ansøgt om variationer i produktionen i løbet af året. Det forventes derfor, at produktionen er jævnt fordelt over hele året.

Vurdering af BAT

Kommunen skal konkludere vedrørende BAT på baggrund af ansøgers redegørelse for BAT i forhold til husdyrhold og staldindretning. For yderligere oplysninger henvises til afsnit 8 om BAT, hvor både ansøgers redegørelse og kommunens vurdering er beskrevet.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

Dyreholdets størrelse

- Der må maksimalt være et dyrehold på 2100 årssøer med smågrise op til maks. 8,5 kg og 1200 stk. polte pr. år, svarende til maksimalt 537 dyreenheder (DE).

Drift og indretning

- Husdyrbruget skal indrettes og drives i overensstemmelse med det, der er beskrevet i ansøgningen og i miljøgodkendelsen med tilhørende bilag. Fremtidige drifts-, bygnings- og arealmæssige ændringer skal anmeldes til og godkendes af Silkeborg Kommune.
- Vilklårene i denne godkendelse skal være opfyldt fra den dato, hvor godkendelsen træder i kraft, hvis ikke andet er anført.
- Der skal til stadighed tilstræbes en god staldhygiejne, bl.a. skal sti-arealer og båse holdes tørre, og stalde og fodringsanlæg holdes rene.
- Den driftsansvarlige skal underrette kommunen om eventuelle ændringer i ejerforhold eller i, hvem der er ansvarlig for husdyrbrugets drift. Det gælder også indstilling af driften for en længere periode.
- Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at unødigt spild undgås, og risikoen for uheld minimeres. Automatisk udpumpning af gylle fra gyllekanaler til gyllebeholdere kan dog ske om natten uden opsyn, hvis pumpen er udstyret med en anordning, som sikrer, at pumpen maksimalt kører i 20 minutter pr. nat – eller svarende til en udpumpning på 60 m³ gylle pr. nat. Det skal i dagtimerne kontrolleres, at der er plads i den pågældende gyllebeholder til den mængde gylle, der udpumpes den følgende nat.

Driftsjournal:

- Følgende skal registreres i driftsjournal, der skal opbevares på bedriften.
  - Hvornår der er foretaget fluebekæmpelse, med hvad og hvordan.
  - Hvornår der er foretaget rengøring / desinfektion af de enkelte staldafsnit og med hvilke midler, mængder og hvordan.
  - Hvornår der er foretaget aflæsning af el-forbrug / vandforbrug samt aflæsningsværdier og hvad evt. der er foretaget for at reducere forbruget.
  - Hvornår, der er foretaget aflæsning af gyllekøleanlæggets effektivitet. Hvornår der er foretaget kontrol og justering af gyllekøleanlægget, og hvad der er evt. er udført af vedligehold.
  - Aflæsningsdata for timetæller på gyllekøleanlæg, samt hvad der evt. er foretaget for at rette fejl og mangler.

Information af ansatte mv.

- Der skal til enhver tid forefindes et eksemplar af miljøgodkendelsen på ejendommen. Relevante vilkår, som vedrører husdyrbrugets drift, skal være kendt af den driftsansvarlige og den eller de personer, der arbejder med den pågældende del af driften.
- Beredskabsplanen skal være kendt af husdyrbrugets personale.

4.2 VENTILATION

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Den nye farestald forsynes med undertryksanlæg med combi/diffusindtag og udsugningsventilatorer. Udsugningsventilatorerne placeres som anført på tegningen bilag 2.

De nye løbe- og drægtighedsstalde forsynes med undertryksanlæg med vægventiler med alarm og nødopluk. Udsugningsventilatorerne placeres som anført på tegningen bilag 2.

Kapaciteten forventes at blive 12.000 m³/time, afkasthøjden bliver ca. 1 m over tagfladen og lufthastigheden ca. 6 m/s.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Ventilation har til formål at fjerne varme og vanddamp fra stalden for at holde et stabilt staldklima. Høj produktionsintensitet i husdyrbruget stiller krav til klima- og ventilationsanlæggets udformning og effektivitet.

Når udetemperaturen stiger, øges ventilationsbehovet i staldene. Den potentielle lugtemission er derfor størst om sommeren, og når der er en maksimal belægning i stalden.

Afstanden mellem husdyrbrug og nabo bør vurderes ved de driftsforhold, hvor lugtemissionen er størst, og denne situation bør være udgangspunktet ved fastlæggelse af den nødvendige afstand, eller de krav, der stilles med henblik på lugtreduktion.

Når der er naboer nær staldanlægget, kan ændringer i ventilationsforholdene også påvirke omfanget af lugtgener. Afkasthøjde og afkasthastigheder har væsentlig indflydelse på spredningen og fortynding.

Indtil det er tilstrækkeligt belyst, i hvilken udstrækning særlige staldindretninger eller driftsformer har dokumenteret permanent og markant indflydelse på staldventilationsluftens lugtindhold, vil hensigtsmæssig placering henholdsvis afpasning af dyreholdets størrelse samt placering og indretning af ventilations-afkast fortsat være de væsentligste reguleringsmuligheder for reduktion af lugtbidrag fra staldventilationsluft.

Silkeborg kommune er af den opfattelse, at hyppig og grundig rengøring af såvel stalde og ventilationsanlæg er vigtige parametre til begrænsning af lugt og fluegenerne til omgiverne (Se desuden afsnit 6.3 om fluer og skadedyr) og der er derfor stillet følgende vilkår:

VILKÅR:

Der stilles følgende vilkår.

- Ventilationssystemet i alle ørige stalde skal rengøres og efterses mindst en gang om året. Der skal føres logbog over hvilke datoer de enkelte stalde er rengjort og efterset.
- Ventilationsanlægget skal vedligeholdes og efterses i henhold til producentens anvisninger for det pågældende anlæg.

- Der skal på bedriften foretages et service eftersyn, af leverandøren af ventilationssystemet eller en med tilsvarende ekspertise, mindst hvert 2. år til sikring af at ventilationsanlægget fungerer optimalt. Der skal udarbejdes en rapport som beskriver ventilationsanlæggets stand, er anlægget rengjort og vedligeholdt korrekt

4.3 FODRING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Korn opbevares nu i 4 siloer á 180 m³. I ansøgt drift ønskes opstillet yderligere 3 siloer. Foderet blandes på bedriften.

Fodringen tilrettelægges efter 1448 FE/årsso med ca. 60 % til drægtige søer og ca. 40 % til de diegivende.

Der anvendes fytase, men da fytase findes på min. 2 måder og derfor med forskellige doseringer er der ikke defineret et bestemt antal g fytase/FE til foderet til hver dyregruppe. Fytase er nødvendigt i nærmere definerede mængder for at P kan sænkes

Foderet til drægtige søer indeholder 120 g råprotein/FE og 3,8 g P/FE.
Foderet til diegivende søer indeholder 142 g råprotein/FE og 4,8 g P/FE.
Beregningerne er anvendt normen for antal smågrise som er 24,6/årsso for N og 25,6/årsso for P.

De enkelte parametre kan ændres – blot skal de her benyttede maksimale værdier overholdes.

Fravænningsvægten for smågrisene er 8,5 kg.

Fodringen af dyrene er således med mindre råprotein og fosfor end anført i BREF-notatet

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Med de nuværende og planlagte tiltag til opbevaring og håndtering af foder vurderes det, at der ikke sker en øget påvirkning af omgivelserne.

For yderligere oplysninger henvises der til afsnit 8 om anvendelse af bedst tilgængelig teknik – BAT.

VILKÅR

Da fodring er valgt som virkemiddel er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol.

- Foderblandinger til søer må gennemsnitligt indeholde 131 g råprotein pr FE og 4,3 g P/FE.

- I beregningerne er anvendt normen for antal smågrise som er 24,6/årsso for N og 25,6/årsso for P.
- Der skal anvendes fasefodring med gennemsnitligt 1014 FE pr. årsso.

Som dokumentation herfor skal der ved tilsyn kunne fremvises foderplaner.

4.4 ENSILAGE

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der opbevares ingen ensilage på bedriften.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Ingen bemærkninger.

4.5 ENERGI- OG VANDFORBRUG

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Årligt elforbrug er ca. 202.000 kwh som forventes at stige til ca. 600.000 kwh i ansøgt drift. Forbrug af fyringsolie er nu ca. 10.000 l, som forventes afviklet. Årligt forbrug af dieselolie er nu ca. 30.000 l og i ansøgt drift ca. 35.000 l.

Der benyttes energisparepærer udenfor. Jævnlig rengøring af lamper. Udendørs lys styres af sensor.

I farestalde etableres automatisk regulering af varmen i forhold til væksten af grisene. Korn opbevares i gastæt silo og dermed spares energiforbruget til korntørring, som er 6 kWh/hkg.

Der foretages et årligt eltjek og udstyr vedligeholdes og efterses i øvrigt regelmæssigt. Der bruges nu ca. 9000 m³ vand og i ansøgt drift forventes et forbrug på ca. 18.000 m³. Størstedelen anvendes til søerne og en mindre del til vask af stalde. Der bruges kun relativt små mængder vand til vask af redskaber.

Ved vask af stalde sættes de i blød først. Der benyttes drikkekopper.

Vandforbruget opgøres min. årligt.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

ELFORBRUG

Ifølge normtal fra EnergiMidt må det årlige elforbrug helst ikke overstige 350 kwh pr. årsso.

Maksimalt elforbrug

Søer = 350 kWh x 2.100 = 735.000 kwh

Forbruget er estimeret til 600.000 kWh/år. Energiforbruget er forholdsvis lavt i forhold til normtal fra EnergiMidt.

Silkeborg kommune er i tvivl om, hvor stor usikkerhed der er på de oplyste energital og har derfor stillet vilkår om, at byggeriet skal gennemgå et energitjek ved af et

energiselskab eller konsulent inden byggeriet gennemføres, hvor de energiforbrugende processer i den nye staldbygning gennemgås. Der skal udarbejdes en rapport som indeholder resultater og evt. konkrete energispareforslag. Rapporten skal indsendes som kopi til tilsynsmyndigheden inden byggeriet udføres.

Energiforbruget bør altid løbende følges, og forbruget bør af flere årsager til stadighed søges minimeret. Det vil være i ejers egen interesse at minimere driftsomkostningerne med hensyn til forbrug af energi.

Hos mange energiselskaber er der mulighed for at tilkoble sig et energi-styringsmodul som kan hjælpe med, at styre virksomhedens energi-forbrug. Virksomheden kan derved se rapporter, tabeller m.v. virksomhedens energital sammenlignes med normtal fra tilsvarende produktioner.

Energistyring er et væsentligt redskab til at give overblik og kontrol over virksomhedens energiforbrug. Idéen bag Energistyring er, at det skal være nemt for alle at få, forstå og følge de energioplysninger i virksomheden, som er relevante for den enkelte bruger. Der er derfor sat vilkår om, at husdyrbruget tilsluttes et energistyringsmodul.

Kommunen vurderer, at virksomheden overholder kravene til brug af BAT i tilstrækkeligt omfang indenfor forbrug af energi og vand ved anvendelse af ovenstående, For yderligere oplysninger om BAT se afsnit 8.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår:

- Der skal på bedriften foretages et energieftersyn, af et energiselskab eller – konsulent, mindst hvert 4. år, hvor de energiforbrugende processer i virksomheden gennemgås. Der skal udarbejdes en rapport som indeholder resultater og evt. konkrete energispareforslag. Rapporten skal indsendes som kopi til tilsyns-myndigheden.
- Bedriften skal tilknyttes et energistyringsmodul med automatisk fjernaflæsning af elforbruget. I samme system skal forbrug af vand, varme samt foder registres månedligt og gemmes i 5 år.

VANDFORBRUG

Ejendommen forsynes med vand fra Silkeborg vandværk og der anvendes årligt ca. 9.000 m³ vand på ejendommen. Dette forbrug ventes øget til 14.000 m³ som følge af produktionsudvidelsen.

Af vandbesparende tiltag foretages følgende:

- Drikkeventiler er placeret over foderkrybben for at minimere vandspildet.
- Stalde sættes i blød i forbindelse med rengøring ved brug af overbrusnings-anlæg.

Til aktiviteter, hvor der bruges vand, er det BAT at reducere vandforbruget ved at udføre alt det følgende:

- Rengøring af stald og udstyr med højtryksrensere efter hver produktionscyklus. Til svineopstaldning løber spulevand typisk ned i gyllesystemet, og det er derfor vigtigt at finde en balance mellem rengøring og brug af så lidt vand som muligt.
- Udførelse af regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlægget for at undgå spild.
- Registrering af vandbrug gennem måling af forbrug, og
- Detektering og reparation af lækager.

Normtal fra Landbrugets vejledning om erhvervsmæssigt dyrehold mv. angiver at der bruges 6 m³ pr årssø. Tallet omfatter drikkevand, spild og vaskevand.

Maksimalt vandforbrug

Søer = 6 m³ x 2.100

= 12.600 m³

Det estimerede forbrug er lidt højere end det udregnet med normtal, hvilket skyldes at markdriften for både Vester Bordingvej 1 og Tøndborgvej 54 sker fra Vester Bordingvej 1.

Vandforbruget skal kunne sammenlignes med de tidligere års forbrug for at se om forbruget har været stigende. Registreringerne skal kunne fremvises ved tilsyn på ejendommen.

Kommunen vurderer, at energi- og vandforbruget er på et fornuftigt leje i forhold til bedriftens produktion. For yderligere oplysninger henvises der til vurdering af forbrug af vand og energi i afsnit 8 om anvendelse af bedst tilgængelig teknik – BAT.

Kommunen vurderer, at der med de nuværende og planlagte tiltag til registrering og minimering af vandforbruget sikres, at forbruget minimeres mest muligt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår:

- Vandforbruget skal registreres mindst 1 gang om måneden. Vandforbruget skal indføres i et skema, således at forbruget kan sammenlignes med tidligere års forbrug.

4.6 SPILDEVAND HERUNDER REGNVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Vaskevand fra stalde er indregnet i normerne. Der etableres 120 m² + 35 m² store betonpladser i ansøgt drift med afløb til gyllebeholder. Møddingspladsen bliver på ca. 120 m². Fra pladserne forventes omkring 275 m³ regn- og vaskevand. Pladserne vil evt. bliver overdækket med tag, hvorfra regnvandet bortledes og mængden af vand reduceres så betragteligt.

Sanitært spildevand udledes til kloaknet.

Der ansøges om tilladelse til at tagvand ledes til faskine som via nødoverløb til dræn løber til vandløb.

Pesticider opbevares i et aflåseligt rum ved værkstedet i maskinhuset.

Marksprøjtten fyldes på betonplads (med afløb til gylletankene). Der er fyldeudstyr på sprøjtten. Sprøjtten rengøres i marken og på betonpladsen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Spildevand tilledt gyllebeholder

Rengøringsvand fra rengøring i stalde og godkendt vaskeplads ledes til gyllesystem. Vand fra møddingsplads ledes også til gylletankene.

Dette er i henhold til gældende lovgivning. Spildevandsmængden forventes, at være indregnet i normtallene for gødningsmængder.

Kommunen vurderer at det spildevand, der er omfattet af husdyrgødningsbekendtgørelsen håndteres i overensstemmelse med denne bekendtgørelses regler.

Kommunen vurderer, at opbevaringskapaciteten i gyllebeholderen er tilstrækkelig til at rumme de givne mængder spildevand, herunder regnvand og rengøringsvand i ansøgt drift, for yderligere oplysninger henvises til afsnit 5 om gødningsproduktion.

Sanitært spildevand

Sanitært spildevand fra stuehuset og driftsbygningen ledes til offentlig kloak.

Kommunen vurderer at sanitært spildevand håndteres i overensstemmelse med spildevandsbekendtgørelsens regler.

Overfladevand

Tagvand fra såvel det eksisterende som de nye bygninger ledes til faskiner på 450 m³. Der er ansøgt om tilladelse til etablering af nødoverløb til dræn. Kommunen kan ikke imødekomme ønsket om nødoverløb fra faskinen. Faskinen skal placeres mindst 15. fra drænledninger og vandløb.

Faskinen placeres nord for gyllebeholderne, se figur 4.1.1. og ifølge drænkort er der ca. 50 m til nærmeste drænledning, så den valgte placering af faskinen er accepteret.

Der er tilsluttet ca. 12.000 m² tagflade til faskinen på 450 m³, hvilket giver ca. 30 m² tag pr m³ faskine, hvilket er i overensstemmelse med de vejledende dimensioneringsregler for nedsivning af overfladevand.

Der er ingen befæstede arealer omkring staldanlæggene og regnvand fra de omkringliggende arealer nedsives direkte til jordoverfladen.

Kommunen vurderer af afledning af overfladevand (tagvand o.l.) sker i henhold til miljøbeskyttelseslovens bestemmelser, såfremt nedenstående vilkår overholdes.

VILKÅR

- Det er en forudsætning for opførelse af de nye bygninger at der søges om at etablere en ny faskine. Faskinen til nedsivning af tagvand skal være på minimum 450 m³ og skal placeres mindst 15 m fra dræn og vandløb. Der skal fremsendes en detaljeret afløbsplan som beskriver rørføring for overfladevand, mål og dimensioner på ledninger og faskinen. Afløbsplanen skal godkendes af Silkeborg Kommune inden arbejdet udføres.

4.7 AFFALD

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I nudrift er der aftale med vognmand om afhentning af fast brændbart affald. Der hentes ca. en 6 m³ container/uge.

Jernaffald opsamles i tønder og leveres til autoriseret skroftager. Tønderne står i maskinhuset.

Der er i nudrift ca. 400 l spildolie/år som opbevares i olietønder i maskinhuset (betongulv) med adgang til opsugende materiale. Olien afhentes af modtager. I ansøgt drift forventes kun små mængder, som i øvrigt vil blive behandlet som nu. Hovedparten af service af maskiner vil ske på anden ejet ejendom, Tøndborgvej 54.

Pesticider og anden kemi opbevares i dag i særskilt rum.
Tom emballage m.m. herfra (EAK-kode 020109) returneres til leverandør.
Medicinalaffald (EAK-kode 200132) returneres til dyrlæge
Døde dyr opbevares indtil afhentning af DAKA i særskilt opført lukket hus/delvist nedgravet kølecontainer (nyt DAKA system) - se tegningen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bedriften er omfattet af reglerne i affaldsbekendtgørelsen, derfor skal alt affald fra ejendommen bortskaffes i overensstemmelse med kommunes affaldsregulativ. De gældende affaldsregulativer kan findes på kommunens hjemmeside.
www.silkeborgkommune.dk

Kommunen vurderer, at der ikke vil være problemer med hensyn til affaldsbortskaffelsen fra virksomheden.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

- Der må ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen. Det gælder dog ikke afbrænding af affald, der er tilladt i medfør af kommunernes affaldsregulativ (haveaffald og skovaffald).
- Rester af lægemidler og kanyler fra dyrehold betragtes som "særligt affald" og skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald. Medicin (lægemidler) må ikke opbevares sammen med levnedsmidler eller foderstoffer.

4.8 RÅVARER OG HJÆLPESTOFFER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er 2500 l dieselolietank i maskinhus på betongulv og med mulighed for opsugning af evt. spild. Tanken er fra 1984.

Fyringsolie til stuehuset opbevares i en nedgravet 1500 l tank fra 1980'erne. Tanken er gravet ned foran huset.

Desinfektionsmidler vil blive opbevaret i lageret imellem serviceafdeling og løbeafdelingen.

Tabel 4.8.1 Forbrug af råvarer.

	Nudrift kg/år	Ansøgt drift kg/år	Opbevaring	Bemærkninger
Handelsgødning	140.000	40.000	I storsække, udenfor, evt. maskinhus	
Såsæd	70.000	70.000	Maskinhus, evt. udenfor	
Kemikalier	125	250	Staldlager	Desinfektion
Medicin			Staldlager	Små mængder
Pesticider	750	750	Pesticidrum i Maskinhus	
Dieselolie	30.000	35.000	Tank i maskinhus	
Fyringsolie	10.000	0	Nedgravet tank ved beboelsen	
Olie- og smøremidler	400	400	I godkendte tromler på betongulv i maskinhuset	
Rengøringsmidler	125	250	Staldlager	Rengøring

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Silkeborg Kommune vurderer, at håndtering og opbevaring af kemikalier m.v. vil foregå på en miljømæssig forsvarlig måde, når de til enhver tid gældende regler og nedenstående vilkår overholdes. Vilkårene er stillet for at sikre, at spild og opbevaring af olie sker på en miljømæssig forsvarlig måde.

Det vurderes, at forbruget af råvarer er fornuftigt i forhold til bedriftens størrelse og driftsform. Råvarerne opbevares forsvarligt, således at der ikke opstår uhygiejniske forhold.

Kemikalier, medicin, samt andre giftige råvarer opbevares utilgængeligt for børn i aflåst skab.

Det skal sikres at der ikke sker spild ved tankning af dieselolie på traktorer og andre maskiner.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående vurderes det, at der er behov for supplerende vilkår for drift og egenkontrol:

- Tankpistol må ikke kunne fastlåses under påfyldning medmindre den selv stopper når tanken er fuld.
- Opbevaring af dieselolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- Medicinrester og rester af sprøjtemidler samt emballage skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald, herunder reglerne om olie- og kemikalieaffald.

- Påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler må ikke ske ved direkte opsugning fra søer, vandløb eller brønde/boringer. Der må ikke være risiko for afløb til dræn eller vandløb.
- Påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler skal sikres mod tilbageløb, således at der ikke kan opstå forurening af drikkevand.

4.9 DRIFTSFORSTYRELSELER ELLER UHELD

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er endnu ikke udarbejdet en beredskabsplan, der beskriver hvordan medarbejdere og ejer skal handle i tilfælde af en række kritiske situationer:

- ❖ Brand
- ❖ Udslip af gylle ved pumpning, defekte rørforbindelser, brud på gyllebeholder ved påkørsel eller materialetræthed, ved sabotage m.v.
- ❖ Udslip og spild af kemikalier eller olie
- ❖ Spild af pesticider og sprøjtevæske ved opbevaring, håndtering eller fejlbetjening af sprøjteudstyr
- ❖ Strømsvigt, hvorved bl.a. staldventilationen standser"

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det kan ikke undgås, at der sker uheld på et stort landbrug med mange medarbejdere. Det er derfor vigtigt, at der udarbejdes en beredskabsplan.

Såfremt nedenstående vilkår og gældende lovgivning overholdes – arbejdstilsynets regler - vurderes det, at ejendommen sikres i et rimeligt omfang mod driftsforstyrrelser og uheld.

For yderligere oplysninger henvises der til vurdering af Management i afsnit 8 om anvendelse af bedst tilgængelig teknik – BAT.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

- Der skal udarbejdes en beredskabsplan, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø.
- Beredskabsplanen skal som minimum indeholde:
  - Procedurer, som beskriver relevante tiltag med henblik på at "stoppe ulykken/uheldet" og begrænse udbredelsen.
  - Oplysninger om hvilke interne/eksterne personer og myndigheder, der skal alarmes og hvordan.
  - Kortbilag over bedriften med angivelse af miljøfarlige stoffer, afløbs- og drænsystemer og vandløb mm.
  - En opgørelse over materiel der er tilgængeligt på bedriften, eller som kan skaffes med kort varsel, der kan anvendes i forbindelse med afhjælpning, inddæmning og opsamling af spild/lækage, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø.
- Planen skal indsendes til tilsynsmyndigheden ca. én måned inden det nye byggeri er opført

Se desuden afsnit 4.1 om husdyrhold og staldindretning, hvor der også er sat vilkår, som kan indgå under management.

5 GØDNINGSPRODUKTION OG – HÅNDTERING

5.1 GØDNINGSTYPER OG MÆNGDER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I nudriften produceres 21.229 kg. N og 5.261 kg P på Vester Bordinggaard. Værdierne er baseret på normerne for 2005/06 for N og på normerne for 2007/08 for P. Der modtages fra anden ejendom (ved Pederstrup) 20.032 kg N og 3.780 kg P. Produktionen er igennem årene sket flere steder og senest er ejendommen i Pederstrup kommet til, fra og med 2006.

Udspretningsarealer og produktionssteder skifter derfor en del igennem de seneste 5 år. I nudriften er der afsat en mængde husdyrgødning sådan, at udspretningen af husdyrgødning bliver på gennemsnittet af de seneste 3 år og reduceret med de ekstra nyttilkomne arealer i år – den skønnede udspretning udgør herefter ca. 1 DE/ha.

I den ansøgte produktion produceres 12.250 tons gylle inkl. drikkevandsspild og vaskevand. Desuden produceres der årligt 180 tons dybstrøelse. I tabel 5.1.1 gives en oversigt over de forskellige typer husdyrgødning m.v. der produceres, modtages og afsættes i den ansøgte produktion.

Tabel 5.1.1 oversigt over produceret, modtaget og afsat gødning på bedriften.

GØDNINGSTYPE	Kg kvælstof	Kg fosfor	Udnyttelses %	DE
Gylle	44.125	8.864	75	506
Dybstrøelse	2.403	601	45	32
Afsat husdyrgødning (type)	-44.125	-8.864	75	-506
Modtaget forarbejdet husdyrgødning	50.620	7.358	79,5	444
I alt til rådighed	53.023	7.959		476

For en mere detaljeret gennemgang se vedlagt bilag 4 med flowdiagram.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Der modtages gødning fra Tøndborgvej 54.

Der afsættes husdyrgødning til biogasanlæg. Husdyrgødningen separeres og adskilles dermed i en fast og en flydende fraktion. Den faste fraktion (fiberfraktion) afsættes til biogasanlæg og modtages ikke igen.

Der er indgået aftale om levering af fiberfraktionen til Green Farm Energis anlæg på Over Løjstrup, se bilag 7. Den afsatte mængde fremgår af ovennævnte miljøtekniske redegørelse.

Der udspreddes 1,4 de./ha. Kommunen vurderer, at det generelle harmonikrav er overholdt

5.2 FLYDENDE HUSDYRGØDNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ifølge den indsendte kapacitetserklæring er den årlige produktion af flydende gødning på 12.250 m³.

Denne mængde inkluderer rengøringsvand og drikkevandsspild fra staldene samt afløb fra møddingsplads og betonplads. Netto nedbør på 400 mm er fratrukket til beholderne på grund af teltoverdækningen..

9 måneders opbevaringskrav udgør 9.200 m³. Ifølge ansøgningsmaterialet er der en samlet opbevaringskapacitet for ejendommen på 12.200 m³:

OPBEVARINGSANLÆG	Beholder Nr.	Byggeår	Kapacitet (m ³)	Overdækning	Pumpe-System fra beholder til gyllevogn
Gyllebeholder 1	1	Ny	3900	Telt	Ikke fast
Gyllebeholder 2	2	Ny	3900	Telt	Ikke fast
Gyllebeholder 3	3	Ny	3900	Telt	Ikke fast
Gyllebeholder 4	4	Ny	500	Telt	Ikke fast
I alt			12.200		

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Opbevaringskapacitet:

Med en samlet produktion af flydende husdyrgødning på 12.250 m³ er der en opbevaringskapacitet på ca. 12 måneder.

Ifølge lovgivningen skal husdyrbrug, der oplagrer husdyrgødning, have opbevaringsanlæg for husdyrgødning med en kapacitet, der er tilstrækkelig til, at udbringningen kan ske i overensstemmelse med gældende regler herfor. Udnyttelsen af husdyrgødningens næringsstofindhold skal opfylde kravene i bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække.

Den tilstrækkelige opbevaringskapacitet vil normalt svare til mindst 9 måneders tilførsel. Hvilket også vurderes, at være tilstrækkeligt på denne ejendom

Gyllebeholdernes placering:

Gyllebeholderne er placeret vest for staldbygningerne, se figur 4.1.1. i afsnit 4.1 og afstanden til stuehuset på nærmeste nabo ejendom er ca. 150 m. Der er sat vilkår til beplantning mellem skel til nærmeste nabo og gyllebeholderne, således at de ikke ses så tydeligt fra naboens stuehus.

Det vurderes, at der ikke er behov for at stille ekstra vilkår, vedrørende tidspunkt for omrøring og udkørsel.

Sikring mod uheld:

Der er ingen dræn, grøfter eller vandløb, samt boringer nærmere end 25 m fra gyllebeholderne eller indenfor jordvoldene. Der er ingen terrænhældning omkring beholderne og der vil blive etableret en ca. 1 m høj jordvold mod syd, vest og nord som sikrer, at hvis der er en beholder som bliver utæt vil gyllen blive inde på pladsen, det vil sige inden for jordvoldene.

Beholderen kontrolleres for styrke og tæthed mindst hvert 10. år og senest i år 2017.

Påfyldningsplads

Der er ingen påfyldningsplads ved gyllebeholderne. Der suges direkte i beholderen og der er udstyr på gyllevognene til sikring af, at der ikke sker overløb ved påfyldning af gyllevognen. Der er et nødoverløb på gyllevognen, således at når gyllevognen er ved at være fuld, vil skum og overskydende gylle løbe tilbage i tanken.

Plan for gennemførelse af projektet.

Da de nye staldanlæg skal placeres der hvor de eksisterende gyllebeholdere er, skal der etableres nye gyllebeholdere inden de gamle beholdere nedrives, således at der hele tiden er 9 måneders opbevaringskapacitet på husdyrbruget. Der er derfor sat vilkår om, at der fremsendes en plan for byggeriets gennemførelse inden byggeriet startes op.

VILKÅR

- Der skal sendes en plan for byggeriets gennemførelse inden byggeriet startes op. Planen skal beskrive i hvilken rækkefølge bygninger nedrives og hvornår nye bygninger opføres. Planen skal sendes til Kommunen inden byggeprojektet igangsættes.

5.3 GYLLEFORSURING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Anvendes ikke.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Da der er etableret bedste gulvsystem i form af 1/3 spalter og 2/3 fast gulv med den laveste ammoniakfordampning og da der samtidig anvendes gyllekøling i alle stalde vurderes det, at der ikke er proportionelt i, at etablere gylleforsuring.

5.4 GYLLESEPARERING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Gyllen fra produktionen vil formentligt blive separeret af en Samson Bimatech Separator 30. Det afgørende er ikke mærket af separator, men opdelingen af N og P. Ansøger kan derfor godt vælge et andet mærke separator, blot denne kan separere min. samme mængde N og P i fiberfraktionen som Samsons anlæg.

Placering m.m. af separator fremgår af oversigtstegningen, se afsnit 4.1.

De oplyste % til fiberfraktionen er udregnet af Samson Bimatech. Der er indgået aftale om levering af fiberfraktionen til Green Farm Energis anlæg på Over Løjstrup.

Der er naturligvis tale om forventede mængder beregnet ud fra oplysninger fra Samson. Den aktuelle drift kan vise sig at afvige fra den beregnede. Dette vurderes uden betydning forudsat der min. leveres de oplyste mængder af N og P. For en detaljeret gennemgang se bilag 4 som viser et flowdiagram for håndtering af husdyrgødningen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Der anvendes et mobilt gylleseparationsanlæg. Anlægget anvendes både på ejendommen Vester Bordingvej 1 og på ejendommen Tøndborgvej 53 (anden ejet ejendom).

Anlægget fungerer på den måde, at rågyllen separeres i en tynd væskefraktion og en tyk fiberfraktion. Alle næringsstoffer i rågyllen kan genfindes i enten væske- eller fiberfraktionen, men der sker en omfordeling af de forskellige næringsstoffer. Fiberfraktionen indeholder tungtopløselige organiske forbindelser, og størstedelen af fosfor i rågyllen følger med over i fiberfraktionen. Væskefraktionen indeholder meget plantetilgængeligt kvælstof, således at der er mulighed for en præcis dosering i forhold til planternes behov i forbindelsen med udbringning. I væskefraktionen må der maksimalt være 120 kg N pr. DE.

I den miljøtekniske beskrivelse i flowdiagrammet er der redegjort for indholdet af N og P samt DE i rågylle, væskefraktion, fiberfraktion og afsat væskefraktion af gyllen.

Rågyllen vil blive pumpet ud i den lille gyllebeholder på 500 m³ og vil herfra blive pumpet ind i gylleseparationsanlægget.

Fiberfraktion vil blive opbevaret på en betonplads med afløb til gyllebeholder. Fiberfraktionen skal overdækkes med plastik eller anden tæt overdækning. Fiberfraktionen transporteres i lukkede containere til biogasanlægget.

Væskefraktionen pumpes over i de 3 store overdækkede gyllebeholdere på hver især 3.900 m³. Separeret gylle danner ikke naturligt flydelag og kravet om overdækning er overholdt ved etablering af fast overdækning på de 3 gyllebeholdere.

I godkendelsen er der vilkår om, at eventuelt spild fra mobilt gylleseparationsanlæg skal opsamles og føres tilbage til gyllesystemet. Separationsanlægget placeres med

støbt plads med en mindre opkant, men det skal også sikres, at der sker pumpning af eventuelt spild fra den støbte plads tilbage til gyllesystemet.

VILKÅR

- Ved anvendelse af mobilt gylleseparationsanlæg skal det sikres, at alt eventuelt spild opsamles på støbt plads og føres tilbage til gyllesystemet.
- Separationsanlægget skal vedligeholdes og kontrolleres ifølge producentens anvisninger herom.
- Inden gylleseparationsanlægget etableres skal fremsendes dokumentation for, at betonpladsen dimensioneres til den maksimale oplagrede fiberfraktion. Der skal desuden indsendes projekttegninger afløbsplan.

5.5 GYLLEKØLING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der etableres gyllekøling i de nye stalde. I den eksisterende del af løbestalden kan der ikke etableres gyllekøling. Når denne del skal renoveres om 15 – 20 år vil nye teknologier blive inddraget.

På baggrund af det varmebehov ejendommen har og ved samtidig sikring af at staldklimaet stadig er optimalt er det beregnet at der kan køles i 5000 timer årligt med en effekt som modsvarer en ammoniakreduktion på 14 %.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Forsøg viser at gyllekøling medfører en reduktion i ammoniak tabet, et dansk forsøg har påvist en reduktion på ca. 30 pct. Ammoniakreduktionen afhænger af køleeffekten.

Gyllekøling er forbundet med øgede anlægsinvesteringer. Om gyllekøling medfører øgede driftsomkostninger afhænger af mulighederne for at afsætte den indvundne varme. I dette tilfælde kan varmen bruges i stalde og stuehuset, samt til varmt brugsvand.

Derudover forventes der et højere indhold af kvælstof ab lager, hvilket kan påvirke markudbyttet positivt. Teknikken medfører forøget ammoniaktab fra lager og ved udbringning af husdyrgødning.

BESKRIVELSE

Gyllekøling kan anvendes i stalde med gyllekanaler. Gyllekølingssystemet fungerer ved at nedstøbning af PEL-slanger i bunden af gylle- eller gødningskanalerne i stalden. Slangerne udlægges typisk med en afstand på 35-40 cm. I stalde med gyllesystem kan køleslangerne alternativt udlægges direkte oven på kanalbunden. Anlægget skal dimensioneres, så der kan køles ca. 5 grader. Køleslangerne forbindes til en varmepumpe.

Effekten af gyllekøling på ammoniakemissionen afhænger af staldtypen og af køleeffekten pr. m² og der kan derfor ikke gives et eksakt tal for reduktionen. Danske

undersøgelser med køling i bunden af gyllekanaler har vist, at ammoniak-emissionen reduceres med ca. 10 pct., for hver 10 W/m^2 køleeffekt.

Ifølge beregninger fra KH Nordtherm (Danfoss) er der et varmebehov på 15 W/m^2 , hvilket kan nedbringe ammoniakemissionen med 15 %. Det kræver at varmepumpens ydelse er på 73,2 kW og har en driftstid på 5684 timer for at kunne levere den beregnede køleeffekt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

- Gyllekøleanlægget etableres med en køleeffekt på 15 W/m^2 gyllekumme.
- Anlægget udstyres med timetæller til registrering af anlæggets faktiske antal driftstimer.
- Der installeres en kølemaskine med en køleeffekt på mindst 66,5 kW. Dokumentation for den installerede køleeffekt leveres af det firma, som leverer gyllekøleanlægget.
- Anlæggets faktiske driftstimer styres af varmemeforbruget i stalde og øvrige varmeaftagere. Såfremt den gennemsnitlige driftstid på varmepumpen er under de beregnede 5684 timer pr. år, skal der kunne redegøres for denne afvigelse.
- Den månedlige driftstid, hvor varmepumpen kører, skal indføres i en driftsjournal.
- Anlægget skal overholde øvrige gældende lovkrav.
- Anlægget til gyllekøling skal mindst én gang årligt efterses af en sagkyndig i anlægstypen. Nødvendige reparationer og justeringer skal foretages.

5.6 FASTGØDNING INKL. DYBSTRØELSE

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der etableres møddingsplads til dybstrøelsen fra poltene. Dybstrøelsen fra poltene udmuges så ofte, at den almindeligvis opbevares i mellemlager inden udbringning til markerne – dog forventes 2 årlige udmugninger ud af 5 at kunne udbringes direkte til markerne. Møddingspladsen placeres ved siden af betonpladsen til fiberen og får afløb til gylletankene. Møddingspladsen vil blive overdækket med plastic eller fiberduk.

Der vil årligt blive produceret ca. 180 t dybstrøelse som fylder ca. 300 m^3 . Når pladsen skal kunne indeholde 9 måneders produktion og forventes at kunne opbevares i 2 m højde skal pladsen være min. 120 m^2

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Da det forventes, at der skal muges ca. 5 gange årligt og at de 2 udmugninger kan spredes direkte på markerne. Der må derfor engang imellem, være behov for oplagring af 2 udmugninger på møddingspladsen. Det vil svare til 2/5 dele af 300 m^3 svarende til 120 m^3 .

En møddingsplads med 1m høj mur på de 3 sider og 2m randzone på den 4. side har et areal på 100 m^2 til opbevaring af gødning og det vil typisk kunne oplagres i 1,5 –

2m højde. Ved oplagring i 1,5m højde kan pladsen rumme 150 m³. Pladsen vurderes at være tilstrækkelig stor til den planlagte gødningsmængde.

VILKÅR

Det vurderes, at der ikke er behov for at stille vilkår til opbevaring, håndtering eller udspredning af fast gødning og dybstrøelse.

5.7 ANDEN ORGANISK GØDNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I nudriften modtages spildevandsslam. Dette ophører i ansøgt drift.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det vurderes at husdyrbruget ikke kan modtage anden organisk gødning, da der er sat vilkår til størrelsen på fosforoverskuddet på udspretningsarealerne og dermed sat vilkår for hvor meget fosfor der må udsprede pr. ha, se afsnit 7.3 Kvælstof og fosfor til fjord og hav.

6 FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGET

6.1 AMMONIAK OG NATUR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Beregninger, der er foretaget ud fra beregningsmetoderne i henhold til Godkendelsesbekendtgørelsen, viser at fordampningen af ammoniak fra nudriften er 3.325 kg kvælstof pr. år og i ansøgt produktion 5.618 kg kvælstof pr. år. Projektet medfører således en stigning i ammoniakfordampningen på 2.293 kg kvælstof pr. år og fordampningen pr. DE er således betydeligt lavere i ansøgt drift end i nudriften. Disse beregninger er fratrukket den generelle reduktion i fordampningen, som husdyrmiljøloven har fastlagt.

Kravet er, at der skal ske en reduktion på 15 % for de stalde hvor indretningen ændres og for nye stalde – i forhold til et fastlagt reference-staldsystem. Ansøger har overopfyldt dette krav ved fodring med lav mængde protein, gyllekøling og overdækning af gylletanke med teltduge.

Det nærmeste Natura 2000-område, som er Stenholt Mose og Stenholt Skov, ligger i en afstand af godt 5 km fra anlægget mod vest. Ligeledes godt 5 km mod sydøst ligger Silkeborgskovene.

Indenfor 1000 m af anlægget ligger lidt små søer og 700 – 800 m. mod nordvest § 3 beskyttet eng og overdrev, som er B-målsatte.

Af kortene på Miljøportal fremgår en § 3 sø ved gårdens bygninger. Søen er tilladt nedlagt tilbage i 1997; det er en fejl at den fortsat fremgår af kortet.

§ 3 natur (grøn) indenfor 1000 m fra anlægget (rød cirkel).

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Anlæggets påvirkning af beskyttet natur

Naturområder 0-300 m fra anlægget

De få § 3 beskyttede naturområder der findes indenfor 300 m. fra anlægget, er alle næringsrige B-målsatte vandhuller omgivet af dyrkede marker. Vandhullerne vurderes ikke at blive påvirket væsentlig af udvidelsen. Der er indres om den lovpligtige 2 meter bræmme langs ejendommens vandløb og søer

Naturområder 300-1000 m fra anlægget

k689-02-ov og k689-03-ov

Ca. 750 meter NV for husdyrbruget ligger to B-målsatte overdrev. Overdrevene er under tilgroning, men indeholder stadig en veludviklet overdrevsflora. Ved en besigtigelse den 13. juli 2009 blev der fundet adskillige karakteristiske overdrevsarter på begge arealer. Tilgroningen af overdrevet skyldes primært ophørt græsning.

Den vejledende tålegrænse for overdrev er 10-20 kg N/ ha/år (Skov- og Naturstyrelsen, 2005). Tålegrænsen for disse 2 overdrev forventes derfor at være i den midterste til høje ende af de 10-20 kg N/ha/år ud fra deres nuværende tilstand.

Den generelle baggrundsbelastning i Silkeborg Kommune er beregnet til 18,5 kg N/ha/år (DMU), hvilket betyder at kvælstofbelastningen i forvejen kan forventes at være høj i forhold til naturtypernes tålegrænser.

Merafsætningen fra stald og lager på overdrevet som følge af udvidelsen er beregnet til 0,13 kg N. Da tilgroningen af overdrevet er fremskredent primært på grund af manglende græsning og rydning, vurderes merafsætningen ikke at medføre en væsentlig påvirkning af arealets naturtilstand.

k689-01-en

B-målsat eng som ligger ca. 900 meter NV for husdyrbruget. Engen er besigtiget den 14. juli 2006. Ved denne besigtigelse blev der udelukkende fundet arter, som indikerer at engen er meget næringsrig og engen blev C-værdisat.

Engen er efter kommunens vurdering ikke næringsfølsom og vil ikke blive påvirket væsentligt af udvidelsen.

Der findes desuden et par næringsrige B-målsatte vandhuller omgivet af dyrkede arealer i denne zone. Vandhullerne vurderes ikke at blive påvirket væsentligt af udvidelsen.

§ 7 beskyttet natur

Anlægget ligger ca. 2,5 km fra de nærmeste naturområder, omfattet af § 7 i Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug mv. Der er tale om en højmose ved Buskelund og nogle hedeområder 3 km vest for anlægget.

Afstanden til disse områder er så stor, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af naturområderne som følge af udvidelsen.

Andre naturområder indenfor 2000 m. fra anlægget

k688-01-mo, k688-02-mo og k688-03-mo

B-målsatte moser beliggende ca. 1250 meter vest for anlægget. Floraen er domineret af krat og højt voksende urter. Da der ikke er tale om særlig kvælstoffølsom vegetation vurderes tålegrænsen at være ca. 25-30 kg N/ha/år. Merbelastningen af moseområderne vurderes ikke at være væsentlig.

K679-01-he

Hedeområde beliggende 1800 meter SV for Vester Bordingvej 1. Hedeområdet er B-målsat med en karakteristisk hedeflora. Heden er under tilgroning.

På grund af afstanden fra anlægget vurderes merbelastningen at være uvæsentlig.

Internationale beskyttelsesområder

Der ligger ikke internationale beskyttelsesområder (Natura 2000 områder) i nærheden af ejendommen. Nærmeste område ligger mere end 5 km væk.

Mark 6 og Mark OS

Markerne ligger umiddelbart op til to B-målsatte overdrev k689-02-ov og k689-03-ov. Overdrevene er under tilgroning på grund af manglende drift i form af græsning og slåning, men på de stejle skråninger, findes der hist og her en veludviklet overdrevsflora.

Den generelle baggrundsbelastning i Silkeborg Kommune er beregnet til 18,5 kg N/ha/år (DMU), hvilket betyder at kvælstofbelastningen i forvejen kan forventes at være høj i forhold til naturtypernes tålegrænser.

Overdrevene er tilgroede. Tålegrænsen for disse 2 overdrev forventes derfor at være i den midterste til høje ende af de 10-20 kg N/ha/år ud fra deres nuværende tilstand. Fra år 2011 indføres et generelt krav om nedfældning i sort jord og på græsmarker og bidraget fra udbringningsarealet vil på sigt være faldende. Bidraget fra udbringningsarealet vil efter kommunens vurdering ikke medføre en væsentlig negativ ændring af overdrevenes nuværende tilstand.

Luftfotoet viser beliggenheden af overdrevne k689-02-ov og k689-03-ov i forhold til udspretningsarealerne mark OS og mark 6

Mark 19-0, 19-2 og 19-3

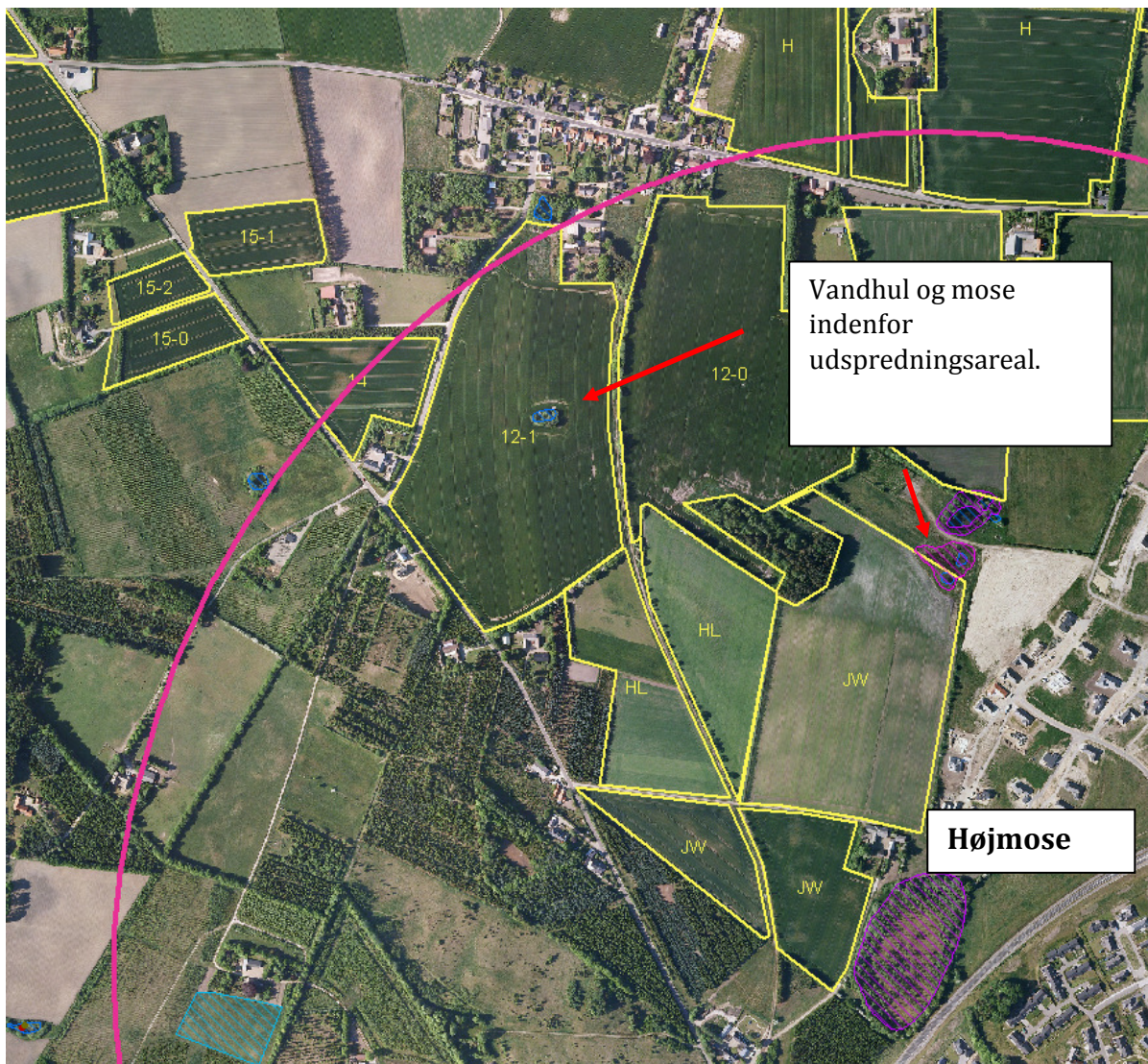
Nedenstående marker ligger alle mindre end 1000 meter fra et § 7 hedeområde (k760-02-he) ved Bøllingsø med et samlet areal på over 10 ha. Dvs. de er omfattet af reglen om nedfældning i sort jord og på græsmarker.

Mark JW (nord) og Mark 12-1

Vandhul og mose indenfor udspretningsareal.

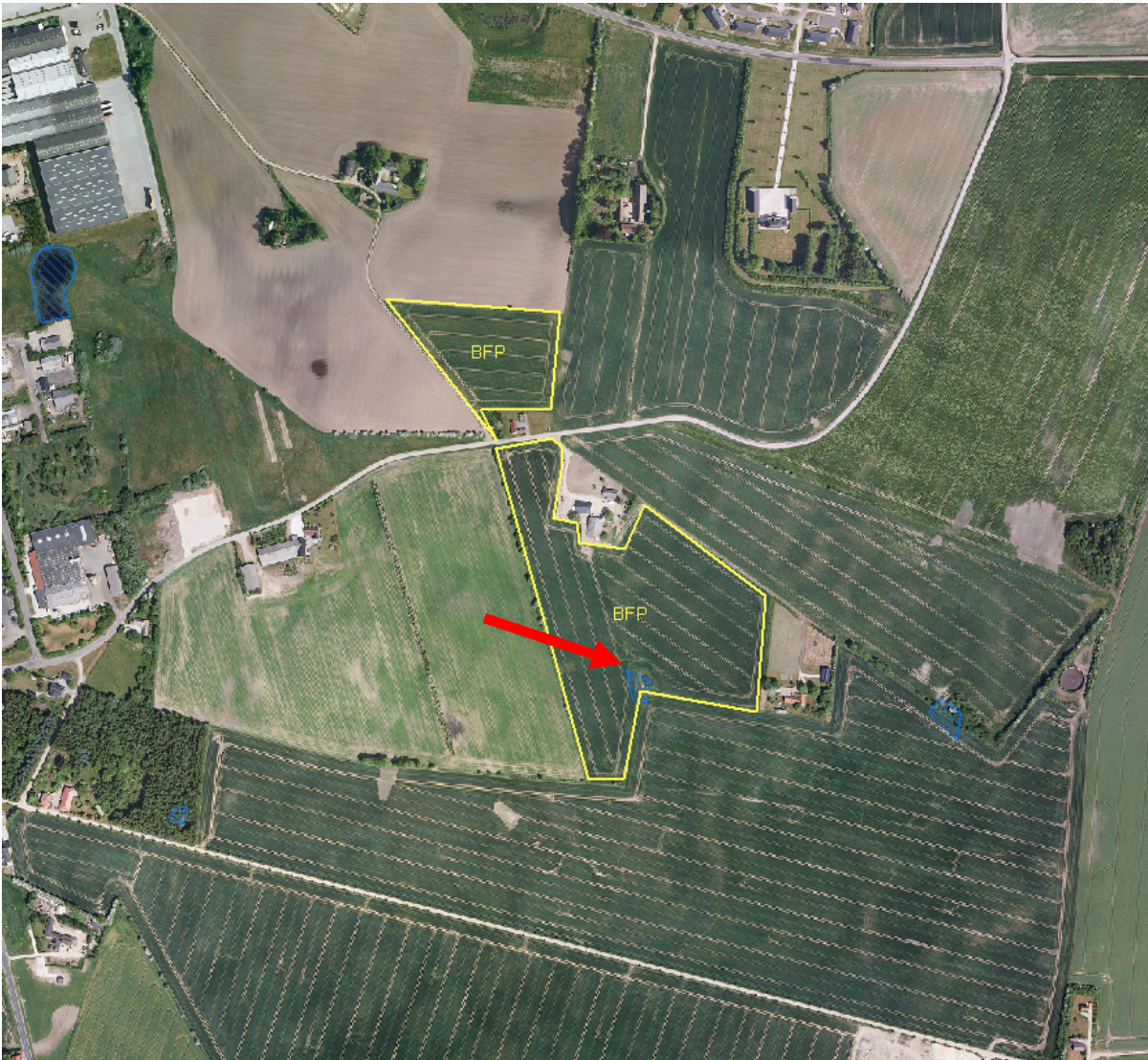

Bufferzone omkring § 7 højmosé ved Buskelund. Adskillige udbringningsarealer er helt eller delvist omfattet af kravet om nedfældning i sort jord og græsmarker.

Mark BFP

Vandhul indenfor udspretningsareal.

Mark JVN

Dele af mark JVN er anmeldt som naturarealer med 15 års genopdyrkningsret. Såfremt disse arealer skal inddrages som udspretningsareal skal der indgives skriftlig meddelelse til kommunen om, at arealernes status som naturarealer med genopdyrkningsret skal ændres til arealer i omdrift. (Se kortbilag)

Blå skravering viser, hvad der er godkendt genopdyrkningsret på.

Fredninger og Beskyttelser.

Der findes en del fredede gravhøje indenfor ejendommens udspretningsarealer. Der bør erindres om den lovpligtige 2 meter brede dyrkningsfrie zone omkring gravhøjene.

Langs flere af arealerne findes beskyttede sten- og jorddiger i henhold til museumsloven.

6.2 LUGT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Miljøstyrelsens ansøgningsystem har beregnet hvilke afstande, der mindst skal være fra staldene til forskellige beboelsestyper, se tabellen nedenfor. Her ses også de målte afstande til den nærmeste beboelse indenfor hver type. På oversigtkort i Kommunens vurdering ses bl.a. hvilke konkrete beboelser, det drejer sig om.

Tabel 6.2.1 viser den vægtede gennemsnits afstand fra husdyrbruget og lovens minimums afstand til de forskellige områder.

OMRÅDETYPE	Lovens krav- minimum afstand (m)	Den vægtede gennemsnitsafstand (m)
Byzone / Sommerhusområde	646	2100
Samlet bebyggelse	469	1200
Enkelt bolig	183	353

Lugtgenafstandene er beregnet som for fuld besætning. Alle eksisterende og nye stalde indgår i beregningen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERINGER

Lugtgener fra staldanlæg

Lugtens udbredelse i nærområdet, afhænger bl.a. af antal og typer af husdyr og geografisk placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen.

Hvis der er andre husdyrbrug over 75 DE, der ligger inden for 100 meter fra den samme nabo (enkeltbeboelse) og 300 meter fra samlet bebyggelse og byzone medregnes lugtbidraget fra disse husdyrbrug. Er der ét andet husdyrbrug med over 75 DE inden for de nævnte afstande øges geneafstanden med 10 %, mens geneafstanden ved 2 eller flere ejendomme øges med 20 %. I dette tilfælde er der ikke andre husdyrbrug indenfor ovennævnte afstande.

Management med henblik på at sikre en god staldhygiejne er især vigtig, da lugten først og fremmest stammer fra gødningen.

Ved vurdering af, om husdyrbruget kan etableres og drives på en sådan måde, at hensynet til naboer tilgodeses for så vidt angår lugtgener, skal der tages udgangspunkt i de beregnede geneafstande for beboelsesområder, som fremgår af ansøgningen.

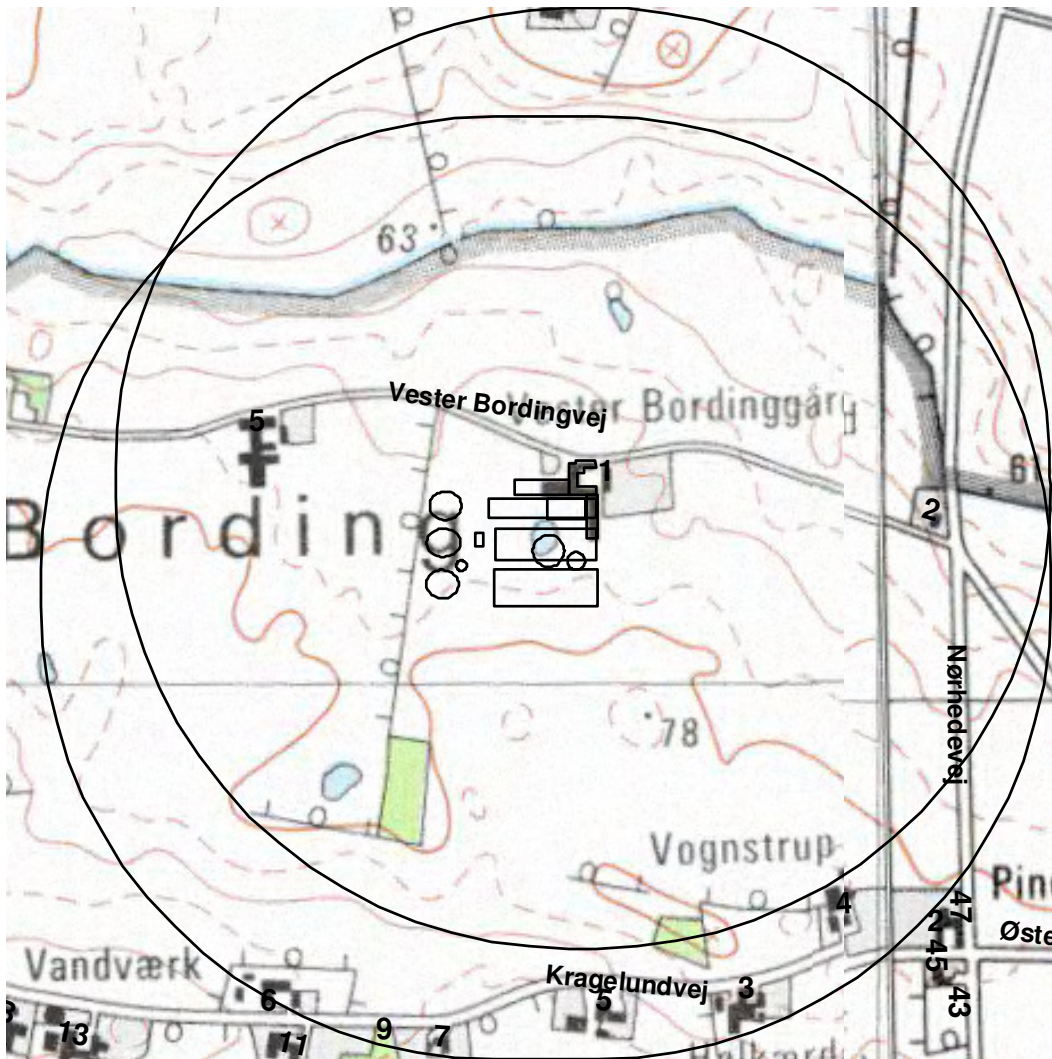
Som udgangspunkt vil hensynet til beboelsesområderne være tilgodeset ved følgende genekriterier i den nye lugtvejledning, som fremgår af husdyrlovens bilag 5:

Beboelsesområder	Genekriterier
Eksisterende eller, ifølge kommuneplanens rammedel, fremtidigt byzone- eller sommerhusområde.	5 OUE/m ³
Samlet bebyggelse i landzone ifølge definitionen fastsat i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. eller område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende.	7 OUE/m ³
Etablering, udvidelse eller ændring ved enkeltboliger	15 OUE/m ³

Lugt fastsættes i lugt enheder (Odour Units), OUE

Genekriterierne kan betragtes som et givet områdes tålegrænse, dvs. den maksimale miljømæssigt acceptable belastning af et område.

På figur 6.2.1 er vist placeringen af naboer indenfor ca. 500 m fra husdyrbruget. Nærmeste nabo (uden landbrugspligt) er Vester Bordingvej 5 som ligger ca. 353 m vest for det vægtede punkt af staldbygningerne og ca. 230m fra nærmeste staldbygning.

Figur 6.2.1 Oversigtskort som viser placering af naboer indenfor ca. 500 m fra husdyrbruget. De to cirkler angiver 500 meters zoner omkring den nordligste og sydligste stald. Kortet er ikke målfast.

Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelse og bebyggelser, indenfor de i tabel 6.2.1 nævnte 3 typer, er overholdt. Kommunen vurderer derfor, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

I forbindelse med høringen af naboer og andre berørte af udkastet til miljøgodkendelse af husdyrbruget er der ikke modtaget henvendelser fra naboerne.

Da der er tale om en stor udvidelse, er der ikke tvivl om, at naboerne til tider vil være generet af lugt og der er derfor sat følgende vilkår.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

- Sammensætningen af dyr på stald må på intet tidspunkt medføre en lugtemission, der medfører øget lugtgene for de omkringboende.

- Der skal opretholdes en høj staldhygiejne.

Lugtgener fra udbringning af husdyrgødning

Gyllen køres typisk ud med en 25 m³ gyllevogn. På vinterafgrøder køres ud på veletablerede afgrøder, og her anvendes udstyr med slæbeslanger. Til vårafgrøder nedfældes gyllen i sort jord før såning.

Der vil forekomme lugtgener fra marker, hvor der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Med den beskrevne teknik og praksis minimeres ammoniakfordampning og lugtgener.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. Gylleudbringning sker normalt kun på hverdage.

Der udbringes husdyrgødning tæt på Silkeborg by og Øster Bording, hvilket kan genere indbyggerne. I husdyrgødningsbekendtgørelsen er der krav om, at der ikke må udbringes husdyrgødning på lørdage, samt søn- og helligdage på arealer tættere end 200 m fra byzone.

Silkeborg kommune vurderer, at der ikke er nogen beboer i byzone, som vil blive væsentligt generet af udbringning af husdyrgødning, når den generelle lovgivning overholdes.

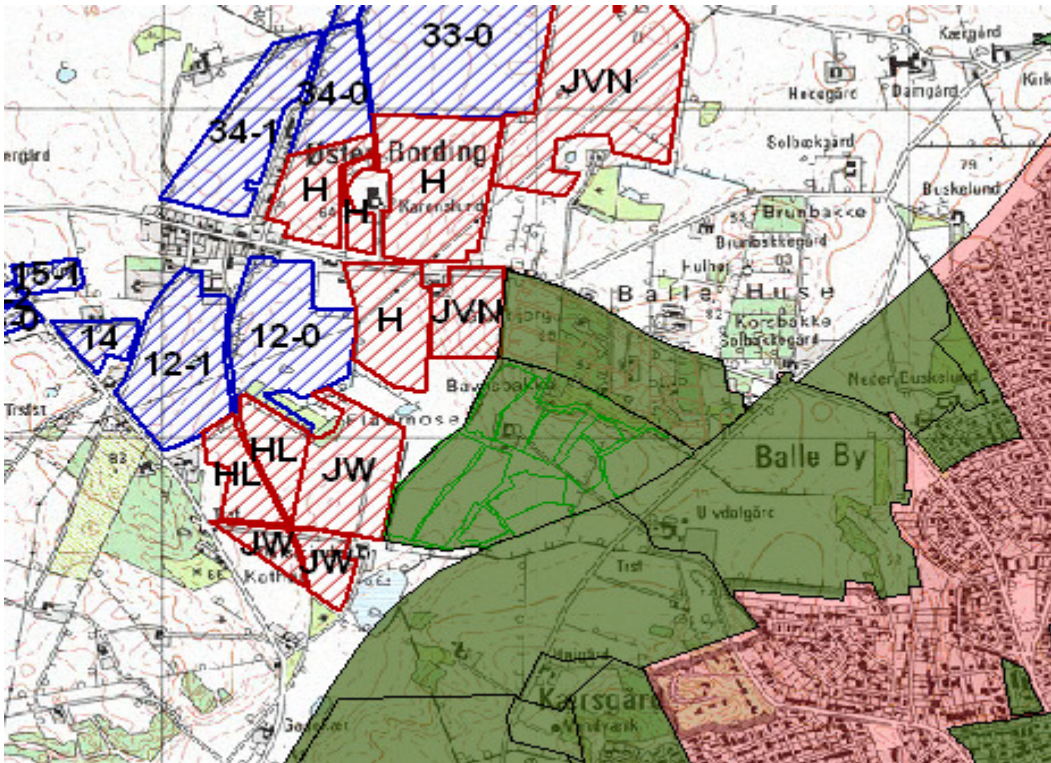
Ved Øster Bording ligger der mange huse tæt op ad udspretningsarealer og disse ejendomme er ikke omfattet af husdyrgødningsbekendtgørelsens regler, da de kun gælder for lokalplanfastlagte boligområder eller byzone.

VILKÅR

For at sikre at indbyggerne i Øster Bording generes mindst muligt er der stillet følgende vilkår.

- Der må ikke køres gylle ud i weekender på mark nr. 12-0, 12-1 og 34-1. Mark H ligger også bynært, men da det er et aftaleareal skal arealet godkendes i henhold til § 16 i husdyrloven hvis der sættes vilkår driften af arealet. Da marken ligger nordøst for kun 4 husstande vurderes det, at der ikke er proportionalitet mellem det ønskede vilkår om, at der ikke må udbringes husdyrgødning på arealet i weekenderne og det der af lovkrav om en § 16 godkendelse efter Husdyrlovens bestemmelser. Det forventes dog at det hører ind under godt landmandskab. Samme forventninger er der til de tre arealer HB ved Sinding By.

Figur 6.2.2. Oversigtskort som viser mark nr. 12-0, 12-1, 34-1 og H(vest). Kortet er ikke målfast

6.3 FLUER OG SKADEDYR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Biologisk og kemisk fluebekæmpelse foretages efter anvisninger fra Århus Universitets skadedyrslaboratorium. På bedriften bruges der Rovfluer.

Bekæmpelse af rotter foretages efter anvisninger fra Århus Universitets skadedyrslaboratorium. Desuden følges de forbyggende foranstaltninger, som er fastlagt i Bekendtgørelse om bekæmpelse af rotter mv. (Bek. nr. 611 af 23. juni 2001) Aftale med rottebekæmpelsesfirma som besøger ejendommen nogle gange om året.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme gener fra skadedyr (rotter, mosegrise m.v.), som skal afhjælpes, samt gener fra fluer, som skal bekæmpes effektivt.

Silkeborg kommune vurderer, at der kan være en risiko for opformering af fluer og andre skadedyr. Det er derfor vigtigt at der opretholdes en god hygiejne, og daglig rengøring er en væsentlig parameter til bekæmpelse af fluer. Desuden er det vigtigt, at der foretages biologisk bekæmpelse af fluer i gyllekanalerne i alle staldafsnit.

Den lille stueflue kan sprede sig op til 1 km fra udklækningsstedet, men plagen er dog størst inden for en lille halv kilometer. Ejeren af husdyrbruget har pligt til at bekæmpe fluer, og den grundlæggende kendsgerning er:

Er husdyrbrug kan ikke producere fluer, hvis larverne ikke kan finde føde dvs. frisk, fugtig gødning.

En ordentlig staldhygiejne er en væsentlig forudsætning for en succesfuld bekæmpelse af fluerne. Den vigtigste forholdsregel er, at holde husdyrbruget ren for gødnings- og foderester. Uorden, foder- og gødningsrester er ideelle udklækkesteder for fluer og fluer kan udvikle sig til enorme flueforekomster som ikke kan bekæmpes biologisk.

Bemærk at retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium opdateres 1 gang årligt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

- Der skal mindst en gang om året foretages hovedrengøring af stalde og staldinventar med henblik på at højne den generelle staldhygiejne. Ved rengøring er det vigtigt, at der sker en iblødsætning inden rengøring med f.eks. højtryksrensere. Tidspunkt for rengøring af de enkelte stalde skal registreres skriftligt.
- Der skal løbende foretages biologisk fluebekæmpelse i gyllekanalerne i alle staldafsnit. Tidspunkterne for biologisk bekæmpelse skal registreres i driftsjournalen.
- Såfremt der efter Silkeborg Kommunes vurdering opstår væsentlige gener for omgivelserne fra opformering af fluer eller skadedyr på husdyrbruget, kan Silkeborg Kommune meddele påbud om, at der skal udarbejdes og gennemføres et projekt med foranstaltninger, som minimerer generne.
- Opbevaring af foder skal ske på en måde, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.).

6.4 TRANSPORT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der forventes leveret foder ca. 1 gang ugentligt. Fodertransporterne kommer typisk enten sydfra eller fra øst via Øster Bording. Antallet er ca. det samme i ansøgt drift som nu.

Polte modtages ca. 1 gang hver anden måned.

Smågrise leveres med 1-2 læs/uge i ansøgt drift

Slagtesøer leveres ca. 1 gang ugentligt og der hentes døde dyr ca. 2 gange ugentligt.

Herudover transporteres der korn til ejendommen og endelig transporteres der gylle fra ejendommen til udspretningsarealer i sæson. Der forventes ca. 480 læs gylle/år.

Fiberfraktionen fra separeringen transporteres i lukket container med lastbil til modtager. Der forventes ca. 23 læs med fiber pr. år.

Se vedlagte kort over til- og frakørselsforhold til ejendommen og interne transportveje.

Se også vedlagte kort over transportveje

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Transport foregår på Grågårdevej som er en offentlig vej. Vejen er smal og ikke særlig trafikeret, men hvis der skulle komme andre trafikanter er det vigtigt, at der vises

agtpågivenhed, da kørsel med store landbrugsmaskiner kan medføre farlige situationer.

I den nuværende drift er der årligt ca. 650 transporter til og fra ejendommen. Efter udvidelsen forventes en stigning i antallet af eksterne transporter til ca. 910 pr. år.

Udviklingen i antallet af forskellige typer transport ses af tabel 6.4.1. Det skal bemærkes, at antallet ikke er bindene (med mindre der er knyttet vilkår til).

Tabel 6.4.1 Antal transporter før og efter udvidelsen.

<i>ART</i>	<i>Antal transporter før udvidelse</i>	<i>Antal transporter efter udvidelse</i>
Levende dyr	135	135
Døde dyr	100	75
Indkøbt foder	52	52
Olie	6	6
Gylle	220	480
Fiberfraktion	0	23
Korn	140	140
I alt	653	911

Det samlede antal transporter til og fra produktions anlægget øges med ca. 40 % i forbindelse med projektets gennemførelse. Det er kommunens vurdering, at der er valgt de mest hensigtsmæssige transportveje for produkter til og fra gården.

Silkeborg kommune vurderer, at de anførte transport veje for gylle til markerne medfører forholdsvist få gener for områdets beboere, idet trafikken i gennem landsbyerne begrænses mest muligt. Transport af gylle til udbringning på markerne, vil hovedsageligt foregå ad de veje, der er indtegnet på bilag 3.

Silkeborg Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at transporterne til og fra husdyrbrugets produktionsanlæg ikke vil være til væsentlig gene for nabobeboelser og omgivelser i øvrigt, når nedenstående vilkår for miljøgodkendelsen overholdes.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår:

- Ved transport af gylle på offentlige veje skal gyllevognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, således at spild ikke kan finde sted. Skulle der alligevel ske spild, skal dette straks opsamles.
- Ved tilsmudsning af offentlig vej, som følge af landbrugsmæssige aktiviteter herunder kørsel med markmaskiner og udkørsel til og fra markarealer, skal vejen rengøres umiddelbart efter ophør af aktiviteten.

- Transport af flydende husdyrgødning gennem Funder Kirkeby, Sinding, Kragelund, Øster Bording, Pederstrup og Vinderslev til udbringningsarealerne må ikke ske i weekenden.
- Hvis gyllen skal transporteres over 6 km skal det foregå i transportvogne der ikke er beregnet til at sprede gylle med.,

6.5 STØJ FRA ANLÆG OG MASKINER

Miljøteknisk redegørelse

Foderblandeanlægget vil komme til at stå i den nordligst placerede eksisterende stald se bilag 8. Siloerne vil komme til at stå i forlængelse af de eksisterende siloer.. Foderanlæg er i drift 2 gange dagligt

Kompressoren står i bygning 6, lade.

hvor meget en gylleseparator støjer, afhænger af fabrikat. Samsons anlæg er f.eks. en skruepresser med si og støjer kun beskedent. Centrifugerne støjer noget mere. Det forventes, at der vil blive separeret 1 dag/10-14 dag hvert sted.

Ventilationsanlæg: Året rundt

Kompressorer: Begrænset

Højtryksrensere: Begrænset

Flere af støjkilderne er placeret i lukkede bygninger.

Det forsøges så vidt muligt at holde støjperioden inden for normal arbejdstid Foderet tippes af og der er derfor ikke støjgener.

Der er ikke en selvstændig tegning med støjkilder, men af situationsplanen fremgår placeringen af luftafkast og foderblandeanlæggets placering.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Da alle støjkilder udover transport og separationsanlægget er placeret i lukkede bygninger vurderer Silkeborg Kommune, at støjafgivelsen fra husdyrbrugets produktionsanlæg generelt vil være lavt.

Såfremt der vælges centrifugeanlæg til gylleseparering skal denne placeres i et lukket rum, således at støjen begrænses.

Eventuel støj fra bedriftens interne transporter samt støj fra de forskellige transporter til og fra anlægget, må forventes at blive mere hyppigt forekommende i takt med, at antallet af transporter øges i forbindelse med produktionsudvidelsen, se tabel 6.4.1.

Silkeborg Kommune vurderer dog, at støjen fra produktionsanlægget med tilknyttede aktiviteter generelt ikke vil give anledning til væsentlige støjgener ved de omkringliggende nabobeboelser, i det de fleste støjkilder er placeret indendørs eller er placeret hensigtsmæssigt i forhold til naboerne.

Såfremt der indkommer klager over støj fra produktionsanlægget med tilknyttede aktiviteter, vil Kommunen indhente dokumentation for, at støjkravene i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 om 'Ekstern støj fra virksomheder' overholdes.

VILKÅR

- Såfremt der vælges centrifugeanlæg til gylleseparering skal denne placeres i et lukket, støjisoleret rum, således at støjen begrænses.

6.5 STØV FRA ANLÆG OG MASKINER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der forventes ikke støvgener hos naboerne.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

I forbindelse med kørsel ad grusvejen kan der opstå støvgener, hvilket dog oftest er af begrænset karakter. Ved udvidelsen vil foderforbruget stige, men da blandingen i sig selv ikke forårsager væsentlige støvgener, vil der derfor ikke ske en forøgelse af eventuelle støvgener ved udvidelsen.

Støv fra bedriftens interne transportere samt støv fra de forskellige transportere til og fra husdyrbruget, må forventes at blive mere hyppigt forekommende i takt med, at antallet af transportere øges i forbindelse med produktionsudvidelsen. Da der sker en stigning i antallet af transportere, kan det ikke udelukkes, at der kan forekomme flere støvgener, men en forøgelse i støvgener være vanskelig at måle

Silkeborg Kommune vurderer dog, at produktionsanlægget med tilknyttede aktiviteter generelt ikke vil give anledning til væsentlige støvgener ved de omkringliggende nabobeboelser.

Såfremt der modtages klager over støvgener, vil Kommunen lave en mere konkret vurdering og evt. stille mere specifikke krav for at undgå støvgener. Dog henvises der til god landmandspraksis, at al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

- Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.

6.7 LYS

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Udendørs lys fremgår af tegningen. Udendørs lys er sensorstyret. Der er kun normalt lys i staldene fra kl. 6 - 19. Herudover kun det lys varmelamperne afgiver. Ansøger forventer ikke at naboer bliver generet af lys.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kommunen vurderer at der ikke sker nogen væsentlig øget gene fra lyskilder, da lyset i staldene kun normalt er tændt fra kl. 6 - 19. Afstanden fra de nye staldbygninger til de fleste naboer, som er beliggende på Kragelundvej syd for husdyrbruget er over 400 m.

Husdyrbruget er beliggende 400 m nord for Kragelundvej og 400 m vest for Nørhedevej / Vester Bordingvej.

Husdyrbruget ligger alene midt i et markområde uden tilknytning til en landsby eller andre tekniske anlæg. Lys vil derfor kunne ses langt væk fordi landskabet er åbent og det kan være svært, at vurdere om der vil være lysgener fra en af de omkringliggende naboer.

Der foretages afskærmende beplantning omkring husdyrbruget for bl.a. at begrænse lysgenerne. For flere oplysninger se afsnit 3 om husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold.

Såfremt der modtages klager over lysgener, vil Kommunen lave en mere konkret vurdering og evt. stille mere specifikke krav for at undgå lysgener.

Det vurderes dog på ovenstående grundlag, at belysningen ikke vil give anledning til væsentlige problemer eller gener for omkringboende, for trafikken eller de landskabelige hensyn.

VILKÅR

Der stilles ingen vilkår

7. PÅVIRKNING FRA AREALERNE

7.1 UDBRINGNINGSAREALERNE

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Til ejendommen Vester Bordingvej 1 hører i alt 551,42 ha hvor af 214,69 ha er aftalearealer med tredjemand og 336,73 ha er ejede/forpagtede arealer.

Nedenstående tabel (taget fra IT-ansøgningssystemet) viser hvordan bedriftens areal er sammensat og hvor mange hektar, der ligger i udpegede og følsomme områder:

	I alt, ha	I Nitratfølsomme indvindingsområde	I nitrat-klasse 0	I fosfor-klasse 0
Ejet og forpagtede arealer	336,73	121,93	336,73	336,73
Aftale arealer	214,69	97,24		

På de ejede og forpagtede arealer udbringes husdyrgødning svarende til 1,4 DE/ha. På aftalearealerne udbringes husdyrgødning svarende til 1,4 DE/ha. Det er ikke alle egne arealer/aftalearealer som der er gylle til i det enkelte år.

Ca. 121 ha af egne/forpagtede arealer ligger i nitratfølsomt indvindingsområde. Se afsnittet om grundvand.

Figur 7.2.1, 7.2.2 og 7.2.3 viser alle arealerne der er tilknyttet Vester Bordingvej 1 (se også bilag 5., 6. og 9 (tabel over markerne)). Der produceres på Tøndborgvej 54 svinegylle fra 539,59 DE, svarende til 50.674,44 kg N og 10.999,18 Kg P. Svinegylen bliver separeret på ejendommen. Hele væskefraktionen afsættes til Vester Bordinggaard, Vester Bordingvej 1, 8600 Silkeborg, hvor det udsprede på de arealer der høre til denne ejendom. Fiberfraktionen afsættes til biogasanlæg.

7.2 PÅVIRKNINGER AF SØER OG VANDLØB

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

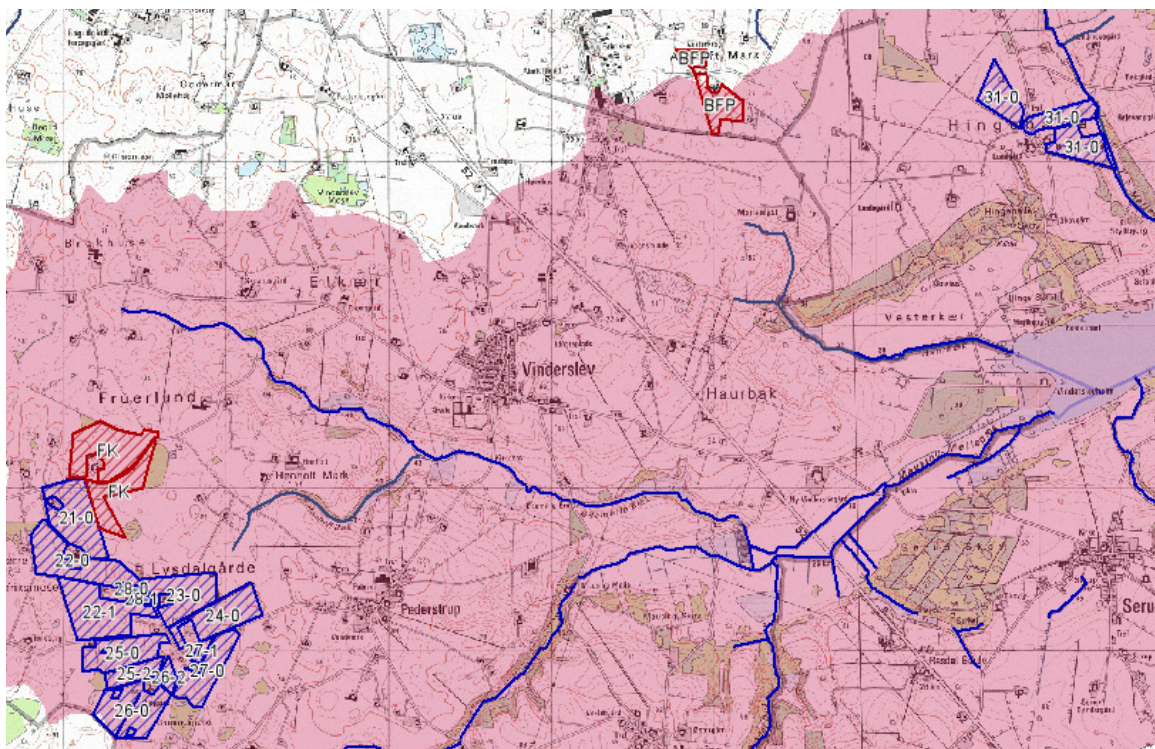
Der er 336,73 ha ejede/forpagtede udspredearealer (48 stk.) og 214,69 ha aftale arealer (29 stk.) i Silkeborg kommune. På nær ca. 7,23 ha ligger alle udspredearealerne i oplandet til fosforfølsomt natura 2000-område (Randers Fjord). De 7,23 ha afvander via Bølling sø til Karup å og vider til Skive Fjord. Terrænet er generelt ret fladt, men der er få områder med hældninger.

Kvælstofudvaskningen er beregnet til 65,90 kg N/ha ud ad rodzonen. Der udbringes husdyrgødning på til harmoni på 1,4 DE/ha. På arealerne er den arealvægtede gennemsnitlige P-fracørsel udregnet til 21,8 kg P/ha/år, og der tilføres 23,3 kg P/ha/år. Det betyder at fosfor-overskuddet på de ejede og forpagtede udspredearealer er i it-ansøgningsystemet beregnet til 1,5 kg P/ha/år.

Arealer i oplandet til Hinge sø:

Af markerne 21-0, 22-0, 22-1, 23-0, 24-0, 25-0, 25-2, 26-0, 26-2, 27-0, 27-1, 28-0, 28-1, FK (6,98 ha) og FK (11,77 ha) afvander størstedelen til Mausing Møllebæk via Hønholtbæk den sidste del afvander direkte til Mausing Møllebæk. Se figur 7.2.1. Hovedparten af BFP (5,29) afvander direkte til Hinge sø, 31-0 (5,78 ha), 31-0 (4,9 ha), 31-0 (6,47 ha) afvander via Skjellegrøft.

Figur 7.2.1 De nordligste arealer der er tilknyttet Vester Bordinggaard. Blå er ejede arealer røde er aftalearealer. Det lyserøde område viser at arealerne ligger i oplandet til Hinge sø.

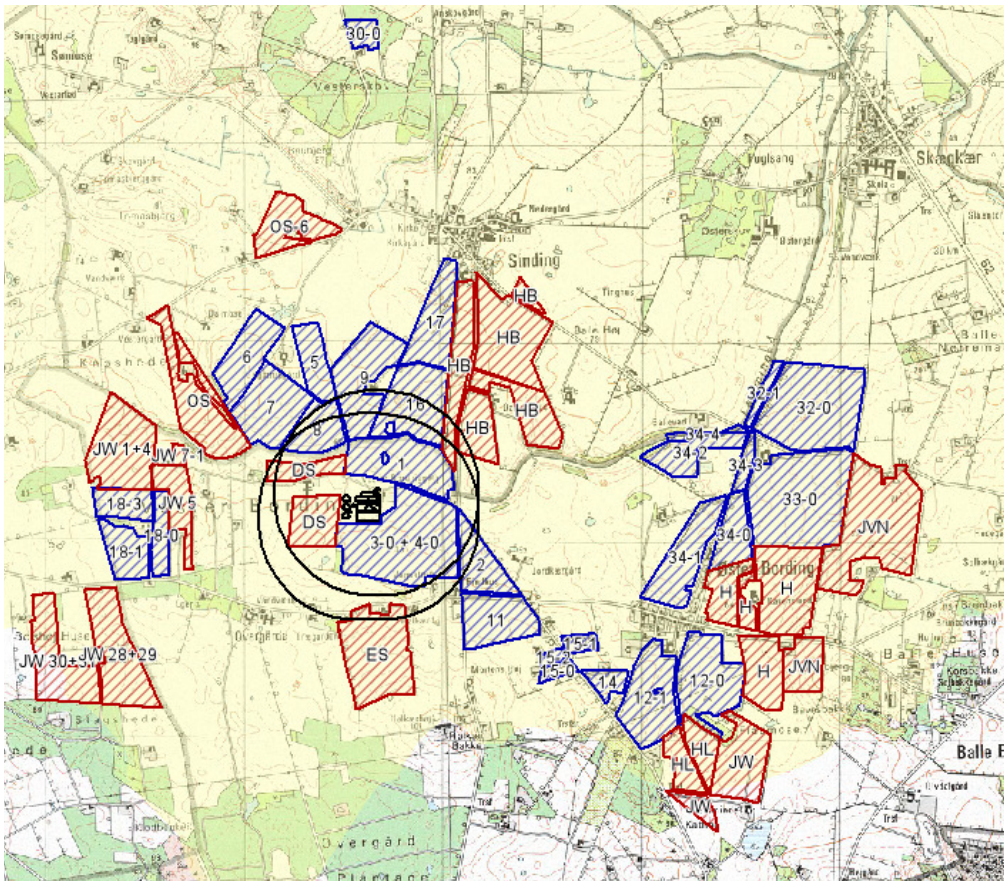
I oplandet til Hinge sø er det kun mark nr. 31-0 (4,9 ha) og 31-0 (6,47 ha) er vandløbsnære de ligger helt ned til Skjellegrøft som er et beskyttet vandløb (se figur 7.2.1). De to arealer er ikke dræned, der er ikke lavbunds områder på markerne og der er ikke hældninger ned mod vandløbet.

På mark 26 er der to små vandhuller, omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Der er ikke registreret særlig kvælstof- eller fosforfølsomme arter i og ved vandhullerne. Lige syd for mark 27-0 ligger et moseområde op til marken. Mosen er ikke målsat og indeholder ikke særligt kvælstof- eller fosforfølsomme arter.

Arealer i oplandet til Alling sø

Følgende arealer ligger i oplandet til Alling Sø: 1, 2, 3+4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12-0, 12-1, 14, 15-0, 15-1, 15-2, 16, 17, 18-0, 18-1, 18-3, 30-0, 32-0, 32-1, 33-0, 34-0, 34-1, 34-2, 34-3, 34-4, 2/3 af JW 30+31, JW 28+29, JW 5, JW 7-1, JW 1+4, OS-6, OS, DS (3,29 ha), DS (6,09 ha), ES, HB (1,07 ha), HB (13,43 ha), HB (8,16 ha), HB (6,75 ha), HB (5,60 ha), JVN (21,14 ha), JVN (5,06), H (12,51 ha), H (5,19 ha), H (1,37 ha), H (7,05 ha), JW (8,94 ha), HL (3,63 ha), HL (3,49 ha) (se figur 7.2.2). Alle arealerne afvander til Lemming å enten direkte eller via Sinding Bæk.

Figur 7.2.2 Arealer der er tilknyttet Vester Bordinggaard. Blå er ejede arealer, røde er aftalearealer. Det blågrønne område viser de arealer der ligger i oplandet til Alling sø.

Mark OS-6 ligger helt ned til Sinding Bæk som er et beskyttet vandløb, der indgår ikke stærkt skrånende partier ned mod vandløbet, og der er ikke lavbundsarealer på marken.

Der ligger flere marker (JW 1+4, OS, 7, 8, 9, 1, HB (8,16 ha), 34-4 og 32-1) helt ned til Lemming å. Der er ikke hældninger over 6° eller kritiske lavbunds arealer på arealerne og ned mod vandløbet. Mark nr. 1, 7, 8, 34-4 og 32-1 er dræned arealer ifølge Orbicons drænkort.

En lille del af et privat vandløb der løber til Lemming å er åbent, resten af det er rørlagt, markerne 12-0, JW (8,94 ha) og JW (7,05 ha) ligger ned til den åbne del. De to marker er ikke dræned, og der er ingen hældninger eller kritisk lavbund på dem.

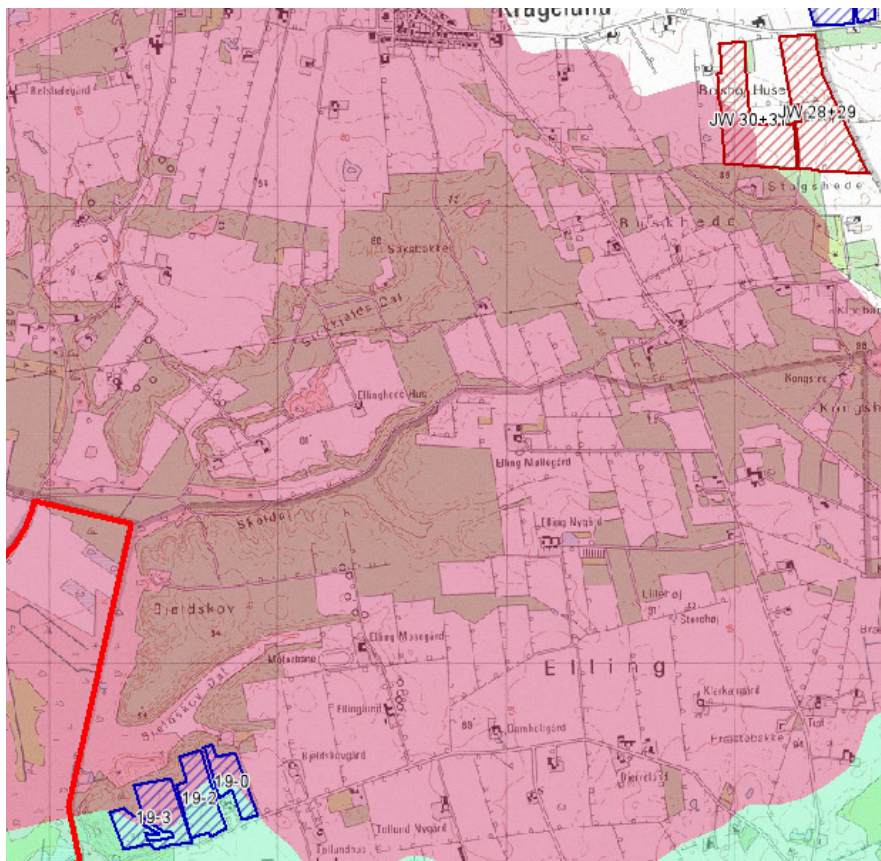
Der ligger en lille sø ved mark JW 1+4 og 1 de er begge B-målsat men indeholder ikke særligt kvælstof eller fosfor følsomme arter. Op til Mark JW (2,63 ha) ligger en B målsat mose (beskrevet under naturdelen).

Arealer i oplandet til Tange sø:

En lille del af mark BFP (1,57 ha) afvander via Dalgård Bæk til Tange Å og videre til Tange Sø. Arealet er drænet, men omfatter hverken lavbund, skrånende partier eller vandløbsnære partier.

Arealer i oplandet til Ørn Sø

Markerne 1/3 af 19-0, 1/2 af 19-2 og 1/2 af 19-3 afvander via Funder Å til Ørn Sø (se figur 7.2.3). Afstanden til Funder Å er ca. 750 m. Markerne er ikke drænedede og ligger udenfor lavbundsområder, og der er ikke stærkt skrånende partier på arealerne.

Figur 7.2.3 De sydligste arealer tilknyttet Vester Bordinggaard. Blå er ejede arealer, røde er aftalearealer. Det turkis-grønne område viser de arealer, der ligger i oplandet til Ørn sø. Det lilla område viser arealerne i oplandet til Bølling sø.

Arealer i oplandet til Bølling Sø

2/3 af 19-0, 1/2 af 19-2, 1/2 af 19-3 og 1/3 af JW 30+31 afvander direkte til Bølling sø (se figur 7.2.3). JW 30+31 ligger over 3 km væk fra søen, men de tre andre arealer ligger tættere på søen. Mark 19-3, som ligger tættest på af de 3 arealer, ligger ca. 170 m fra søen. Der indgår skrånende partier af ubetydelig udstrækning på de tre arealer. Ingen af arealerne omfatter lavbund eller

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

I nedenstående tabel er givet en oversigt over målsætning, status for målopfyldelse og trusler for de berørte søer og fjorde. Tabellen er baseret på udtræk fra amternes og miljøcentrenes basisanalyser. Fosforkvoterne er fra regionplan 2005 for Århus Amt, nu optaget i Landsplandirektivet. Bølling Sø og Allinggård Sø er ikke medtaget, fordi de ikke er målsat. Allinggård Sø er ikke bedømt særskilt i miljøreddegørelsen, fordi det er vandkvaliteten i opstrøms liggende søer og Gudenåen selv, der er styrende for vandkvaliteten.

Sø	Målsætning/udpegning	Status for målopfyldelse
Hingesø	Basismålsætning B, Badevand A2	Målsætning er ikke opfyldt. Spildevandsudledning og tilførsel af fosfor fra dyrkede arealer er årsager hertil
Allingsø	Basismålsætning B	Målsætning er ikke opfyldt. Spildevandsudledning og tilførsel af fosfor fra dyrkede arealer er årsager hertil
Tangesø	Basismålsætning B, skærpet målsætning til badevand A2	Målsætningen er ikke opfyldt. Intern belastning, spildevandsudledning og tilførsel af fosfor fra dyrkede arealer er primære årsager hertil
Ørn sø	Basismålsætning B	Målsætningen er ikke opfyldt pga. tilførsel af fosfor fra omgivelserne og ophobet fosfor i søbunden fra tidligere udledning.
Silkeborg Langsø	Basismålsætning B, skærpet målsætning til badevand A2	Målsætningen er ikke opfyldt. Intern belastning, spildevandsudledning og tilførsel af fosfor fra dyrkede arealer er primære årsager hertil
Randers Fjord	Grund Fjord og den inderste del af Randers Fjord er udlagt med generel målsætning i Regionplan 2005. Fra Uggelhuse og til Udbyhøj har fjorden skærpet målsætning i Regionplan 2005. Det skyldes, at denne del af fjorden har status som internationalt naturbeskyttelsesområde. Fra Uggelhuse er Randers Fjord en del af EF- habitatområde nr. 14 "Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord". Fra Mellerup og til Udbyhøj er fjorden en del af EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 15 og Ramsar-område nr. 11.	Målsætningen for Randers Fjord er ikke opfyldt, idet miljøtilstanden er kraftigt påvirket af for store tilførsler af næringsstoffer til fjorden og dens opland. For at opnå en bedre miljøtilstand skal tilførslerne af kvælstof og fosfor reduceres. Oplandet til fjorden i Silkeborg Kommune er ifølge statens sårbarhedskortlægning fosforfølsomt, men ikke kvælstoffølsomt.
Skive Fjord	De kystnære dele af Skive Fjord har en skærpet målsætning, og	Fjorden har ikke status som internationalt naturområde, og

	den dybere del af fjorden har en basis-målsætning.	oplandet til fjorden i Silkeborg Kommune er ifølge statens sårbarhedskortlægning ikke kvælstof- og fosforfølsomt.
--	--	---

Hovedparten af de ansøgte udspretningsarealer ligger i oplandet til Ørn Sø, Alling Sø, Hinge Sø, Silkeborg Langsø og Tange Sø, som alle ligger i Gudenåens vandsystem med udløb i Randers Fjord. Resten af arealerne ligger i oplandet til Bølling Sø, som afvander til Karup Å og videre til Skive Fjord (7,76 ha). Ifølge basisanalysen er målsætningen for søerne i oplandet ikke opfyldt, og det er anført at der er behov for at få nedbragt belastningen med fosfor. Bølling Sø er ikke bedømt i basisanalysen. Generelt bemærkes, at ingen af de berørte søer anses for særskilt kvælstoffølsomme, idet fosfor anses for at være den primært styrende faktor for graden af algevækst.

Ørn sø

Ørn Sø har en generel målsætning (B) i Vandkvalitetsplan 2005 for Århus Amt og ligger i Natura 2000-område: EF-Habitatområde nr. 181 Silkeborgskovene. Belastningen til Ørn Sø er faldet som følge af nedlæggelse af dambrug og forbedret rensning og indførelse af nye fodertyper på de resterende dambrug samt et reduceret bidrag fra spredt bebyggelse uden for kloakeret område. I dag modtager Ørn Sø kun mindre mængder spildevand fra regnvandsbassiner og spredt bebyggelse, og forureningen fra dambrugene er relativt lille. Trods et fald i belastningen er målsætningen ifølge basisanalysen i den statslige vandplanlægning ikke opfyldt, og det er anført, at der er behov for at få nedbragt belastningen med fosfor. Det fremgår også af regionplanen, at målsætningen ikke er opfyldt på grund af tilførsel af fosfor fra omgivelserne og ophobet fosfor i søbunden fra tidligere udledning. For at få målsætningen opfyldt og sikre udviklingen hen imod egnet lokalitet for forekomst af langskudsplanter i habitatområdet er der behov for yderligere reduktion i tilførslen af fosfor til Ørn Sø.

7,23 ha af markerne afvander til Ørn Sø. Da arealerne ikke er vandløbsnære, og der ikke indgår lavbund eller stærkt skrånende partier mod vandløbet, og der ikke indgår kritisk lavbund eller dræn på arealerne, vurderes, at der ikke er risiko for direkte afstrømning af næringsstoffer til Funder Å og videre til Ørn Sø.

Det er som udgangspunkt ikke ønskeligt med et fosforoverskud i oplandet til Natura 2000-området Ørn Sø. Den robuste beliggenhed af arealerne medfører, at jordens tilbageholdelsesevne for fosfor vurderes at være god ved mindre fosforoverskud. Fosforoverskuddet på 1,5 kg P/ha/år vurderes derfor i det konkrete tilfælde at kunne sidestilles med tilnærmelsesvis fosforbalance. Silkeborg Kommune vurderer, at der ikke er risiko for, at det ansøgte projekt i sig selv eller i kumulation med andre projekter vil påvirke vandkvaliteten, udpegningsgrundlag eller kvalitet som Natura 2000-område eller andre interesser i Ørn Sø væsentligt, idet den lille andel af arealer og dermed også fosforoverskud også tillægges vægt.

Silkeborg Langsø

Kun 1,99 ha (mark JW) afvander direkte til Silkeborg Langsø. Der indgår ikke vandløbsnære, drænede og stærkt skrånende partier eller områder med lavbund, hvorfor der ikke vurderes at være risiko for afstrømning eller udsivning af

husdyrgødning eller fosfor til søen og dermed heller ikke risiko for væsentlig påvirkning af søen eller nedstrøms beliggende vandområder.

Hinge Sø

Hinge Sø har en generel målsætning B, som betyder, at der ønskes et naturligt og alsidigt dyre- og planteliv, og at søen højst må være svagt påvirket af menneskelig aktivitet. Søen har også en skærpet målsætning A2 som badevandssø. Den generelle og skærpede målsætning er ikke opfyldt på grund af utilstrækkeligt rensede spildevand fra spredt bebyggelse og tilførsel af fosfor fra dyrkede arealer i kombination med intern belastning med fosfor fra søbunden. Silkeborg Kommunes aktuelle badevandsanalyser viser, at vandet i sommerhalvåret er mindre egnet til badning trods normalt tilfredsstillende hygiejnisk kvalitet på grund af massiv forekomst af alger i søvandet. Forekomsten af alger i Hinge Sø er primært reguleret af adgangen til fosfor, og søen anses derfor ikke for at være særskilt kvælstoffølsom. Af basisanalysen i forbindelse med den statslige vandplanlægning fremgår, at belastningen med fosfor er for høj til, at mål opfyldelse kan opnås uden yderligere indsats. Silkeborg Kommune vurderer, at indgreb overfor spildevand i sig selv ikke vil være tilstrækkelig, og at der også vil være behov for at nedbringe belastningen med fosfor fra landbrugsarealer.

I alt afvander 129,47 ha til Hinge Sø (103,86 ha ejede og 25,61 ha aftale). Kun to af arealerne er vandløbsnære. Da der ikke indgår stærkt skrånende partier ned mod vandløbet, og der ikke indgår kritisk lavbund eller dræn på arealerne, vurderes, at der ikke er risiko for direkte afstrømning af næringsstoffer til § 3 beskyttede småsøer, Skjellegrøft og Hinge Sø. Det forudsættes, at bestemmelserne om lovpligtige 2-meter bræmmer langs vandløbet er overholdt.

Den forholdsvis robuste beliggenhed af arealerne medfører, at jordens tilbageholdelsesevne for fosfor vurderes at være god ved mindre fosforoverskud. Fosforoverskuddet på 1,5 kg P/ha/år vurderes derfor i det konkrete tilfælde at kunne sidestilles med tilnærmelsesvis fosforbalance. Silkeborg Kommune vurderer, at der ikke er risiko for, at det ansøgte projekt i sig selv eller i kumulation med andre projekter vil påvirke vandkvaliteten eller de rekreative interesser i Hinge Sø væsentligt.

Alling Sø (og Allinggård Sø)

Vandet fra Hinge Sø strømmer videre til den B-målsatte Alling Sø, som alt andet lige anses for mindre sårbar eller lige så sårbar som Hinge Sø med hensyn til fosfor. Der er ikke fastsat badevandsinteresser i søen. Nedenfor Alling Sø ligger Allinggård Sø, som anses for en udposning på Gudenåen og derfor ikke er bedømt særskilt.

I alt afvander 403,25 ha til Alling Sø (221,21 ha ejede og 182,94 ha aftale). Der ligger en del arealer tæt på Sinding Bæk, Lemming Å og et tilløb til Lemming Å. Da der ikke indgår stærkt skrånende partier ned mod vandløbet, og der ikke indgår kritisk lavbund eller dræn på arealerne, vurderes, at der ikke er risiko for direkte afstrømning af husdyrgødning og næringsstoffer til Lemming Å, Sinding Bæk og en B-målsat mose og et mindre vandhul beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven.

Den forholdsvis robuste beliggenhed af arealerne medfører, at jordens tilbageholdelsesevne for fosfor vurderes at være god ved mindre fosforoverskud.

Dette vurderes også at gælde de drænedede partier (ca. 1/3 af arealerne er drænedede) på grund af jordtypen (JB4) og fraværet af lavbund og stærkt skrånende partier. Fosforoverskuddet på 1,5 kg P/ha/år vurderes derfor i det konkrete tilfælde at kunne sidestilles med tilnærmelsesvis fosforbalance. Silkeborg Kommune vurderer, at der ikke er risiko for, at det ansøgte projekt i sig selv eller i kumulation med andre projekter vil påvirke vandkvaliteten i Alling Sø eller vandkvaliteten og de rekreative interesser i den nedstrøms

Tange sø

Tange sø har en generel målsætning B og en skærpet målsætning A2 som badevand. Tange Sø er i Regionplan 2005 fra Århus Amt målsat med en generel målsætning (B) om et naturligt og alsidigt plante- og dyreliv, som kun er svagt påvirket af menneskelig aktivitet. Den er endvidere målsat med en skærpet målsætning som vandområde til badning. Hverken den generelle målsætning eller badevandsmålsætningen er opfyldt, idet der hver sommer optræder store mængder alger, som gør vandet uklart og uegnet til badning. Tange sø anses først og fremmest for at være følsom overfor belastning med fosfor. Badevandsinteresserne indgår med stor vægt i Silkeborg Kommune, og der er en badevandsstation i Tange Sø ved Tange Sø Marina. Af retningslinje F7 om badning i kommuneplan 2009 fremgår, at vandkvaliteten og de hygiejniske forhold i alle badesøer skal være tilstrækkelig god til, at søerne kan anvendes til badning i hele badesæsonen, som dækker perioden fra 1. juni til 1. september. Det vil sige, at grænseværdierne for forekomst af fækale bakterier fra mennesker og dyr ikke må overskrides, og at algevækst ikke må give anledning til sundhedsproblemer i forbindelse med badning. Bortset fra 2008 – 2009 har Silkeborg Kommunes badevandsanalyser vist, at vandet i Tange Sø i sommerhalvåret normalt er mindre egnet til badning trods tilfredsstillende hygiejnisk kvalitet på grund af kraftig algeforekomst. Basisanalysen bekræfter, at der vil være behov for en indsats overfor belastningen med fosfor.

I 2009 har der været færre alger i Tange Sø end normalt. Dette tilskrives pludselig indtrådt masseforekomst af den invasive art vandremusling. Med vores nuværende vidensgrundlag har vi valgt, at effekten af en pludseligt forekommende invasiv art ikke bør tillægges afgørende vægt ved vurderingen af hensyn til risiko for forringelse af miljøtilstanden. Det er derfor fortsat kommunens vurdering, at reduktion i fosforbelastningen er nødvendig for at opnå tilstrækkelig god vandkvalitet i Tange Sø, hvor tilstanden ikke er tilfredsstillende som følge af næringsstofbelastning. Dette er i overensstemmelse med kommunens mål og retningslinjer for anvendelsen til badevand.

Kun 1,57 ha udspretningsarealer afvander direkte til Tange Sø, mens de øvrige 540,33 ha i oplandet afvander via Ørn Sø, Silkeborg Langsø, Hinge Sø, Alling Sø og Allinggård Sø til Gudenåen og videre til Tange Sø.

Der indgår ikke stærkt skrånende partier, der ikke indgår kritisk lavbund og der indgår ikke vandløbsnærer partier. Den forholdsvis robuste beliggenhed af arealerne medfører, at jordens tilbageholdelsesevne for fosfor vurderes at være god ved mindre fosforoverskud, også selvom de er drænedede ved den pågældende jordtype (JB5). Fosforoverskuddet på 1,5 kg P/ha/år vurderes derfor i det konkrete tilfælde at kunne sidestilles med tilnærmelsesvis fosforbalance.

Med henvisning til, at vurderingen for de opstrøms beliggende søer er dækkende for Tange Sø, vurderer Silkeborg Kommune, at der ikke er risiko for at Tange sø påvirkes væsentligt med et fosforoverskud på 1,5 kg P/ha på arealerne i oplandet til søen.

Bølling Sø

Bølling Sø er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Søen er opstået som følge af et naturgenopretningsprojekt, og søen er derfor ikke blevet målsat i regionplanen og ikke gennemgået i basisanalysen i forbindelse med den statslige vandplanlægning. Søen og omgivelserne er fredet. Kun en mindre del af søoplandet består af intensivt dyrkede arealer. Søen er klarvandet, og store dele af søbunden er dækket af vandplanter. Søen er sårbar overfor nærings saltbelastning, og særligt nærings saltet fosfor antages at være styrende for algevæksten i søen. Der er derfor en særlig forpligtelse til at undgå risiko for udsivning af fosfor fra arealer i oplandet. Søen er af stor naturmæssig og rekreativ værdi, hvilket samtidigt stiller særlige krav til ønsket om at fastholde en god vandkvalitet.

Ca. 11 ha afvander til Bølling Sø. Der er ca. 170 m fra søen til nærmest liggende mark. Der indgår ikke lavbundsområder, dræn eller skrånende partier på markerne. Silkeborg kommune vurderer derfor, at der ikke er risiko for direkte afstrømning af husdyrgødning eller næringsstoffer til Bølling Sø. Hovedparten af arealerne er sandede (JB1), hvor tilbageholdelsesevnen for fosfor i nærområdet vurderes dårlig i forhold til udsivning. Med en afstand på 170 m til søen og fraværet af skråninger, dræn og lavbund vurderes, at tilbageholdelsesevnen for fosfor mellem arealerne og søen er betydelig ved mindre fosforoverskud. Fosforoverskuddet på 1,5 kg P/ha/år vurderes derfor i det konkrete tilfælde at kunne sidestilles med tilnærmelsesvis fosforbalance. Det er derfor kommunens vurdering, at projektet ikke i sig selv eller i kumulation med andre projekter vil have en væsentlig påvirkning på Bølling Sø.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der vurderet, at der ikke er behov for at stille vilkår til drift af arealerne:

7.3 KVÆLSTOF OG FOSFOR TIL FJORD & HAV

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

551,42 ha udspretningsareal afvander til Randers Fjord. Med et beregnet fosforoverskud ifølge ansøgnings systemet på 1,5 kg P/ha/år er det samlede overskud 831,29 kg P/år i oplandet til Randers Fjord. Resten af arealerne - 7,23 ha - afvander til Skive Fjord, hvilket giver et samlet fosforoverskud på 10,85 kg P/år i oplandet til Skive Fjord.

Ingen af udspretningsarealerne ligger i nitratklasser. Randers Fjord er overbelastet med fosfor ifølge statens kortlægning, hvilket ikke er tilfældet for Skive Fjord. Størstedelen af markerne ligger udenfor fosforklasser. Der er lidt lavbund (som ikke er i okkerklasse 1) på mark nr. 3+4 og 12 ved Vester Bordinggaard og på markerne 21, 22, 25, 26 og 27 ved Pederstrup. Kun mindre dele er dræned.

Størstedelen af markerne er sandede og enkelte ved Vester Bordinggaard (5,6 og 7) er lerede. Mark nr. 26 ved Pederstrup og dele af mark nr. 31 er også lerede. Kun mindre dele er drænede.

Der er udtaget jordprøver af de fleste marker i enten 2003 eller 2005. Der er taget 56 prøver for fosfor, hvoraf 11 stk. har et P-tal imellem 4, 0 og 6,0; resten er under 4,0. Mark nr. 5,6 og 7 har fosfortal på 3,0 til 3,6 og mark nr. 26 fra 1,3 til 2,2.

Da gyllen separeres, og tørstofdelen afsættes til biogasanlæg uden hjemtagning af afgasset biogasygille, og fodringen af dyrene er med reduceret fosfor, er der tilnærmelsesvis fosforbalance på udspretningsarealerne.

Ifølge ansøgningen er husdyrlovens generelle beskyttelsesniveau for kvælstof og fosfor i oplandet

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Randers Fjord

Dele af Randers Fjord er en del af EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 15, EF-habitatområde nr. 14 Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord og Ramsar-område. Grund Fjord og den inderste del af Randers Fjord er udlagt med generel målsætning i Regionplan 2005. Fra Uggelhuse og til Udbyhøj har fjorden skærpet målsætning i Regionplan 2005. Det skyldes, at denne del af fjorden har status som internationalt naturbeskyttelsesområde. Fra Uggelhuse er Randers Fjord en del af EF-habitatområde nr. 14 "Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord". Fra Mellerup og til Udbyhøj er fjorden en del af EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 15 og Ramsar-område nr. 11.

Oplandet til Randers Fjord udgør 3256 km². Ifølge en opgørelse fra Århus Amt blev fjorden i 2004 tilført i alt ca. 4.100 tons kvælstof og ca. 130 tons fosfor til Randers Fjord. Silkeborg Kommune har ikke kendskab til nyere opgørelser. Målsætningen for Randers Fjord er ikke opfyldt, idet miljøtilstanden er kraftigt påvirket af for store tilførsler af næringsstoffer til fjorden og dens opland. Belastning med fosfor fra spildevand og landbrugsarealer i Silkeborg Kommune er medvirkende årsag til, at målsætningen ikke er opfyldt. For at opnå en bedre miljøtilstand skal tilførslerne af kvælstof og fosfor reduceres.

Kvælstofoverskud

Ifølge sårbarhedskortlægningen i forbindelse med husdyrloven er Randers Fjord et meget sårbart område med hensyn til belastning med kvælstof. For hele Silkeborg-området er lagt til grund i statens nitratkortlægning, at nitratreduktionen er større end 75 %, og det medfører, at der ifølge det generelle beskyttelsesniveau ikke skal stilles kvælstof-krav til ansøgninger i Silkeborgområdet.

Silkeborg kommune har på baggrund af den nylige opdatering af statens kortværk og nitratklasser vurderet, at dette pt. udgør nyeste viden på området og har på den baggrund i det konkrete tilfælde lagt den angivne kvælstofreduktion på 76-100 % i statens nitratkortlægning til grund for vurderingen af, at kvælstofudvaskningen fra det ansøgte projekt ikke i sig selv eller i kumulation med andre projekter udgør en væsentlig risiko for forringelser af miljøet i Randers Fjord. De er derfor ikke

gennemført yderligere beregninger eller vurderinger af risiko for afstrømning af kvælstof, idet sådanne forventeligt ikke vil kunne føre til anden konklusion.

Fosfor overskud

Oplandet til Randers Fjord, som ligger indenfor Silkeborg Kommune, er på Statens kortværk registreret som opland til Natura 2000-område, der er overbelastet med fosfor. Med et fosforoverskud på 1,5 kg P/ha og et samlet udspretningsareal på ca. 554,19 ha, som afvander til Randers Fjord, er der et fosforoverskud på 831,29 kg P/år.

Det fremgår af den konkrete vurdering af risiko for direkte afstrømning og udsivning af fosfor fra de ansøgte udspretningsarealer til søerne opstrøms Randers Fjord, at der ikke er væsentlig risiko for afstrømning og udsivning af fosfor til vandområderne. Der indgår ikke udspretningsarealer nedstrøms søerne. Ved vurderingen er i alle tilfælde lagt vægt på nærhed til vandområderne, skrånende partier på udspretningsarealerne mod vandområder, graden af dræning og arealernes beskaffenhed i øvrigt. Det fremgår af disse vurderinger, at fosforoverskuddet på 1,5 kg P/ha/år i de konkrete tilfælde kan sidestilles med tilnærmelsesvis fosforbalance. Da den arealvægtede tabsrisiko er af meget lille størrelsesorden, kan det absolutte fosforoverskud på 830 kg P/år fra det konkrete projekt forventes tilbageholdt i jordlagene gennem nedsivning, udsivning og afstrømning i nærområdet forinden introduktion i vandløbssystemet.

Det er derfor kommunens vurdering, at det ansøgte projekt hverken i sig selv eller i kumulation med andre vil påvirke Randers Fjord væsentligt.

EU's habitatdirektiv er i Danmark udmøntet i Miljømålsloven. Ifølge habitatdirektivets artikel 6 kan kommunen ikke give tilladelse til et projekt, som vurderes at ville skade et internationalt naturbeskyttelsesområde, og ifølge artikel 12 om strengt beskyttede arter må kommunen ikke give tilladelse til noget, der kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for de arter, der er omfattet af direktivets bilag IV. Udvaskning af fosfor fra de ansøgte udspretningsarealer vil efter kommunens vurdering jf. ovenstående ikke kunne medføre en væsentlig påvirkning af Natura 2000-området Randers Fjord.

Skive Fjord

De kystnære dele af Skive Fjord har en skærpet målsætning, og den dybere del af fjorden har en basismålsætning i Regionplan 2005 for Viborg Amt. Den skærpede målsætning gælder for områder, hvor der er et særligt behov for at beskytte plante- og dyrelivet som eksempelvis internationale beskyttelsesområder og ålegræsbelte. Fjorden har ikke status som internationalt naturbeskyttelsesområde. Oplandet er udpeget som opland til mindre kvælstof-sårbart Natura 2000-vandområde på grund af forbindelse til Natura 2000-områder i Limfjorden. Ifølge Statens kortlægning af kvælstof-reduktionspotentialer, er N-tilbageholdelsen for de dele af oplandet, som ligger i Silkeborg Kommune, 76 – 100 %, hvorfor husdyrlovens generelle beskyttelsesniveau anses for tilstrækkeligt.

Oplandet til Skive Fjord er ifølge Statens kortlægning ikke opland til Natura 2000 områder, der er overbelastet med fosfor, hvorfor husdyrlovens generelle beskyttelsesniveau anses for tilstrækkeligt.

Kvælstofoverskud

7,23 ha udspretningsareal afvander til Skive Fjord via Bølling Sø og Karup Å. Oplandet til Skive Fjord er udpeget som opland til mindre sårbart Natura 2000-område med hensyn til belastning med kvælstof. Silkeborg kommune har på baggrund af statens kortværk og nitratklasser vurderet, at dette pt. udgør nyeste viden på området og har på den baggrund i det konkrete tilfælde lagt den angivne kvælstofreduktion på 76-100 % i statens nitratkortlægning til grund for vurderingen af, at kvælstofudvaskningen fra det ansøgte projekt ikke i sig selv eller i kumulation med andre projekter udgør en væsentlig risiko for forringelser af miljøet i Skive Fjord og Limfjorden.

Fosforoverskud

Oplandet til Skive Fjord ikke er udpeget som opland til Natura 2000-område, der er overbelastet med fosfor, og der er jf. vurderingen under Bølling Sø ikke væsentlig risiko for direkte afstrømning eller udsivning af fosfor. Fosforoverskuddet på 1,5 kg P/ha/år medfører et samlet fosforoverskud i oplandet til fjorden på 12,42 kg P/år, hvilket udover den lave risiko under alle omstændigheder er en helt ubetydelig mængde. Silkeborg kommune vurderer på den baggrund, at der ikke er grundlag for at stille særlige vilkår til fosforbalancen i oplandet til Skive Fjord.

Konklusion overfladevand

Husdyrlovens generelle beskyttelsesniveau for kvælstof og fosfor i oplandet til de loven omfattede, beskyttede vandområder er overholdt for de ansøgte arealer til udspretning af husdyrgødning. Ifølge statens kortlægning er hele Silkeborg Kommune omfattet af et tilbageholdelsespotentiale for kvælstof på 76 – 100 %, hvorfor Skive Fjord og Randers Fjord ikke kan forventes væsentlig påvirket som følge af kvælstofoverskuddet fra det ansøgte projekt.

Der ligger ikke indskudte søer i den del af Gudenå-systemet og Karup Å-systemet, som udspretningsarealerne i Silkeborg Kommune afvander til, hvor kvælstof anses for regulerende faktor i forhold til algevækst og dermed styrende risiko- eller påvirkningsfaktor i forhold til opfyldelse af målsætningen for vandområderne.

Der er gennemført en konkret vurdering af risiko for tab af fosfor til samtlige berørte vandløb, søer og fjorde, som de ansøgte udspretningsarealer afvander til. Hovedparten af udspretningsarealerne ligger i oplande til vandområder overbelastet med fosfor ifølge statens kortlægning. På grund af tilnærmelsesvis fosforbalance på 1,5 kg P/ha/år og arealernes beliggenhed og beskaffenhed i øvrigt er det vurderet, at der ikke er væsentlig risiko for miljøet i de berørte søer og fjorde, ligesom der ikke vurderes at være væsentlig risiko for påvirkning af Natura 2000-områder, Ramsar-områder eller områder med væsentlige lokale, regionale eller nationale interesser i øvrigt.

Der er ikke risiko for afstrømning af husdyrgødning direkte til vandløb eller søer, fordi der ikke indgår stærkt skrånende partier, lavbundsarealer eller andre mulige transportveje for husdyrgødning til vandsystemerne.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der behov for at stille følgende vilkår.

- Fosforoverskuddet må ikke overstige 1,5 kg P/ha/år. Det forudsættes at der ikke tilføres fosfor med handelsgødning/uorganisk gødning, såfremt der er balance eller fosforoverskud på arealerne (startgødning til majs undtaget). Der må ikke tilføres arealerne anden organisk gødning med indhold af fosfor

7.4 PÅVIRKNING AF ARTER MED SÆRLIGT STRENGE BESKYTTELSESKRAV (BILAG IV ARTER)

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

I forhold til beskyttede dyre- og plantearter efter EF-habitatdirektivets bilag IV, er det konstateret, at der lever odder ved Lemming Å. Det er kommunens vurdering, at det ansøgte ikke vil påvirke odderen og dens levesteder eller fødegrundlag negativt eller virke forstyrrende for arten. Der erindres om den lovpligtige 2 meter bræmme langs ejendommens vandløb og søer.

En række andre dyr og planter, der er omfattet af habitatdirektivets bilag IV kan have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk levested på eller omkring ejendommen og arealerne. På baggrund af faglig rapport nr. 635 fra Danmarks Miljøundersøgelser samt kommunens øvrige kendskab vurderes det umiddelbart, at der kan være damflagermus, vandflagermus, brunflagermus, langøret flagermus, sydflagermus, troldflagermus, dværgflagermus, stor vandsalamander, spidssnudet frø og markfirben.

Silkeborg Kommune vurderer, at udvidelsen ikke vil have negativ indflydelse på de nævnte arter. En række af flagermusarterne er optaget på rødlisten som sårbare.

Kommunen er endvidere ikke bekendt med, at der er forekomster af planter og dyr omfattet af artsfredning eller optaget på nationale eller regionale rødlistor på eller umiddelbart op til husdyrbrugets anlæg og udbringningsarealer

7.5 KVÆLSTOF TIL GRUNDVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ejendommens arealer og en del af aftalearealerne ligger i Funder henholdsvis Kragelund indsatsområder for nitrat til grundvand. I Funder indsatsområdet er grundvandet fundet velbeskyttet og alm. Landbrugspraksis er derfor tilstrækkelig.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

I henhold til de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Bekendtgørelse nr. 294 af 18. april 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug* kan der, i forbindelse med udvidelse af husdyrproduktion som udgangspunkt, ikke tillades nogen merbelastning, inden for nitratfølsomme indvindingsområder, hvis udvaskningen fra rodzonen overstiger 50 mg nitrat pr. liter ved den ansøgte drift. Hvis der er udarbejdet et indsatsplan skal miljøgodkendelse og de deri fastsatte vilkår leve op til indsatsplanerne. En miljøgodkendelse skal endvidere leve op til udarbejdede indsatsplaner med hensyn til drikkevandsbeskyttelse.

Af ansøgningen om Miljøgodkendelse til Vester Bordingvej 1 og Tøndborgvej 54 fremgår det, at udvaskningen af nitrat fra rodzonen i ansøgt tilstand, for alle arealer beliggende i et nitratfølsomt indvindingsområde, øges med 3 mg/l. For markblok 19-0 og 19-2 øges udvaskningen fra 75 til 78 mg nitrat/l og for markblok 26-0 øges udvaskningen fra 57 til 60 mg nitrat/l. For alle øvrige markblokke øges udvaskningen fra 59 til 62 mg nitrat/l.

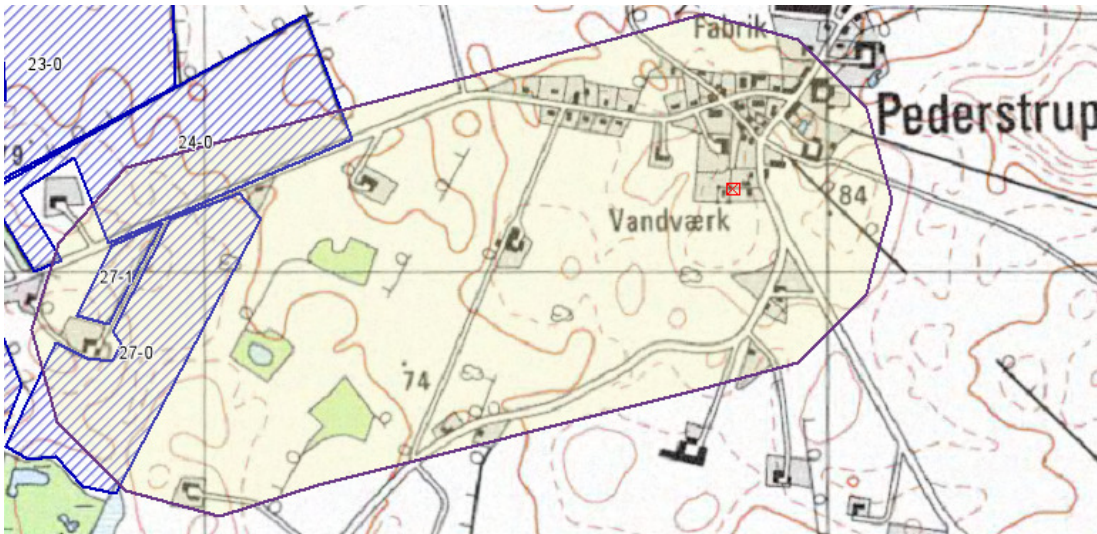
For Indsatsområde Funder, som ligger umiddelbart nord for Indsatsområde Kragelund konkluderes det i indsatsplanen, "*..at drikkevandsinteresserne kan tilgodeses ved den generelle regulering af nitratbelastningen...*". Der er derfor ikke behov for at stille skærpede krav til udvaskning af nitrat for arealerne beliggende i Indsatsområde Funder.

Ved en overordnet gennemgang af borerne i den sydøstlige del af Indsatsområde Kragelund vurderes det, at de geologiske forhold i al væsentlighed er ens i Indsatsområde Kragelund og Funder.

Med baggrund i udvaskningsberegningerne, de geologiske forhold i den sydøstlige del af Indsatsområde Kragelund og konklusionen vedrørende nitratsårbarheden i Indsatsområde Funder vurderes det derfor, at der ikke er behov for at stille skærpede krav til udvaskning af nitrat for arealerne beliggende i Indsatsområde Kragelund.

Det er derfor Silkeborg Kommunes samlede vurdering, at den ansøgte udvidelse ikke vil medføre væsentlig øget påvirkning af grundvands- og drikkevandsressourcen i områderne Funder og Kragelund.

For indsatsområde Thorning-Kjellerup er der ikke udarbejdet en indsatsplan. Af boringsoplysninger i Indsatsområde Thorning-Kjellerup ses, at det primære grundvandsmagasin overlejres af 5-15 meter moræneler for de arealer som miljøgodkendelsen omfatter. Pederstrup Vandværk indvinder fra boring DGU nr. 76.1556. Boringen er filtersat 56-62 meter under terræn. Grundvandsmagasinet hvorfra der indvindes, overlejres af 12 meter moræneler. Ud fra farveskiftet i gennemborede sedimenter i boring DGU nr. 76.1556 vurderes nitratfronten at befinde sig 27 meter under terræn svarende til 20 meter under grundvandsspejlet. Analyser af drikkevandet viser at der er et højt sulfatindhold (100 mg/l), dette indikerer at der er en stor nedbrydning af nitrat som følge af en høj fladebelastning med kvælstof. Da grundvandsmagasinet, hvorfra der indvindes, vurderes kun at have nogen beskyttelse overfor nitrat i form af lerlag stilles der vilkår om, at udvaskningen af nitrat for arealerne (markblok 24-0, 27-0 og 27-1 se figur 7.5.1) inden for indvindingsoplandet til Pederstrup Vandværk ikke overstiger 60 mg/l.

Figur 7.2.1 Indvindings oplandet til Pederstrup Vandværk vises med lys gul baggrund. Markerne 24-0, 27-0 og 27-1 ligger inden for dette.

Ifølge ansøgningen vil udvaskningen i ansøgt drift blive 58 mg nitrat/l, med grundvandssædskifte G3.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for drift og egenkontrol:

- ❖ Udvasning af Nitrat fra mark nr. 24-0, 27-0 og 27-1 må ikke overstige 60 mg/l.
- ❖ På bedriftens marker nr. 24-0, 27-0 og 27-1, skal der anvendes et "grundvandssædskifte" med et udvaskningsindex på højst 95 (grundvandssædskifte G3 med 30 % miljøgræs). De nævnte marker fremgår af figur 7.2.1.

7.6 AREALER I ANDEN KOMMUNE

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Husdyrbruget har ingen arealer i andre kommuner.

8. BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)

Ansøgers BAT-redegørelse

Management

BAT inden for management/godt landmandskab er i BREF (referencedokument for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion) defineret på en række områder. På bedriften er der taget følgende forholdsregler:

Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning.

Der føres ikke løbende journal over vand- og energiforbrug samt spild, men vand- og energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.

Der er lavet beredskabsplan, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet.

Der foretages daglige tjek og løbende service på anlæggene efter behov.

Ansatte indgår i teams med ca. 4 medarbejdere, hvor sammensætningen med erfarne og nyansatte sikrer oplæringen.

På baggrund af ovenstående vurderer ansøger at der bruges BAT indenfor management.

Staldindretning

Med hensyn til BAT og staldsystemer så er der flere forskellige definitioner på, hvad BAT er. Dels er der referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF), dels er der BAT-byggebladene og dels er der www.husdyrgodkendelse.dk 's beregninger.

I BREF står der, at følgende staldsystemer er BAT for løbe- og drægtighedsstalde for søer:

- "Fully- or partly-slatted floors with a vacuum system underneath for frequent slurry removal, or
- Partly-slatted floors and a reduced manure pit."

Her ønskes etableret et delvist spaltegulv med henholdsvis et vakuumsystem og linespil og skraber. Hvor ofte "hyppig fjernelse" er, er ikke nærmere defineret i BREF.

Her påtænkes udslusning af gyllen ca. hver anden uge.

For farestalde er både fuldspaltede- og delvist spaltet gulv BAT.

Endvidere findes der 3 BAT-byggeblade:

- Køling af gylle
- Luftvasker med syre
- Svovlsyrebehandling af gyllen i slagtesvinestalde

Ifølge BREF-notatet er køling af gylle både dyr og vanskelig at anvende, hvorfor systemerne efter dette notat ikke er BAT. Ved de lave rensningsprocenter vil gyllekøling rense luften lige så godt og samtidig producere varme som kan bruges

Her etableres dog gyllekøling i alle de nye stalde. Den producerede varme fra gyllekøling kan genanvendes på ejendommen og gyllekøling er derfor en økonomisk og miljømæssig fordel. Når den eksisterende del af løbestalden skal renoveres om 15 – 20 år vil nye teknologier også blive inddraget her.

Luftvaskeren med syre er så dyr at etablere og drive, at det vurderes at være uproportionalt ved høje rensningsprocenter. Luftvaskeren er i øvrigt efter byggebladets oplysninger ikke færdigudviklet og i byggebladet sammenlignes med et drænet gulv, hvor der her vil blive etableret et delvist spaltegulv, hvorved ammoniakfordampningen allerede er væsentligt reduceret. Gyllekøling er altså samlet set at foretrække. Tilsvarende gælder for svovlsyrebehandling af gyllen, som heller ikke p.t. kan konkurrerer med gyllekøling. For dette byggeblad er yderligere gældende at økonomien kun kan vurderes i forhold til slagtesvin.

Endelig fodres der med mindre råprotein til dyrene, hvorved ammoniakfordampningen sænkes. Det giver derfor naturligvis en mindre effekt af indførte teknologier, hvorved teknologierne med de højeste virkningsgrader, og også er de dyreste, ikke her er BAT.

Ud over BREF og BAT-byggebladene er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger. Med de angivne fodertilpasninger, kommer systemet til den konklusion, at ammoniakreduktionskravet er mere end overholdt. Ammoniakreduktionskravet er politisk vedtaget og indarbejdet i www.husdyrgodkendelse.dk. På baggrund heraf, antager ansøger, at det ønskede system er BAT.

Energiforbrug

Der er energisparepærer udenfor og lamper rengøres jævnligt. Det udendørs lys er styret af sensorer, sådan at det kun er tændt når der er behov for det. I farestalde etableres automatisk regulering af varmen i forhold til væksten af grisene. Korn opbevares i gastæt silo og dermed spares energiforbruget til korntørring, som er 6 kWh/hkg.

Der foretages et årligt eltjek og udstyr vedligeholdes og efterses i øvrigt regelmæssigt. Der benyttes gyllekøling hvor den producerede varme udnyttes.

Vandforbrug

Der er følgende tiltag for at reducere vandforbruget: Genanvendelse af opvarmet vand til indvendig rengøring af malkeanlæg. Al hovedrengøring i staldene sker med højtryksrensere efter iblødsætning. Drikkekopper og drikkekar bliver dagligt kontrolleret for urenheder og eventuelle mangler eller beskadigelser.

Foder

Der er på ansøgningstidspunktet ikke pålagt ejendommen restriktioner i forhold til fodring. I nudrift er der derfor ikke indtastet oplysninger, hvorved www.husdyrgodkendelse.dk beregner på baggrund af normtal. For at opfylde kravet om 15 % reduktion af ammoniakudledningen for udvidelsen, fodres der med 129 g råprotein/FE i ansøgt drift (årgennemsnit) og desuden optimeres fosformængden til 4,2 g P/FE (årgennemsnit).

Opbevaring af husdyrgødning

Da der er tale om:

- en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger

- lageret tømmes hvert år og inspiceres visuelt
- beholderens bund og vægge er tætte
- der ingen spjæld er, men alt overpumpes via neddykket rør
- gyllen kun omrøres umiddelbart før tømning
- beholderen er overdækket med teltdug

og beholderen kontrolleres ved 10-års beholderkontrollen, vurderes det, at der er BAT med hensyn til gødningsopbevaring jf. referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF).

Gødningsproduktionen opgøres årligt i gødningsplan og gødningsregnskab

Udbringning af husdyrgødning.

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem. Fx:

- regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage),
- udbringningsmetoder (fx ikke tilladt at bruge bredspreder til gylle),
- krav om nedfældning på visse arealer tæt på sårbar natur,
- krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter,
- krav om nedringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer,
- Og krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha.
- krav til efterafgrøder

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen.

Ansøger står selv for gylleudbringningen. Gyllen køres ud med 20 m³ gyllevogn med slæbeslanger eller nedfælder. Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. Der er ingen stærkt hældende arealer og der holdes som minimum 2 m bræmmer til vandløbene.

Der benyttes normalt nedfælder til vårsæd og normalt slangeudlægning i vintersæden. Nedfældning i vinterafgrøder er ikke ønskeligt, da der kommer for mange køreskader på afgrøderne, hvilket medfører et mindre udbytte og i sidste ende en mindre N-optagelse i afgrøder og dermed også en større udvaskning. Udkørsel med nedfælder, tager endvidere en del længere tid. En nedfælder, har typisk 6-8 m rækkevidde, mens en gyllevogn med slæbeslanger har op til 24 m rækkevidde.

Det vurderes, at de anvendte udbringningsteknikker lever op til BAT.

Når der udbringes husdyrgødning og suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt 15-20 % mindre kvælstof end økonomisk optimal mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødningen. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik, placering i sædskiftet og benytte de mest optimale vejrforhold,

således fordampningen af ammoniak reduceres mest mulig og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig. Ligeledes vil stigende afgrødepriser flytte afgrødernes økonomisk optimale kvælstofniveau højere op, og dermed kræve bedre udnyttelse af husdyrgødning på bedriftens arealer.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Et husdyrbrug bør til stadighed søge at begrænse forureningen ved at indføre og gøre brug af den bedste tilgængelige teknik til at nedbringe eventuelle gener fra stalde og husdyrgødningsopbevaringsanlæg mm.

Teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning og lugtpåvirkning m.v. samt til bedre udnyttelse af næringsstofferne i husdyrgødningen er i stadig udvikling.

For § 12 husdyrbrugene skal redegørelsen som minimum indeholde følgende punkter:

– Management

1. Beskrivelse af hvilke ledelses- og kontrolrutiner der anvendes for at styre husdyrbrugets miljøforhold herunder de anvendte teknologier

– Anvendelse af bedste tilgængelige teknik inden for områderne:

2. Foder

3. Staldindretning

4. Forbrug af vand og energi

5. Opbevaring/behandling

Vurdering af Management

Kommunen vurderer samlet set, at virksomheden overholder kravene til brug af BAT i tilstrækkeligt omfang indenfor management ved anvendelse af nedenstående journaler og planer.

- Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning.
- Der vil blive lavet beredskabsplan, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet.
- Der foretages daglige tjek og løbende service på anlæggene efter behov.
- Ansatte indgår i teams med ca. 4 medarbejdere, hvor sammensætningen med erfarne og nyansatte sikrer oplæringen.
- I afsnit 4.1 er der sat vilkår om at der skal føres driftsjournal over følgende arbejdsopgaver:
  - Hvornår der er foretaget fluebekæmpelse, med hvad og hvordan
  - Hvornår der er foretaget rengøring / desinfektion af de enkelte staldafsnit og med hvilke midler, mængder og hvordan
  - Hvornår der er foretaget aflæsning af el-forbrug / vandforbrug samt aflæsningsværdier og hvad evt. der er foretaget for at reducere forbruget
  - Hvornår, der er foretaget aflæsning af gyllekøleanlæggets effektivitet. Hvornår der er foretaget kontrol og justering af gyllekøleanlægget, og hvad der er evt. er udført af vedligehold
  - Aflæsningsdata for timetæller på gyllekøleanlæg, samt hvad der evt. er foretaget for at rette fejl og mangler

- Der skal til enhver tid forefindes et eksemplar af miljøgodkendelsen på ejendommen. Relevante vilkår, som vedrører husdyrbrugets drift, skal være kendt af den driftsansvarlige og den eller de personer, der arbejder med den pågældende del af driften.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at ansøger bruger BAT indenfor management, såfremt nedenstående vilkår overholdes.

Se desuden afsnit 4.1 om husdyrhold og staldindretning, hvor der også er sat vilkår, som kan indgå under management, samt afsnit 4.9 og driftsforstyrrelser og uheld.

Vurdering af staldindretning

Sopolte:

Sopolte går på dybstrøelse. Denne gulvtype har en ammoniakfordampning på 14%. Dybstrøelsesstalde har deres egen selvstændige kategori og dybstrøelse kan udmærket være BAT – se MKN-130-00160. Stalden forventes i øvrigt renoveret i 2030.

Sostalde:

Søerne er fordelt i 3 forskellige staldafsnit afhængig af om de skal løbes, er drægtige eller skal fare. Løbe- og drægtighedsstaldene er med Individuel opstaldning og delvis spaltegulv med 10% ammoniakfordampning.

Farestalden er med kassestier og delvis spaltegulv med 10% ammoniakfordampning.

Begge staldtyper har den laveste ammoniak fordampning og er BAT.

BAT byggebladet for faresti siger, at ammoniakfordampningen reduceres med omkring 50 % i farestien med delvist spaltegulv og 0,95 m bred gylle-kanal sammenlignet med referencesystemet (fuldspalte).

Gyllekøling:

Alle nye stalde vil blive etableret med gyllekøling. Køling af gyllen sker ved nedstøbning af slanger i bunden af gyllekanalen. Slangerne forbindes med en varmepumpe, hvilket også gør det muligt at udnytte varmen. Ved etablering af gyllekøling i stalde med delvist spaltegulv kan der forventes en reduktion af ammoniakfordampningen med op til 30 % sammenholdt med traditionelle gyllekanaler.

I forhold til den konkrete sag regnes der med en reduktion af ammoniakfordampningen på 14%.

Alternativer:

Af andre mulige BAT-tiltag vedr. staldindretning er luftvasker med syre, rensning af 60 % afgangsluft for slagtesvin (BAT byggeblad 106.04-58). Luftrensning med syre er baseret på en kemisk renseproces, hvor ca. 60% af ventilationsluften ledes forbi et filter med lameller, der konstant overrisles med en svovlsyreopløsning. På denne måde opsamles ammoniak og støv samt en del lugtstoffer fra luften. I slagtesvinestalde kan der med etablering af luftvasker med syre forventes en ammoniakreduktion på ca. 50 % sammenholdt med traditionelt staldsystem. Jævnfør BAT byggebladet er staldindretning med luftvasker forbundet med meromkostninger set i forhold til referencesystemet (Drænet gulv med gyllekumme under hele overfladen).

Set i forhold til meromkostningerne og set i forhold til den opnåede miljøeffekt i form af mindre ammoniak emission, da der allerede er etableret gyllekøling i de nye stalde på ejendommen, skønnes det, at etablering af luftvasker med syre ikke er økonomisk rentabelt.

Anlæggene opfylder betingelserne med hensyn til materialevalg, tæthed og styrke, og der er anvendt BAT i forbindelse med opførelse af de nye stalde.

Alt i alt sikrer den påtænkte anvendelse af BAT en reduktion af ammoniakfordampningen og en god energiøkonomi, idet den producerede varme vil blive anvendt til opvarmning af stalde, stuehus og varmt brugsvand.

For at sikre gennemførelse af BAT er der stillet vilkår om etablering af gyllekøling i alle staldafsnit samt til udformning og driften af anlægget, for yderligere oplysninger henvises til afsnit 5,5 om gyllekøling.

Kommunen vurderer samlet set, at virksomheden overholder kravene til brug af BAT i tilstrækkeligt omfang indenfor staldindretning ved anvendelse af ovenstående.

Der er i afsnit 5.3. lavet en vurdering af gylleforsuring og i afsnit 5.5 om gyllekøling.

Vurdering af vand- og energiforbrug

Energiforbrug

Med stigende energipriser er det i alles interesse, at der spares på vand- og energiforbruget. Silkeborg kommune mener, at det er vigtigt, at der hele tiden tænkes i ressourcebesparelser.

Selv om virksomheden har et forholdsvist lavt forbrug af energi (600.000 kWh/år) i forhold til normtallene (735.000 kWh/år) vil et energitjek hvert 4. år være en god sikkerhed for, at alle maskiner kører optimalt og at den bedste teknologi på markedet anvendes, se desuden afsnit 4.5 om energiforbrug.

Silkeborg kommune er i tvivl om, hvor stor usikkerhed der er på de oplyste energital og har derfor stillet vilkår om, at byggeriet skal gennemgå et energitjek ved af et energiselskab eller konsulent inden byggeriet gennemføres, hvor de energiforbrugende processer i den nye staldbygning gennemgås. Der skal udarbejdes en rapport som indeholder resultater og evt. konkrete energispareforslag. Rapporten skal indsendes som kopi til tilsynsmyndigheden inden byggeriet udføres.

Energiforbruget bør alligevel løbende følges, og forbruget bør af flere årsager til stadighed søges minimeret. Det vil være i ejers egen interesse at minimere drifts-omkostningerne med hensyn til forbrug af energi.

Hos mange energiselskaber er der mulighed for at tilkoble sig et energi-styringsmodul som kan hjælpe med, at styre virksomhedens energi-forbrug. Virksomheden kan derved se rapporter, tabeller m.v. virksomhedens energital sammenlignes med normtal fra tilsvarende produktioner.

Energistyring er et væsentligt redskab til at give overblik og kontrol over virksomhedens energiforbrug. Idéen bag Energistyring er, at det skal være nemt for alle at få, forstå og følge de energiplysninger i virksomheden, som er relevante for den enkelte bruger. Der er derfor sat vilkår om, at husdyrbruget tilsluttes et energistyringsmodul.

VILKÅR

Kommunen har derfor sat følgende vilkår under afsnit 4.5.

- Der skal på bedriften foretages et energieftersyn, af et energiselskab eller – konsulent, mindst hvert 4. år, hvor de energiforbrugende processer i virksomheden gennemgås. Der skal udarbejdes en rapport som indeholder resultater og evt. konkrete energispareforslag. Rapporten skal indsendes som kopi til tilsyns-myndigheden.
- Bedriften skal tilknyttes et energistyringsmodul med automatisk fjernaflæsning af elforbruget. I samme system skal forbrug af vand, varme samt foder registres månedligt og gemmes i 5 år.

Vandforbrug

Ejendommen har egen vandforsyning som forsyner både stuehuset og staldene. Der er ingen vandmåler på boringen. Silkeborg kommune har derfor svært ved at vurdere, om der er mulighed for at reducere vandforbruget på ejendommen.

Vandforbruget skal kunne sammenlignes med de tidligere års forbrug for at se om forbruget har været stigende. Registreringerne skal kunne fremvises ved tilsyn på ejendommen.

VILKÅR

For at kunne minimere vandforbruget er det nødvendigt at vide hvor vandet bruges og om der er variationer i vandforbruget hen over året.

- Der skal opsættes en vandmåler på boringen, så vandforbruget kan registreres. Vandmåleren skal etableres inden den 31. december 2009.
- Vandforbruget skal registreres mindst 1 gang om måneden og vandforbruget skal indføres i et skema, således at forbruget kan sammenlignes med tidligere års forbrug.

Der kan desuden anbefales, at der opsættes en bimåler ind til hvert enkelt staldafsnit, således at vandforbruget i hver enkelt stald kan registreres.

Kommunen vurderer, at virksomheden overholder kravene til brug af BAT i tilstrækkeligt omfang indenfor forbrug af energi og vand ved anvendelse af ovenstående.

Vurdering af foder

Foderet blandes på bedriften.

Fodringen tilrettelægges efter 1448 FE/årsso med ca. 60 % til drægtige søer og ca. 40 % til de diegivende.

Foderet til drægtige søer indeholder 120 g råprotein/FE og 3,8 g P/FE.

Foderet til diegivende søer indeholder 142 g råprotein/FE og 4,8 g P/FE.

Beregningerne er anvendt normen for antal smågrise som er 24,6/årsso for N og 25,6/årsso for P.

De enkelte parametre kan ændres – blot skal de her benyttede maksimale værdier overholdes. Fodringen af dyrene er således med mindre råprotein og fosfor end anført i BREF-notatet

Kommunen vurderer, at virksomheden overholder kravene til brug af BAT i tilstrækkeligt omfang indenfor foder ved anvendelse af ovenstående, se desuden afsnit 4.3 med vilkår til fodersammensætning.

Vurdering af opbevaring/behandling

Flydende husdyrgødning

For gylletankene gælder, at der er tale om nye beholdere, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger.

Der er en samlet opbevaringskapacitet på 12 måneder.

- lageret tømmes hvert år og inspiceres visuelt
- der er ingen spjæld i tankene og alt husdyrgødning overpumpes via neddykket rør
- gyllen omrøres kun umiddelbart før tømning, hvilket sker i perioden fra 1. marts – 1. maj.
- beholderne kontrolleres ved 10-års beholderkontrollen.
- Alle beholdere er med fast overdækning i form af teltoverdækning.

Kommunen vurderer, at virksomheden overholder kravene til brug af BAT i tilstrækkeligt omfang indenfor opbevaring/behandling ved anvendelse af ovenstående.

I afsnit 4.1 om husdyrhold og staldindretning er der sat følgende vilkår:

- Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at unødigt spild undgås, og risikoen for uheld minimeres. Automatisk udpumpning af gylle fra gyllekanaler til gyllebeholdere kan dog ske om natten uden opsyn, hvis pumpen er udstyret med en anordning, som sikrer, at pumpen maksimalt kører i 20 minutter pr. nat – eller svarende til en udpumpning på 60 m³ gylle pr. nat. Det skal i dagtimerne kontrolleres, at der er plads i den pågældende gyllebeholder til den mængde gylle, der udpumpes den følgende nat.

Vurdering af udbringning

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag.

En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem.

- regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200m fra byområder på weekend- og helligdage),
- udbringningsmetoder (fx ikke tilladt at bruge bredspredere til gylle),
- krav om nedfældning på visse arealer tæt på sårbar natur,
- krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter,
- krav om nedringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer,
- og krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha,
- krav til efterafgrøder

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen.

Maskinstation udbringer gyllen. Læsning sker med kran og returløb. Udspreddingen sker med slæbeslanger eller nedfælder. Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør).

Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder og/eller nedfældes i sort jord, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne. Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal.

Der er i afsnit 6.2 om lugt sat følgende vilkår

For at sikre at indbyggerne i Øster Bording generes mindst muligt er der stillet følgende vilkår.

- Der må ikke køres gylle ud i weekender på mark nr. 12-0, 12-1 og 34-1.

I afsnit 6.4 om transport er der sat følgende vilkår

- Ved transport af gylle på offentlige veje skal gylle vognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, således at spild ikke kan finde sted. Skulle der alligevel ske spild, skal dette straks opsamles.
- Ved tilsmudsning af offentlig vej, som følge af landbrugsmæssige aktiviteter herunder kørsel med markmaskiner og udkørsel til og fra markarealer, skal vejen rengøres umiddelbart efter ophør af aktiviteten.

Kommunen vurderer, at virksomheden overholder kravene til brug af BAT i tilstrækkeligt omfang indenfor udbringning ved anvendelse af ovenstående.

Samlet vurdering

BAT krav inden for management, staldindretning, forbrug af vand og energi, foder og opbevaring af husdyrgødning er overholdt. Silkeborg Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at husdyrbruget samlet set ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen vil anvende den bedste tilgængelige teknik, set i forhold til, hvad der er praktisk og økonomisk muligt i branchen og i forhold til den miljøgevinst, der kan dokumenteres opnået ved brug af den pågældende teknik.

Kommunen vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlige indvirkninger på miljøet, såfremt vilkårene i denne godkendelse overholdes.

9 ALTERNATIVE LØSNINGER OG 0-ALTERNATIVET

9.1 ALTERNATIVE LØSNINGER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Med en udvidelse af ejendommens produktion, vil det være muligt at sikre ejendommens eksistens som en primær ejendom. Den vil være økonomisk rentabel, og der vil være overskud til at sætte større fokus på dyrevelfærden, miljøet og på de menneskelige behov – både for de ansatte og for ejer.

Af hensyn til logistikken i ejendommen ligger de nye bygninger og gylletanke optimalt hvor de efter ansøgningen er placeret. En alternativ placering af ude i marken og længere væk fra det nuværende anlæg vurderes uhensigtsmæssig ud fra såvel driftsmæssige som landskabelige betragtninger.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Silkeborg kommune vurderer samlet set ikke, at der kan opsættes væsentlige alternativer som kan sammenlignes eller vurderes som værende bedre end det ansøgte projekt.

9.2 0-ALTERNATIV

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

0-alternativet er ingen ændring og videreførelse af den nuværende produktion.

Med den nuværende økonomi i svine sektoren er det nødvendigt med store enheder for at kunne klare sig i konkurrencen. Samtidig giver de større ejendomme mulighed for at ansætte medhjælp sådan, at alle medarbejdere såvel som ejere har mulighed for ferie o.lign.

Samfundsmæssigt vil 0-alternativet betyde færre arbejdspladser på slagterierne, men også i de mindre lokale virksomheder (håndværkere, vognmænd, foderstoffer m.v.), og som følge af dette må det kunne forventes at samfundets indkomstdannelse mindskes.

0-alternativet vil blot videreføre den nuværende produktion og vil derfor ikke skabe fosforbalance på udspretningsarealerne, ligesom den relative ammoniakfordampning fra den ansøgte produktion pga. gyllekøling, ændret fodring, overdækning af tanke og lignende giver er meget lavere end den nuværende.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

0-alternativet skal belyse de miljømæssige og socioøkonomiske konsekvenser der er, hvis den ansøgte produktionsudvidelse ikke gennemføres. Udgangspunktet er at skabe en rentabel produktion på bedriften.

0-alternativet er at opretholde produktionen på det nuværende produktions-niveau. Det vil sige en bibeholdelse af den tilladte produktion på ejendommen. Miljømæssigt vil 0-alternativet betyde, at miljø-påvirkningen i nærområdet omkring gården ikke øges yderligere.

Det er kommunens vurdering, at den øgede miljøpåvirkning, der kommer som følge af udvidelsen på Vester Bordinggård ikke påvirker lokalområdet i væsentlig, negativ retning, se nærværende miljøgodkendelse.

Husdyrbrugets placering i området er vurderet med den baggrund, at generne fra husdyrbruget skulle genere naboerne mindst muligt.

Med hensyn til nabogener, set i forhold til 0-alternativet, er det kommunens vurdering, at udvidelsen ikke vil betyde væsentlig større gener for naboerne omkring gården – se afsnit 6 om forurening og gener fra husdyrbruget.

Det er Kommunes vurdering af de socioøkonomiske konsekvenser, at 0-alternativet, dvs. fastholdelse af et konstant produktionsniveau på Vester Bordinggård, ville være en begyndende afvikling af produktionen.

Samfundsmæssigt vil 0-alternativet derfor kunne betyde færre arbejdspladser, dels på mejerierne og slagterierne, men også i de mindre lokale virksomheder (vognmænd, foderstoffer m.m.), og som følge af dette må det kunne forventes at samfundets indkomstdannelse mindskes.

10. HUSDYRBRUGETS OPHØR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ved produktionsophør vil stalde, anlæg for opbevaring af husdyrgødning og lignende blive tømt og rengjort. Foder fjernes.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

I forbindelse med et eventuelt ophør af husdyrproduktionen skal stalde, gyllekanaler og kornsiloer tømmes og rengøres. Desuden skal ejendommens bygninger vedligeholdes eller fjernes, således at ejendommen ikke forfalder.

Gyllebeholderne skal fjernes, når de ikke længere anvendes til jordbrugs-mæssige formål, medmindre andet aftales med kommunen.

Kommunen vurderer, at disse tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter. Endvidere vurderes det, at disse tiltag vil sikre, at ejendommen ikke kommer til at fremstå som øde og forladt

VILKÅR

- Ved ophør af driften skal produktionsanlæg, husdyrgødnings- og foderopbevaringsanlæg tømmes og rengøres grundigt. Ejendommens bygninger skal vedligeholdes eller fjernes. Gyllebeholdere skal fjernes, når de ikke længere anvendes til jordbrugsmæssige formål, med mindre andet aftales med kommunen. Alt miljøfarligt affald skal bortskaffes for egen regning i henhold til affaldsregulativerne.

11 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der laves obligatorisk mark- og gødningsplan med følgende gødningsregnskab hvor bedriftens anvendelse af husdyr- og handelsgødning dokumenteres.

Der føres lovpligtig sprøjtejournal, der dokumenterer forbruget af pesticider.

Der udarbejdes foderplan til opfølgning på foderforbrug m.m.

Vand- og el-forbruget bliver fulgt løbende med henblik på at lokalisere eventuelle opståede fejl samt vurdere på muligheden for at reducere forbruget.

De tekniske installationer og hjælpemidler kontrolleres løbende for at imødegå driftsforstyrrelser og uheld.

I bedriftens driftsregnskab dokumenteres forbrug af vand, energi, indkøbt foder, pesticider og handelsgødning

Gødningsbeholderne følger reglerne for kontrol min. hvert 10 år.

Udarbejdet beredskabsplan

Der bliver udarbejdet en beredskabsplan, hvori telefonnumrene til kontaktpersoner og offentlige kontaktinstanser i forbindelse med eventuelle uheld bliver skrevet op. Beredskabsplanen bliver tilgængelig for alle ansatte, og alle medarbejdere er instrueret i forholdsregler i forbindelse med diverse uheld, samt hvem de skal kontakte i tilfælde af uheld. Der ligger én kopi i staldkontoret og én i stuehuset.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kommunen vurderer, at kravene til egenkontrol er dækkende via ansøgers beskrivelse af management og gennem udarbejdelse af beredskabsplan, herunder i forhold til de særlige vilkår, som er stillet i miljøgodkendelsen.

Ansøger oplyser, at husdyrbruget overholder den lovpligtige beholderkontrol. Der udarbejdes mark- og gødningsplan samt gødningsregnskab efter gældende regler.

Derudover er virksomheden omfattet af regler om:

- **APV (for bedrifter med ansatte)**

- **Driftsinstruks**

En driftsinstruks svarende til den, der fremgår af bilag 1, medvirker til sikre, at de pågældende vilkår er indarbejdet i den daglige drift. Driftsinstruksen føres som en logbog, der samtidig er dokumentation for, hvordan og hvorvidt de pågældende vilkår for miljøgodkendelsen efterleves.

- **Driftsforstyrrelser og uheld**

Driftsforstyrrelser og/eller uheld kan primært ske i forbindelse med håndtering af flydende husdyrgødning, sprøjtemidler, olie m.m., samt ved brud på emballage eller beholdere, som anvendes til opbevaring af disse stoffer.

Større uheld som f.eks. brud på gylletanke søges imødegået ved sikring gennem indretning og drift og overholdelse af gældende regler for kontrol af beholdere.

En beredskabsplan, som er kendt af husdyrbrugets medarbejdere, vil kunne medvirke til at begrænse forurening og øvrige gener i forbindelse med et eventuelt uheld.

Bilag 1 Driftinstruks

Der skal føres driftsjournal over følgende arbejdsopgaver:

Driftsjournal:

- Følgende skal registreres i driftsjournal, der skal opbevares på bedriften
  - Hvornår der er foretaget fluebekæmpelse, med hvad og hvordan
  - Hvornår der er foretaget rengøring / desinfektion af de enkelte staldafsnit og med hvilke midler, mængder og hvordan
  - Hvornår der er foretaget aflæsning af el-forbrug / vandforbrug samt aflæsningsværdier og hvad evt. der er foretaget for at reducere forbruget
  - Hvornår, der er foretaget aflæsning af gyllekøleanlæggets effektivitet. Hvornår der er foretaget kontrol og justering af gyllekøleanlægget, og hvad der er evt. er udført af vedligehold
  - Aflæsningsdata for timetæller på gyllekøleanlæg, samt hvad der evt. er foretaget for at rette fejl og mangler

Fluebekæmpelse

Dato	Stald nr.	Middel	Hvordan	Bemærkning

Rengøring

Dato	Stald nr.	Middel og mængde	Hvordan	Bemærkning

Der skal selv udarbejdes skemaer til registrering af øvrige data i driftsjournalen.

Bilag 2 drifts bygninger samt supplerende oplysninger

Supplerende oplysninger til anlægstegning

Adresse: VESTER BORDINGGÅRD, Vester Bordingvej 1, 8600 Silkeborg

Gdr. : Knud Thomsen, VESTERBORDINGGÅRD,

DRIFTSBYGNINGER

<i>Bygningsbeskrivelse og fremtidig anvendelse</i>	<i>Grundplan nudrift (m²)</i>	<i>Grundplan ansøgt (m²)</i>	<i>Bygnings-højde (m)</i>	<i>Taghældning</i>	<i>Bygningsmaterialer og farver</i>
1 Maskinhus/lade	972m ²		Ca. 9 m	35°	Gråt tag Rød væg
2 Svinestald	972m ²		Ca. 9 m	35°	Gråt tag Rød væg
3 Mandskabsafdeling		245m ²	Ca. 9 m	35°	Gråt tag Rød væg
4 Løbestald	700m ²	2600m ²	Ca. 7 m	20°	Taget er gråt Væggen har jordfarve
5 Farestald		3800m ²	Ca. 9 m	20°	Taget er gråt Væggen har jordfarve
6 Drægtighedsstald		4600m ²	Ca. 10,5 m	20°	Taget er gråt Væggen har jordfarve
7 Betonplads		120m ²	-	-	-
8 Betonplads		35m ²	-	-	-
9 Gylletank 500m ³		125m ²	4,8m	20°	Farven er grå
10 Fortank (60m ³)		15m ²	0,5m	-	Farven er grå
11 Gylletank 3900m ³		975m ²	9,0m	20°	Farven er grå
12 Gylletank 3900m ³		975m ²	9,0m	20°	Farven er grå

13 Gylletank 3900m ³		975m ²	9,0m	20°	Farven er grå
14 Gastæt silo		28m ²	20m	-	Blanke siloer
15 Gastæt silo		28m ²	20m	-	Blanke siloer
16 Gastæt silo		28m ²	20m	-	Blanke siloer
17 Gastæt silo		28m ²	20m	-	Blanke siloer

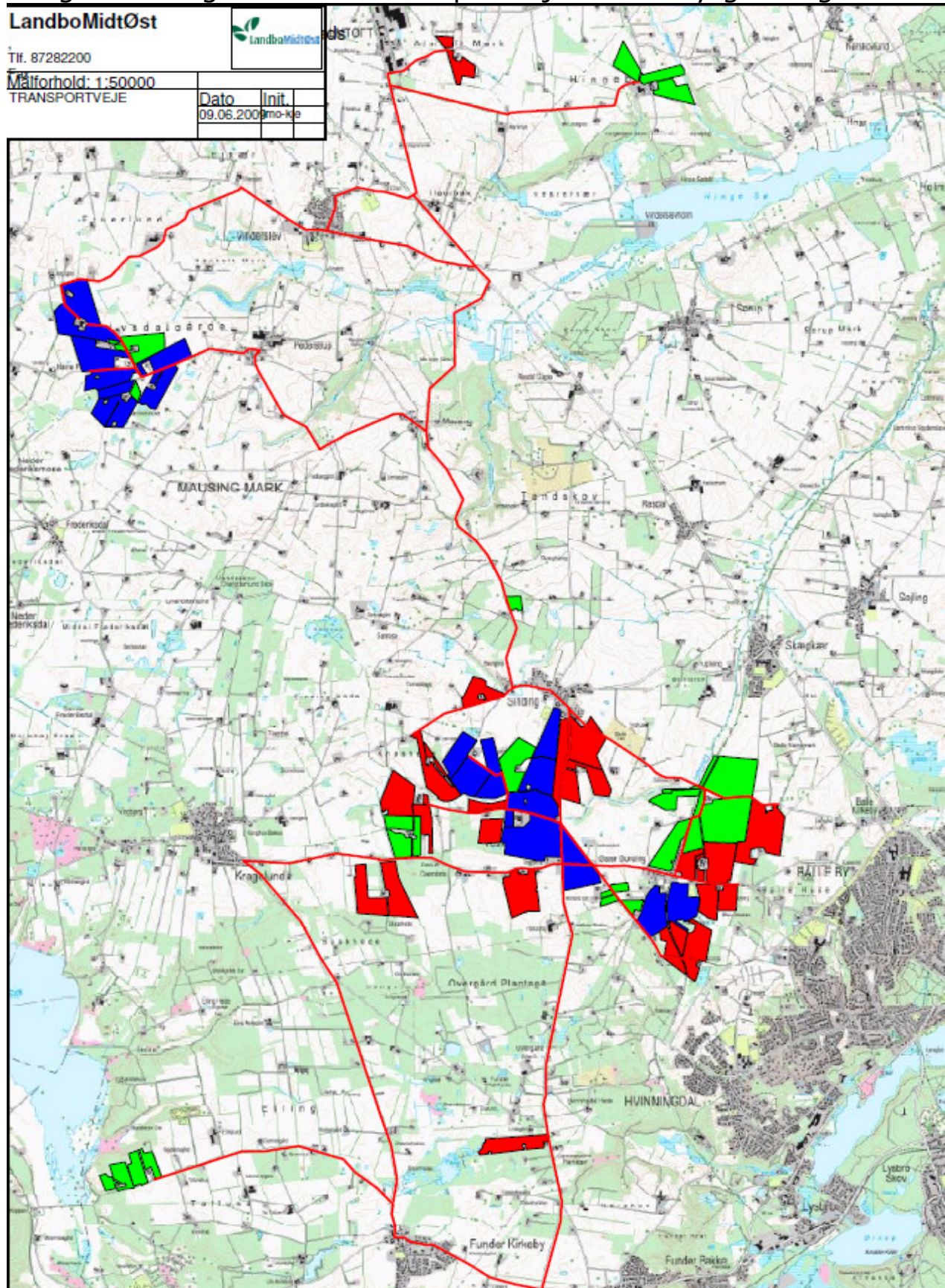

Spørgsmål	Svar
<i>Eksisterende og nye bebyggelser (hvor det tydeligt fremgår hvilke der er eksisterende og hvilke der er nye), stalde med angivelser af længde og bredde.</i>	Tegning er vedlagt (73076_S_Skitse 6)
<i>Ventilationsafkast.</i>	Ventilationsafkast er anvist på skitse 6
<i>Møddinger med grundplan m².</i>	Der er ingen møddinger på ejendommen
<i>Gyllebeholdere m grundplan i m².</i>	Er angivet på vedlagte skema for driftsbygninger
<i>Ensilagepladser m grundplan m².</i>	Der er ingen ensilagepladser på ejendommen
<i>Relevante dræn.</i>	Der er ingen relevante dræn nærmere end 15 m fra stalde og gødningsanlæg
<i>Befæstede arealer inkl. afløb.</i>	Disse er anvist på situationsplanen
<i>Relevante adgangsveje.</i>	Der er anvist nye veje på situationsplanen

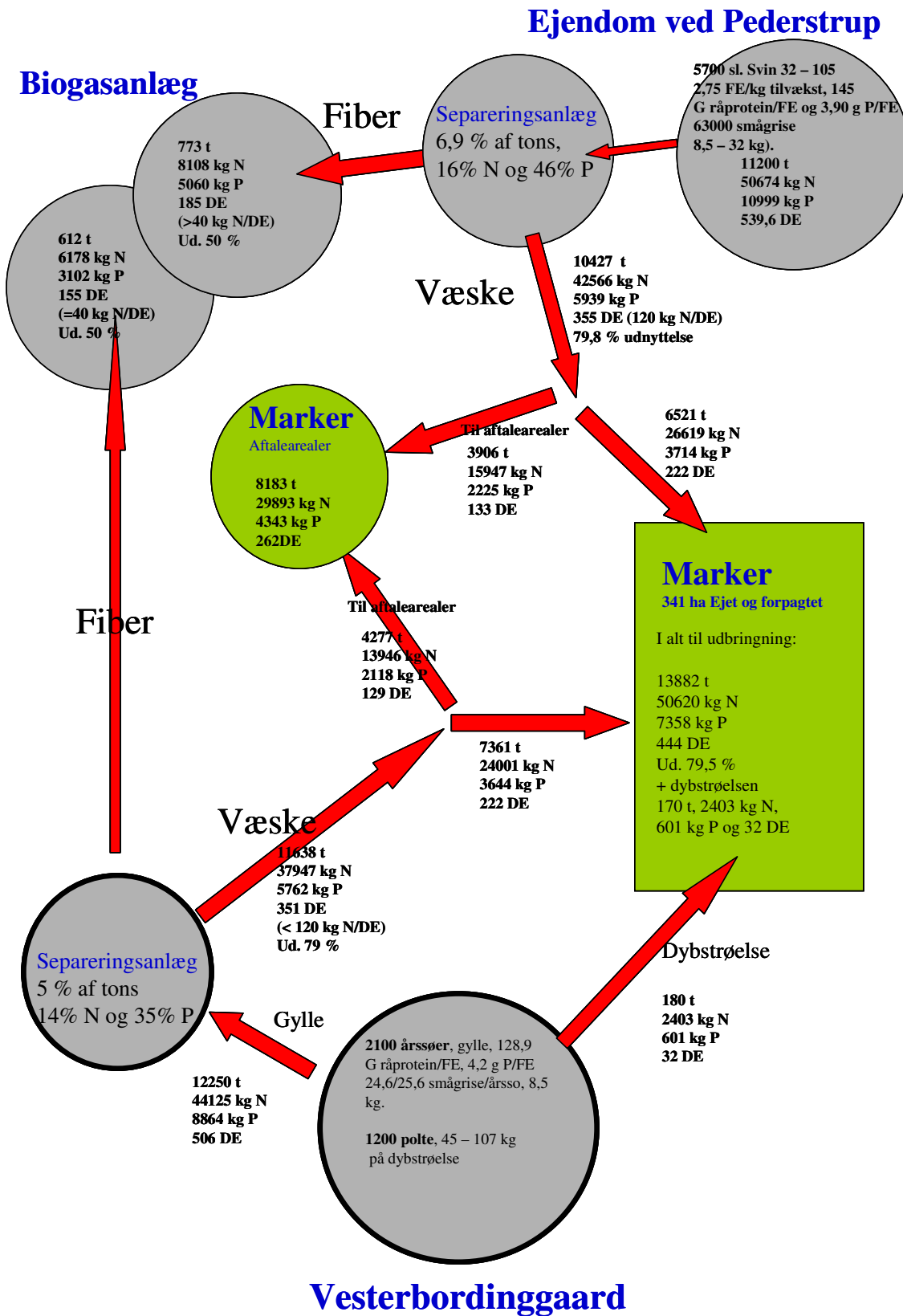
<i>Interne transportveje, veje og stier.</i>	Disse er anvist på situationsplan og skitse
<i>Belysningsanlæg på facader og udenfor bygninger og anlæg.</i>	Disse er anvist på situationsplanen
<i>Nedgravede tanke</i>	Der er 1 nedgravet olietank som er anvist på situationsplanen
<i>Drikkevandsboringer / brønd mv.</i>	Ingen
<i>Placering af eksisterende og fremtidige afskærmende beplantninger.</i>	Læhegn er vist på situationsplanen

Bilag 3 Oversigtskort over transportveje for husdyrgødning

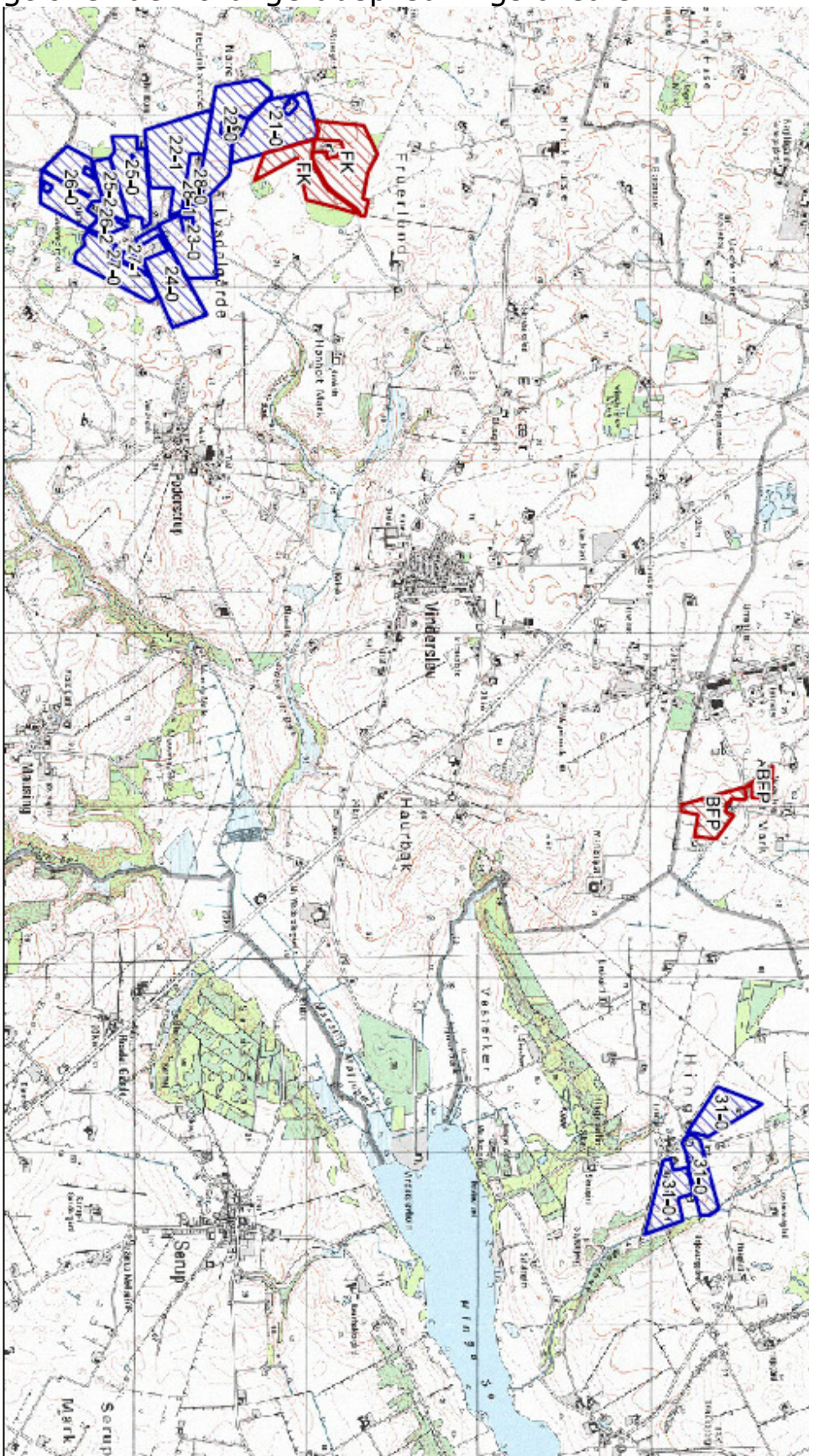

Bilag 4 Flowdiagram for håndtering af husdyrgødning

Bilag 5 oversigt over de nordlige udsprejnings arealer

Legend

Udvælg Areal

Aftale

Udbringning

Silkeborg Kommune
 Teknik- og Miljøafdelingen
 Søvej 3, 8600 Silkeborg, Tlf. 89 70 10 00

De nordlige arealer til hørende Vester Bordingvej 1 (Tøndborgvej 54)

Mål	1:35000
Dato	09-10-2009
Konstr.	
Tegn.	

Rev. dato	
Sag nr.	08/1841
Tg.nr.	

Bjergtinger er vist ved bygningerne. Evt. skel er kun til orientering. Kolor er angivet i DGN100

Copyright Silkeborg Kommune

Bilag 7 Aftale med biogasanlæg

Fidelig aftale
Underskrevet og leveret ift. oprindelig.

Aftale om overførsel af fiberfraktion fra husdyrgødning

mellem

Knud Thomsen

og

Biogasanlægget Over Løjstrup

ejet af

Green Farm Energy A/S af 02. juli 2004

§1 Aftale om overførsel af fiberfraktion fra husdyrgødning

Aftalen indgås under forudsætning af myndighedernes godkendelse

mellem

Knud Thomsen
Vester Bordinggård
Vester Bordingvej 1
8600 Silkeborg
CVR-nr. 12335687
i det følgende benævnt KT
Tlf nr.: 8685 5547
Mobil nr.: 4143 5547

og

Green Farm Energy A/S af 02. juli 2004
Løjstrupvej 12 A
8870 Langå
CVR-nr. 27931898
i det følgende benævnt GFE
Kontaktperson: Jens Overgaard Jørgensen
Mobil nr.: 4060 6203

Leveringsadressen

Biogas- og separationsanlægget Over Løjstrup
Løjstrupvej 12 B
8870 Langå
i det følgende benævnt OL
Kontaktperson: Jan Dansbo
Mobil nr.: 4060 6207

er der dags dato indgået nærværende aftale om levering af fiberfraktion fra separeret gylle fra KT til GFE på biogas- og separationsanlægget OL.

§2 GFE's forpligtelser

- GFE forpligter sig til at aftage skønnet 625 tons pr. år i henhold til særskilt produktbeskrivelse af fiberfraktion fra KT på anlægget OL. Fiberen skønnes at indeholde omkring 6000 kg N og 3000 kg P. Mængden leveres jævnt fordelt over året.
- KT søger kommunen om en udvidelse af sin husdyrproduktion til i alt 500 DE søer og 500 DE smågrise + slagtesvin. Gyllen fra den ansøgte produktion vil blive separeret. Fiberfraktionen fra denne produktion leveres til GFE's anlæg OL, ligeledes jævnt fordelt over året. Den forventede mængde af fiber skønnes til 1350 t med omkring 14.000 kg N og 9500 kg P. Når den ansøgte produktion er påbegyndt fornyes produktbladet for fiberfraktionen i overensstemmelse med udarbejdelsen af produktbladet for fiberfraktionen fra nuværende produktion, jf §3.
- Den nøjagtige mængde aftales hvert år (senest 1. august), når den forventede produktion kendes. Der tillades en vægtafvigelse på $\pm 10\%$ på den totale mængde. Den første årlige

mængde og indhold, jf. produktbladet for fiberfraktionen, fastlægges, når separationen er etableret og indkørt hos KI.

- Den tilførte fiber vejes på OL's brovægt.
- GFE forpligter sig til at have OL virksomheden registreret i Plantedirektoratets register for afgiftsfri gødning
- Godkendte personer på OL modtager fiberfraktion og returnerer relevante dokumenter i henhold til regler i egenkontrolprogram og afsætning af forarbejdet husdyrgødning.

§3 KT's forpligtelser

- KT opbevarer fiberen tørt på fast bund, leverer fiberen jævnt fordelt over året samt aftaler leveringstidspunktet med driften på OL.
- KT forpligtiger sig til at levere fiberfraktion på OL's adresse, Løjstrupvej 12 B, 8870 Langå med en minimums tørstofindhold (TS) på 30 %.
- Transporten skal være overdækket/lukket (lugtfri transport).
- Håndtering i øvrigt i henhold til godkendt egenkontrolprogram for KT

En efterfølgende større ændring i analysesammensætningen kan medføre udrådningsforsøg samt efterfølgende revurdering af økonomien.

Analyse af TS i %, pH, N-indhold, ammonium-indhold, P-indhold og kali-indhold udføres af KT som et gennemsnit af prøver udtaget fra hver af de første 5 læs. De 5 analyser sendes til GFE. Analyserne danner grundlag for udformning af "Produktbeskrivelse af fiberfraktion - bilag 1".

Produktbeskrivelsen fornys, når den planlagte produktionsudvidelse hos KT er på plads.

- KT tilstræber, igennem optimal fodring og evt. anvendelse af fytase, at minimere fosforindholdet i den leverede fiberfraktion.

§4 Opsigelse og genforhandling

Aftalen løber over 3 år og kan skriftligt opsiges af parterne med 12 måneders varsel pr. 1. august.

En eventuel genforhandling af aftalen skal finde sted 12 måneder før aftalen udløber.

§5 Økonomi

Med udgangspunkt i vejning af tilført biomasse på OL's brovægt, udregnes nettovægten. Ud fra nettovægten og analyserne for total-N, § 3, bestemmes den samlede mængde leveret N fra KT til GFE's anlæg OL. Mængde af dyreenheder i fiberfraktionen bestemmes efter den af Skov og Naturstyrelsen fastsatte særlige måde således, at KT kan gøre brug af 120 kg N pr dyreenhed. Notat fra Skov og Naturstyrelsen vedlægges.

For kvælstof i den leverede fiber er der aftalt en udnyttelsesgrad på 50 %. Det er aftalt, at fiberfraktionen vil blive frit leveret på OL's adresse af KT, dvs. prisen for den leverede fiberfraktion i henhold til specifikationer nævnt i dette aftalegrundlag er 110 kr. pr. tons leveret, uden omkostning for OL.

Den aftalte pris reguleres årligt efter Danmarks Statistiks prisindeks.

Samarbejdet kan på et senere tidspunkt, indenfor 2-3 år, udvides, således, at KT kan aftage gødningsfraktioner fra OL forudsat, at begge parter finder dette interessant.

§6 Særlige forhold

Såfremt produktionen hos KT rammes af sygdom i besætningen eller lign. med nedgang i produktion til følge, er KT ikke forpligtiget til at levere den for året fastsatte mængde fiber.

§7. Forbehold

Såfremt den planlagte produktionsudvidelse hos Knud Thomsen ikke bliver realiseret, er Knud Thomsen ikke forpligtiget af den indgåede aftale.

§8. Voldgift

A. Skulle der opstå uenighed i øvrigt mellem parterne om forståelsen af denne aftale, herunder om der er tale om misligholdelse, skal en sådan uenighed afgøres ved voldgift.

Voldgiftsretten består af 3 medlemmer, hvoraf den ene er formand. Hver part udpeger sin voldgiftsmand. De to voldgiftsmænd udpeger i fællesskab en formand. Hvis de ikke kan blive enige, udpeges formanden af den stedlige civildommer i modtagers retskreds. Parterne giver hinanden skriftlig meddelelse om, hvem der er udpeget som voldgiftsmand. Undlader en part at udpege en voldgiftsmand inden 14 dage efter modtagelse af denne skriftlige meddelelse, er den anden part berettiget til at anmode den stedlige civildommer om at udpege vedkommende. Voldgiftsretten fastlægger selv proceduren.

Voldgiftsrettens afgørelse træffes ved kendelse, som skal være skriftlig og indeholde en kort sagsfremstilling samt en begrundet afgørelse af de omtvistede punkter. Voldgiftsretten træffer også i kendelsen bestemmelse om betaling af udgifterne ved voldgiften, samt om det skal pålægges en part at betale sagsomkostninger til den anden part.

Voldgiftsrettens kendelse er endelig og bindende for parterne.

For voldgiften gælder i øvrigt reglerne i Lov om voldgift

B. Hvis parterne er enige, kan de i stedet for voldgift udpege en enkelt person til at afgøre tvisten

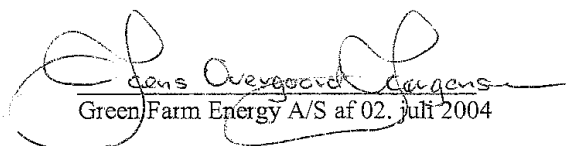
§6 Aftalens ikrafttrædelse

Aftale om viderebehandling af fiberfraktion træder i kraft, så snart myndighedernes godkendelse af eventuel egenkontrolprogram samt myndighedsgodkendelser i øvrigt m.m. for KI og for biogas-anlægget Over Løjstrup foreligger.

Forventet opstart på levering i januar 2009.

Langå, den 04.10.2007

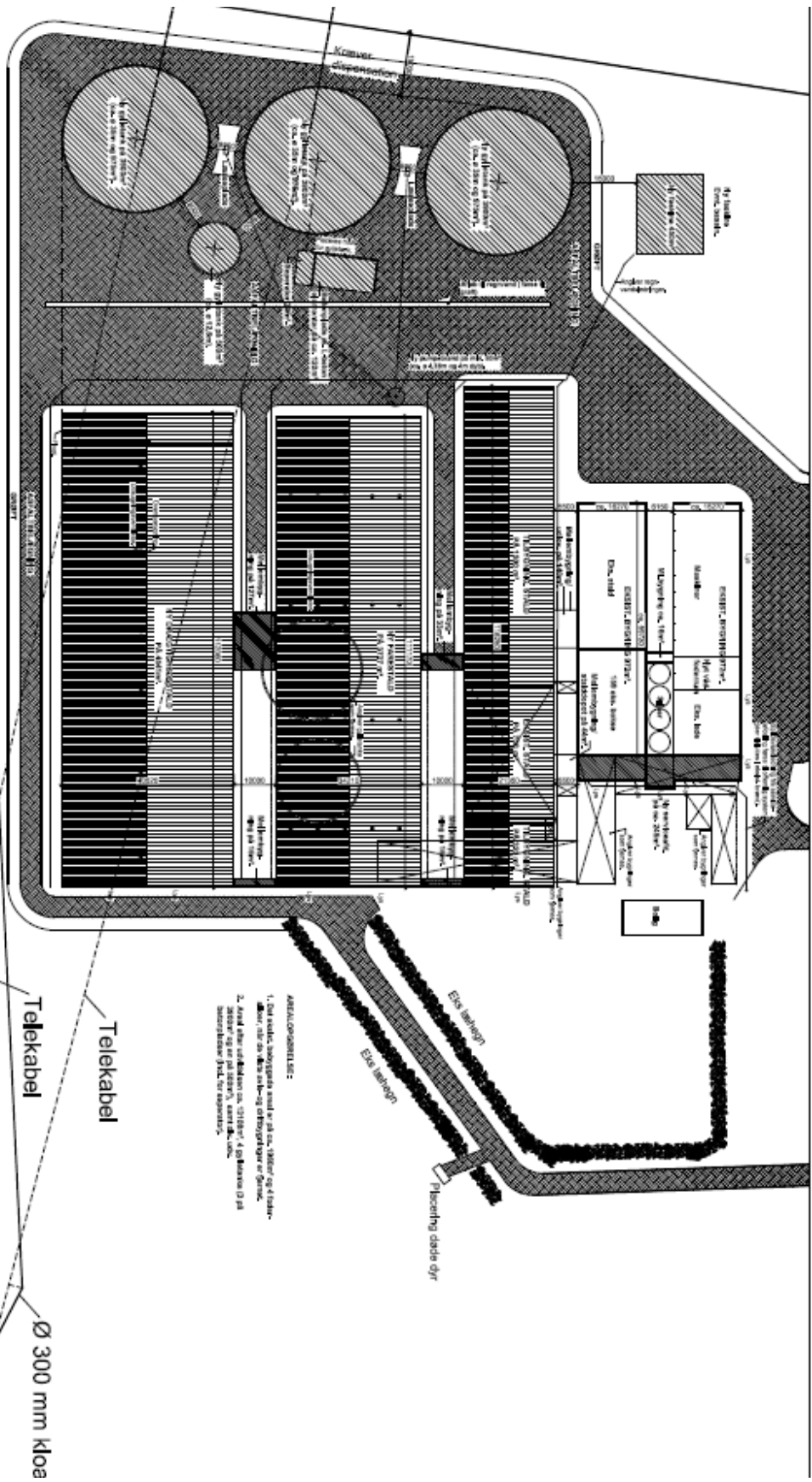
Silkeborg, den 10/10-2007

Jens Overgaard Jørgensen
Green Farm Energy A/S af 02. juli 2004

Knud Thomsen, gårdejer

Bilag til aftalegrundlag: Produktbeskrivelse af fiberfraktion bilag 1 [ej vedlagt]

Bilag 8 situationsplan

Udleveres med 1 m.m. Der må ikke medles på bygningen. Denne bygning må ikke kødføres, overlades eller anvendes

BYGGERI & TEKNIK I/S

Ø 016 Centerpark 24 7400 Herning Tlf.: 97 13 12 11 Fax: 97 13 34 38
 Ø Aarsløjksvej 11 8800 Viborg Tlf.: 87 28 23 00 Fax: 87 28 16 79
 Ø Marsvej 1 8980 Randers Tlf.: 86 44 74 11 Fax: 86 44 70 85

Bygherre: **KNUD THOMSEN**

VESTERBORDINGVEJ 1, BORDING,
 8600 SILKEBORG.

Tlf: 8685 5547 Mobil: 4143 5547

Fax.: —

E-mail: —

Byggeår: VESTERBORDINGVEJ 1, BORDING, —

h/tc: KOA

E-mail: KOA@byggeri-teknik.dk

Sags nr.: 073076

Emne: Stiplan Myndighed

Godkendt: KOA

Dato: 13

Tegniftnr.: 73076_1A

Bilag 9

Mark nr.	Areal (ha)	Ejet-forpagtet / Aftale	JB	Drænet	Sædskiye	Ref. Sædskiye	Hældning (6-12° / > 12°)	Navn på nærmeste vandområde (sø / fjord)	Afstand til vandløb (angiv navn) / grøft / rør	Lavbund I eller II	P tilført	P fraført
1	11,5	E	JB4	JA	S4	S4	-	Alling sø	Lemming å 0 m	-	267,484	247,968
2	6,43	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Alling sø	Lemming å 74 m	-	149,819	138,888
3 + 4	23,1	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Alling sø	Lemming å 74 m	-	538,929	499,608
5	5,13	E	JB5	Nej	S2	S2	-	Alling sø	Lemming å 230 m	-	119,529	110,808
6	7,95	E	JB5	Nej	S2	S2	6-12	Alling sø	Vandl. v Knøshede 0 m	-	185,235	171,72
7	10,7	E	JB4	JA	S4	S4	6-12	Alling sø	Vandl. v Knøshede 0m	-	249,31	231,12
8	5,88	E	JB4	JA	S4	S4	-	Alling sø	Lemming å 0 m	-	137,004	127,008
9	11,7	E	JB4	Nej	S4	S4	6-12	Alling sø	Lemming Å 0m	-	271,678	251,856
11	8,55	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Alling sø	Lemming å 500 m	-	199,215	184,68
12-0	11,5	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Alling sø	afløb fra fladmosen 0m	-	268,183	248,616
12-1	11,3	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Alling sø	-	-	263,057	243,864
14	2,19	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Alling sø	-	-	51,027	47,304
15-0	1,3	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Alling sø	-	-	30,29	28,08
15-1	1,49	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Alling sø	-	-	34,717	32,184
15-2	0,74	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Alling sø	-	-	17,242	15,984
16	11,3	E	JB4	Nej	S4	S4	6-12	Alling sø	Lemming å 0 m	-	263,29	244,08
17	8,56	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Alling sø	Lemming å 380 m	-	199,448	184,896

18-0	3,25	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Alling sø	Lemming å 250 m	-	75,725	70,2
18-1	5,45	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Alling sø	lemming 180 m	-	126,985	117,72
18-3	4,24	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Alling sø	Lemming å 130 m	-	98,792	91,584
19-0	3,19	E	JB1	Nej	S4	S4	6-12	Bølling sø / Ørn sø	-	-	74,327	68,904
19-2	4,86	E	JB1	Nej	S4	S4		Bølling sø / Ørn sø	-	-	113,238	104,976
19-03	6,41	E	JB1	Nej	S4	S4	6-12	Bølling sø / Ørn sø	-	-	149,353	138,456
21-0	11,4	E	JB4	JA	S4	S4	-	Hinge sø	-	I	264,688	245,376
22-0	11,3	E	JB4	JA	S4	S4	-	Hinge sø	-	I	262,125	243
22-01	12,5	E	JB4	JA	S4	S4	-	Hinge sø	-	I	291,017	269,784
23-0	9,29	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Hinge sø	Hønholt bæk 175 m	I	216,457	200,664
24-0	9,03	E	JB4	JA	S4	S4	-	Hinge sø	Hønholt bæk 217 m	I	210,399	195,048
25-0	8,06	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Hinge sø	-	I	187,798	174,096
25-02	3,82	E	JB4	JA	S4	S4	-	Hinge sø	-	I	89,006	82,512
26-0	10,8	E	JB6	JA	S2	S2	-	Hinge sø	-	I	250,708	232,416
26-02	1,35	E	JB4	JA	S4	S4	-	Hinge sø	-	I	31,455	29,16
27-0	7,45	E	JB4	JA	S4	S4	-	Hinge sø	-	I	173,585	160,92
27-1	0,82	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Hinge sø	-	I	19,106	17,712
28-0	0,41	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Hinge sø	-	I	9,553	8,856
28-1	0,62	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Hinge sø	-	I	14,446	13,392
30-0	2,04	E	JB4	Nej	S4	S4	.-	Alling sø	Sinding bæk	-	47,532	44,064

31-0	5,78	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Hinge sø	Skjelle grøft	I	134,674	124,848
31-0	4,9	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Hinge sø	Skjelle grøft 0m	I	114,17	105,84
31-0	6,47	E	JB6	Nej	S2	S2	6-12	Hinge sø	Skjelle grøft 0m	I	150,751	139,752
32-0	19,5	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Alling sø	-	-	454,35	421,2
32-1	1,5	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Alling sø	-	I	34,95	32,4
33-0	22,6	E	JB4	JA	S4	S4	-	Alling sø	-	I	526,813	488,376
34-0	5,28	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Alling sø	afløb fra fladmosen 0m	-	123,024	114,048
34-1	9,73	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Alling sø	afløb fra fladmosen 0m	-	226,709	210,168
34-2	5,81	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Alling sø	afløb fra fladmosen 0m	I	135,373	125,496
34-3	1,65	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Alling sø	afløb fra fladmosen 0m	-	38,445	35,64
34-4	0,86	E	JB4	Nej	S4	S4	-	Alling sø	afløb fra fladmosen 0m	I	20,038	18,576
Aftale												
HB	8,16	A	JB4	Nej			-	Alling sø	Lemming Å	-	190,128	176,256
HB	5,6	A	JB4	Nej			-	Alling sø	Lemming Å	-	130,48	120,96
HB	6,75	A	JB4	JA			6-12	Alling sø	Lemming Å	-	157,275	145,8
HB	13,4	A	JB4	JA			-	Alling sø	Lemming Å	-	313,152	290,304
HB	1,07	A	JB4	JA			-	Alling sø	Lemming Å	-	24,931	23,112
JW	8,94	A	JB4	Nej				Alling sø	-	I	208,302	193,104
JW	1,99	A	JB4	Nej				Silkeborg Langsø v	-	I	46,367	42,984
BFP	1,57	A	JB5	JA			-	Hinge sø	Dalsgård bæk 500 m	I	36,581	33,912
BFP	5,29	A	JB5	JA			-	Hinge sø	Dalsgård bæk 500 m	I	123,257	114,264

JVN	21,1	A	JB4	JA			-	Alling sø		I	492,562	456,624
JVN	5,06	A	JB4	Nej			6-12	Alling sø	Tilløb fra Kærshøjgård	-	117,898	109,296
H	7,05	A	JB4	Nej			-	Alling sø	afløbet fra fladmose 0m	I	164,265	152,28
H	12,5	A	JB4	JA				Alling sø	afløbet fra fladmose	I	291,483	270,216
FK	11,8	A	JB4	JA			-	Hinge sø	-	I	274,241	254,232
FK	6,98	A	JB4	JA			-	Hinge sø	-	I	162,634	150,768
OS	12,1	A	JB4+JB5	Nej			6-12	Alling sø	Vandl. v Knøshede og Lemming å 0 m		282,163	261,576
JW 1+4	12,6	A	JB4	JA			-	Alling sø	Lemming å 0m	-	293,114	271,728
JW 7-1	0,61	A	JB4	Nej			-	Alling sø	Lemming å 46m	-	14,213	13,176
JW 5	5,28	A	JB4	Nej			-	Alling sø	lemming å 123m	-	123,024	114,048
JW 28+29	11,8	A	JB1+JB4	Nej			-	Alling sø			274,707	254,664
JW 30+31	10	A	JB1+JB5	Nej			-	Alling og Bølling sø			233,932	216,864
OS-6	7,3	A	JB4	JA			-	Alling sø	Sinding bæk 25 m		170,09	157,68
ES	14,6	A	JB4	Nej			-	Alling sø	-	-	339,015	314,28
HL	3,63	A	JB4	Nej			-	Alling sø	-	-	84,579	78,408
HL	3,49	A	JB4	Nej			-	Alling sø	-	-	81,317	75,384
H	1,38	A	JB4	Nej			-	Alling sø	afløbet fra fladmose 0m	I	32,154	29,808
H	5,19	A	JB4	Nej			-	Alling sø	afløbet fra fladmose 0m	I	120,927	112,104
DS	3,29	A	JB4	JA			-	Alling sø	Lemming å 50 m	-	76,657	71,064

DS	6,1	A	JB4	JA			-	Alling sø	lemming å	-	142,13	131,76
I alt	554										12912,6	11970,5
									overskud i alt på alle arealer			942,123
											1,5 kg P/ha/år	

